

OSNUTEK
(EVA 2018-1611-0056)

ZAKON
O POSTOPKU SODNEGA VARSTVA NEKDANJIH IMETNIKOV KVALIFICIRANIH
OBVEZNOSTI BANK

I UVOD

1 OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

1.1 Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu (Uradni list RS, št. 96/13)

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu (Uradni list RS, št. 96/13; v nadaljnjem besedilu: ZBan-1L) je bil sprejet novembra 2013. ZBan-1L je določil pravila, v skladu s katerimi je Banka Slovenije lahko izrekla ukrep prenehanja kvalificiranih obveznosti banke v težavah. Vse določbe Zakona o bančništvu (Uradni list RS, št. 99/10 – uradno prečiščeno besedilo, 52/11 – popr., 9/11 – ZPlaSS-B, 35/11, 59/11, 85/11, 48/12, 105/12, 56/13, 63/13 – ZS-K, 96/13, 25/15 – ZBan-2, 27/16 – ZSJV in 44/16 – ZRPPB; v nadaljnjem besedilu: ZBan-1), ki urejajo izvedbo in izrek izrednega ukrepa, to je ukrepa prenehanja kvalificiranih obveznosti, so bile predmet ustavne sodne presoje. Ustavno sodišče je odločitev v zvezi z ustavnostjo določb ZBan-1, ki urejajo prenehanje kvalificiranih obveznosti, sprejelo z Odločbo U-I-295/13 (Uradni list RS, št. 71/16; v nadaljnjem besedilu: odločba U-I-295/13).

1.2 Zakaj ZBan-1L

Pri poslovanju bank je potreben nov kapital, kadar sredstva, ki se vodijo na aktivni bilanci banke, ne zadostujejo za pokritje vsote obveznosti in kapitalskih zahtev. To se na primer zgodi, ko morajo banke znižati vrednost sredstev, ki se vodijo na aktivni. V takem primeru se zmanjša aktiva banke. Izguba, ki jo pomeni zmanjšanje aktive, se najprej pokrije v breme (računovodskega) kapitala. Posledično se sočasno z zmanjšanjem aktive zmanjša tudi pasiva.

Vsako krčenje bilance banke vpliva na izračun količnika predpisanega (zahtevanega) kapitala. Ta je določen kot ulomek, ki ima v števcu kapital (postavke pasive banke, ki so primerne za kritje izgube), v imenovalcu pa tveganjem prilagojeno aktivo. Izračun količnika je sicer določen v evropskih pravnih aktih in upošteva baselska pravila. Vsako krčenje bilance banke bolj vpliva na števec kot na imenovalec, saj se kapital banke (v števcu) zmanjša za polno vrednost skrčenja bilance, tveganjem prilagojena aktiva (v imenovalcu) pa le sorazmerno z utežjo tveganja. Poudarjamo, da je kapitalski količnik lahko tudi negativen, saj lahko izguba, ki se krije v breme kapitala, ta kapital tudi presega oziroma obveznosti presegajo sredstva banke.

Banka, ki ne dosega ustreznega kapitalskega količnika (in s tem minimalnega predpisanega oziroma zahtevanega kapitala), ne sme več poslovati. Treba jo je dokapitalizirati ali pa začeti insolvenčni postopek¹ nad banko.² Ogroženo je izplačevanje obveznosti banke do imetnikov depozitov, saj banka ne izpolnjuje zahtev glede upravljanja tveganj. Zamuda z dokapitalizacijo take banke tako pomeni začetek likvidacijskega postopka, če je banka solventna, oziroma

¹ V skladu s 5. členom Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 126/07, 40/09, 59/09, 52/10, 106/10 – ORZFPPIPP21, 26/11, 47/11 – ORZFPPIPP21-1, 87/11 – ZPUOOD, 23/12 – odl. US, 47/13, 63/13 – UPB1, 100/13; v nadaljnjem besedilu: ZFPPIPP) so postopki zaradi insolventnosti postopek prisilne poravnave, postopek poenostavljene prisilne poravnave in stečajni postopki.

² »Nad banko sicer ni bilo mogoče začeti postopka prisilne poravnave (glej 318. člen ZBan-1), vendar se je nad njo lahko začel stečajni postopek, za katerega se je, če z ZBan-1 ni bilo drugače določeno, uporabljal ZFPPIPP (319. člen ZBan-1). Mogoča je bila tudi prisilna likvidacija banke (členi 266 do 271 ZBan-1).«; tč. 84 odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije U-I-295/13 (Uradni list RS, št. 71/16; v nadaljnjem besedilu: odločba U-I-295/13).

insolvenčnega postopka, če ni solventna. V banki pa je izvedba likvidacijskega postopka zelo otežena, saj se prodaje sredstev brez ustreznega trženja oziroma prisilne prodaje izvedejo po cenah z visokimi diskonti, kar povzroči nesolventnost banke. Ko se začne stečajni postopek, se aktivira shema jamstva za zajamčene vloge. V primeru pomembne prepletenosti banke z gospodarstvom (sistemsko pomembna banka) ima zamuda pri dokapitalizaciji oziroma začetek insolvenčnega postopka zaradi negativnih posledic v finančnem sistemu tudi hude negativne posledice za finančni sistem kot celoto.

Banko, ki ne izpolnjuje kapitalskih zahtev in je sistemsko pomembna, je zato nujno treba dokapitalizirati. Dokapitalizira jo lahko država ali zasebni investitor. Če jo dokapitalizira država, mora pri tem spoštovati pravila Evropske unije o državnih pomočeh.

Če banko dokapitalizira zasebni investitor, mu teh pravil seveda ni treba spoštovati. Toda nekdo, ki je pripravljen banko dokapitalizirati, bo to storil le, če bo od denarja, ki ga bo vložil, imel korist le on. Tako ni realno pričakovati, da bo kdo vstopil v banko, ki ne dosega minimalnega predpisanega (zahtevanega) kapitala oziroma v kateri obstaja tveganje negativnega kapitala. Tak investitor bo namreč s svojim vložkom najprej plačal pretekle nepokrite izgube, samo razlika med vplačilom in nepokrito izgubo pa bo štela kot kapital.

Za lažje razumevanje navedeno ponazarjamo s primerom. Za potrebe prikaza velja, da imamo banko, ki izkazuje negativni kapital v višini 40 enot. Višina kvalificiranih obveznosti banke znaša na primer 30 enot. To pomeni, da je višina primanjkljaja kapitala tolikšna, da presega vrednost kvalificiranih obveznosti. Zato imetniki kvalificiranih obveznosti v insolvenčnem postopku ne bi bili poplačani. Da bi taka banka postala kapitalsko ustrezna, mora investitor vplačati kapital v višini, ki presega vsoto primanjkljaja kapitala (40 enot), in kapitala, ki ga banka potrebuje, da bo lahko poslovala z ustreznim kapitalskim količnikom. Investitor tako vplača na primer 100 enot. V trenutku vplačila kapitala se bo v breme vplačanega kapitala pokrilo 40 enot izgube, preostanek vplačanega kapitala pa bo določil vrednost vseh delnic, to pomeni ne le investitorjevih, temveč tudi tistih v lasti »starih« delničarjev. Vrednost teh »starih« delnic, ki je bila pred vstopom investitorja enaka nič, se bo tako povečala samo zaradi investitorja. To pomeni, da investitor po vplačilu kapitala ne bo več razpolagal s premoženjem v vrednosti 100 enot, temveč s premoženjem znatno manjše vrednosti. Z zmanjšanjem njegovega premoženja pa se bodo, ne da bi sami kaj prispevali k rešitvi banke, okoristili »stari« upniki kvalificiranih terjatev. Praksa kaže, da je bil v preteklosti edini investitor, ki je bil pripravljen na tak vstop v banko, država.

Vse določbe ZBan-1, ki so bile uzakonjene z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu (Uradni list RS, št. 96/13; v nadaljnjem besedilu: ZBan-1L), so bile sprejete, da se zagotovi, da ne bi investitor že z vstopom v banko, torej ne da bi sprejel kakršno koli upravljavsko ali drugo korporacijsko odločitev, izgubil dela svojega vložka.

1.3 Priporočilo Sveta z dne 9. julija 2013 v zvezi z nacionalnim programom reform Slovenije za leto 2013

V poročilu o makroekonomskih neravnovesjih v Republiki Sloveniji³, ki je bilo izdano aprila 2013, je Evropska komisija zapisala, da bi Republika Slovenija za zagotovitev verodostojnosti in stabilnosti finančnega sistema morala v bankah izvesti neodvisen pregled kakovosti sredstev (v nadaljnjem besedilu: AQR) in obremenitvene teste (v nadaljnjem besedilu: ST). Navedeno je potrdil Svet, ko je 9. junija 2013 izdal Priporočilo Sveta z dne 9. julija 2013 v

³ Macroeconomic Imbalances Slovenia 2013, Evropska komisija, Occasional Papers 142, april 2014.

zvezi z nacionalnim programom reform Slovenije za leto 2013 in mnenje Sveta o programu Slovenije za stabilnost za obdobje 2012–2016⁴.

V priporočilu Sveta je zapisano, naj Republika Slovenija do junija 2013:

- izvede ukrepe za najem zunanjskega neodvisnega svetovalca, ki naj do konca leta pregleda kakovost aktive bank v bančnem sistemu,
- zagotovi morebiten dodaten kapital, ob prestrukturiranju pa spoštuje pravila državnih pomoči.

V skladu z Uredbo (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij (UL L št. 306 z dne 23. novembra 2011, str. 25) velja, da če država članica v določenem roku ne ukrepa v skladu s priporočili, sprejme Svet na podlagi priporočila Komisije sklep, s katerim ugotovi neupoštevanje priporočil. V tem primeru Svet o tem tudi obvesti Evropski svet in objavi ugotovitve nadzornih misij.

Na podlagi priporočila je Banka Slovenije avgusta 2013 v sodelovanju z Ministrstvom za finance začela izvajati neodvisen AQR in ST za vzorčni del bančnega sistema.

1.4 AQR in ST

Iz priporočila Sveta z dne 9. julija 2013 v zvezi z nacionalnim programom reform Slovenije za leto 2013 izhaja, naj AQR izvede neodvisni zunanji izvajalec. Enako zahtevo, ki velja tudi za ST, je podala ECB: »ECB insists on the need for rigorous and credible system-wide AQR and comprehensive bottom-up stress tests.«⁵

V okviru AQR neodvisni izvajalec presodi ustreznost razvrščanja terjatev banke, vrednotenja zavarovanj in posledično ustreznost oblikovanja oslabitev oziroma rezervacij, kar lahko vodi v zahtevo po dodatnih oslabitvah in rezervacijah, ki znižujejo kapital banke. Na tako ovrednotenem portfelju (kot rezultat izvedbe AQR) se v nadaljevanju izvedejo stresni testi, ki dejansko pokažejo presežek/primanjkljaj kapitala, ki bi ga banka imela v primeru uresničitve posameznega scenarija (osnovnega oziroma neugodnega). Podlaga za oceno potrebne dokapitalizacije je vedno kapitalski primanjkljaj, ki bi ga banka imela po neugodnem scenariju in v zadnjem letu stresnih testov.

Banka Slovenije je za izvedbo stresnih testov po pristopu od spodaj navzgor (v nadaljnjem besedilu: »bottom up«) najela družbo Oliver Wyman, za izvedbo AQR družbi Deloitte svetovanje d.o.o. in Ernst&Young Svetovanje, d.o.o., za izvedbo stresnih testov po pristopu od zgoraj navzdol (v nadaljnjem besedilu: »top down«) pa družbo Roland Berger, medtem ko je vrednotenje nepremičnin izvedlo več neodvisnih cenilcev vrednosti nepremičnin. Z najemom neodvisnih zunanjih specializiranih institucij je Banka Slovenije sledila zahtevam Evropske komisije in Sveta.

Za vsa področja, vključena v pregled, so bili usklajeni in dogovorjeni tudi t. i. pogoji izvedbe (Terms of Reference), ki opredeljujejo obseg in način izvedbe posameznega dela in so sestavni del pogodbe s posameznim izvajalcem.

⁴ Dosegljivo na: ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2013/slovenia/csr2013_council_slovenia_sl.pdf.

⁵ Poročilo Banke Slovenije o vzrokih za nastali kapitalski primanjkljaj bank in vlogi Banke Slovenije pri tem kot bančnega regulatorja, sanaciji bank v letih 2013 in 2014, o učinkovitosti sistema korporativnega upravljanja bank v državni lasti in načinu reševanja posledic kapitalske neustreznosti poslovnih bank, str. 62.

Izvedbo skrbnega pregleda je koordiniral in nadzoroval usmerjevalni odbor (*angleško: Steering Committee*), ki so ga sestavljali Banka Slovenije, Ministrstvo za finance, Evropska komisija (DG Comp in DG FIN), Evropska centralna banka in Evropski bančni organ. Metodologijo izvedbe stresnih testov sta določila Evropska centralna banka in Evropski bančni organ.

Predmet AQR so bili preverjanje popolnosti in celovitosti podatkov, pregled posameznih kreditov in vrednosti zavarovanj ter ugotavljanje primanjkljaja oslabitev. Izsledki AQR so bili tudi podlaga za stresne teste »bottom up«. Cilj izvedbe stresnih testov je bila ocena kapitalskega primanjkljaja/presežka posameznih bank v razmerah osnovnega in neugodnega scenarija za triletno projekcijsko obdobje 2013–2015. Predvidene scenarije so določili:

- za osnovni scenarij spomladanska napoved makroekonomskih gibanj Evropske komisije, popravljena navzdol na podlagi makroekonomskih podatkov za prvo četrtletje leta 2013;
- za neugodni scenarij Evropska centralna banka in Evropski odbor za sistemska tveganja.

S stresnimi testi »bottom-up« se je izračunal primanjkljaj/presežek kapitala za sodelujoče institucije po vsakem makroekonomskem scenariju ob izpolnjevanju minimalno zahtevanega količnika najkakovostnejšega temeljnega kapitala (Core Tier 1) v višini 9 % po osnovnem in 6 % po neugodnem scenariju.

Izhodišče za izvedbo stresnih testov »bottom-up« so bili razdrobljeni podatki o posameznih postavkah bilance stanja posamezne banke ob koncu leta 2012, pri čemer se je pred osnovnimi dejavnostmi stresnega testiranja izvedel še AQR, ki se je osredotočil zlasti na pregled sredstev glede značilnosti tveganja, kreditne sposobnosti dolžnikov in dejanske ekonomske vrednosti zavarovanja, npr. nepremičnin.

Izvajalec ST je za izdelavo čim zanesljivejših napovedi primanjkljaja kapitala sodelujočih institucij po vsakem od obeh scenarijev uporabil podatke, pridobljene z AQR.

Za potrebe AQR so izvajalci AQR (med drugim) zbirali in pregledovali posamezne kreditne mape in ocenili nepremičnine, s katerimi so bili krediti zavarovani.

Pri pregledu kreditnih map so izvajalci morali zagotoviti, da so bili podatki o danih kreditih ne glede na banko, iz katere so izhajali podatki, obravnavani enako. Tako je v okviru pregleda kreditnih map prihajalo do popravkov pri razvrstitvi kreditov. Rezultati pregleda kreditnih map so pokazali, da so bile za to, da bi podatki izražali ustrezne pogodbene podlage, potrebne znatne prilagoditve podatkov. Prerazvrščeni, po posameznih delih porazdeljeni podatki so bili uporabljeni kot vhodni podatki za stresne teste »bottom-up«.

Podatki, pridobljeni v okviru AQR, so bili nato uporabljeni v okviru ST ob upoštevanju spodaj navedenih ključnih korakov:

– Napoved ekonomske izgube: napoved ekonomske izgube na podlagi osnovnega in neugodnega scenarija so sestavljali:

- napoved verjetnosti neplačila na ravni posojil po pristopu »bottom-up« za donosna posojila na podlagi podatkov o preteklih stopnjah neplačil in makroekonomskih scenarijev, ki jih je pripravil usmerjevalni odbor;

- posamična ocena predvidenega deleža ozdravljenih nedonosnih posojil (tj. v kolikšnem obsegu nedonosna posojila spet postanejo donosna), na podlagi historičnih podatkov, ki so jih predložile sodelujoče institucije;
- neodvisen pregled ocen vrednosti zavarovanj z nepremičninami na podlagi vzorcev posojil, ki so jih ocenili cenilci nepremičnin, in napovedi, temelječih na indeksih cen nepremičnin;
- ocena finančnih zavarovanj z uporabo določenih odbitkov glede na vrsto zavarovanja in napoved na podlagi informacij s finančnih trgov.

– Napoved absorpcijske sposobnosti za pokrivanje izgub: napovedi absorpcijske sposobnosti posameznih sodelujočih institucij so upoštevale:

- višino rezervacij za izgube pri posojilih, oblikovanih ob koncu leta 2012, upoštevajoč še zlasti rezervacije glede na obseg opazovanega kreditnega portfelja, za katerega je izvajalec stresnih testov »bottom-up« napovedal izgube (posebne rezervacije za nedonosna posojila, posebne/skupinske rezervacije za donosna posojila);
- napoved prihodnje sposobnosti ustvarjanja dobička sodelujočih institucij – dobiček pred oblikovanjem oslabitev oziroma rezervacij ter davki za slovenske in tuje družbe;
- raven začetnega kapitala za sodelujoče institucije, katerih obseg kapitala presega minimalne zahteve po izvedenem stresnem testiranju (9 % po osnovnem scenariju in 6 % po neugodnem scenariju z uporabo standardnega merila najkakovostnejšega temeljnega kapitala (Core Tier 1 – CT1));
- odložene terjatve za davek (v nadaljnjem besedilu: DTA) v bilancah sodelujočih institucij, ocenjene v skladu z napovedmi sposobnosti bank za ustvarjanje dobička ter v skladu z veljavno zakonodajo in postopnim uvajanjem CRRI/CRDIV; ker se lahko zgodi, da banke ne bodo ustvarjale zadostnega dobička, da bi lahko izkoristile DTA, ki se naberejo v obdobju napovedi, so končni rezultati prikazani ob upoštevanju učinka novih DTA in brez upoštevanja tega.

– Ocena mogočih učinkov na kapital: končni izračun primanjkljaja ali presežka kapitala po osnovnem in neugodnem scenariju je bil dokončno opravljen z združitvijo napovedi ekonomskih izgub in napovedi absorpcijske sposobnosti.

Metodologija AQR in ST je dostopna na spletni strani Banke Slovenije.⁶

Iz navedenega izhaja, da so metode in izhodišča, ki so bili uporabljeni za potrebe AQR in ST, morali ustrezati evropskim standardom nadzora nad bankami. Pri tem je treba poudariti, da metode in izhodišča, ki ne bi bili usklajeni z Evropsko centralno banko, evropskim odborom za sistemska tveganja in Evropsko komisijo, ne bi izpolnili zahtev iz priporočila Sveta, ne bi ustrezali evropskim standardom nadzora nad bankami, ne bi Evropski komisiji omogočili informiranega odločanja o dovoljeni državni pomoči in jih finančni trgi ne bi upoštevali. Uporaba neusklajenih metod bi dejansko onemogočila dostop slovenskih bank do likvidnosti Evropske centralne banke in dostop Republike Slovenije do finančnih trgov. Oboje je bilo nujno za izvedbo uspešne sanacije bank.

1.5. Rezultati AQR in ST

V izvedbo AQR ter v izvedbo ST je bilo vključenih 10 bank oziroma bančnih skupin (dve v omejenem obsegu), ki skupaj predstavljajo približno 70 % slovenskega bančnega sistema.

⁶ <https://www.bsi.si/nadzor-bank.asp?Mapald=1600> (8. 11. 2017); glej »Celovito poročilo o skrbnem pregledu bančnega sistema«.

Poleg treh sistemsko pomembnih bank oziroma bančnih skupin (NLB, NKBM, Abank Vipa) so bile v pregled vključene še Gorenjska banka, Banka Celje, UniCredit banka Slovenije, Hypo Alpe Adria Bank, Raiffeisen bank, Probanka in Factor banka, slednji dve v skladu s postopkom nadzorovanega prenehanja poslovanja iz začetka septembra 2013 le v omejenem obsegu.

Rezultati obremenitvenih testov so ob predpostavki neugodnega scenarija (nadaljnje poslabševanje makroekonomskih razmer do leta 2015) prikazali pričakovani agregatni primanjkljaj na ravni celotnega bančnega sistema (8 bank) v znesku 4,779 milijarde EUR.⁷

Banka	Kapitalski primanjkljaj po neugodnem scenariju (mio EUR)	Kapitalski primanjkljaj po osnovnem scenariju (mio EUR)
NLB	1.904	1.643
NKBM	1.055	887
Abanka	756	646
Banka Celje	388	327
Gorenjska banka	328	249
Hypo Alpe Adria	221	189
Raiffeisen banka	113	83
Unicredit Slovenija	14	23
Skupaj	4.779	4.046

1.6 Odločbe Banke Slovenije o izrednih ukrepih

Vse odločbe Banke Slovenije o izrednih ukrepih vsebujejo tri bistvene dele. Prvi del je ugotovitev, da so v zvezi s posamezno banko izpolnjeni pogoji iz 253.a člena ZBan-1. Drugi del je odločitev o obravnavi kvalificiranih obveznosti. Tretji del pa je odločitev o dokapitalizaciji, ki jo posamezna banka potrebuje za dolgoročno vzdržno in varno poslovanje.

253.a člen ZBan-1 določa, da Banka Slovenije izda banki odločbo o izrednih ukrepih, če:

- je v zvezi z banko podano povečano tveganje;
- niso podane okoliščine, iz katerih bi izhajalo, da bodo razlogi za povečano tveganje iz prejšnje točke v ustreznem roku verjetno odpravljeni;
- ni verjetno, da bi lahko z drugimi ukrepi Banke Slovenije na podlagi tega zakona banka v ustreznem roku dosegla kratkoročno in dolgoročno kapitalsko ustreznost ali ustrezen likvidnostni položaj, in
- so izredni ukrepi v javnem interesu zaradi preprečitve ogroženosti stabilnosti finančnega sistema.

Ugotovitev ali so podani pogoji iz 1. točke prvega odstavka 253.a člena ZBan-1 temelji:

- v primeru bank NLB, NKBM in Abanke na oceni finančnega položaja banke na dan 30. 9. 2013, pripravljene na predpostavki delujočega podjetja;
- v primeru Factor in Probanke na oceni vrednosti sredstev banke, ki jo je izdelala izredna uprava banke in potrdil revizor ter sestavin kapitala, ki so razpoložljive za kritje izgube banke;
- v primeru Banke Celje na nerevidiranem izkazu finančnega položaja banke.

⁷ Vir: Poročilo o skrbnem pregledu bančnega sistema in ukrepih, str. 8. Dostopno na https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/gdgejihiQahjhc_kratko_porocilo_finsi_full.pdf (29. 1. 2019).

Ugotovitvi o izpolnjevanju pogojev iz 253.a člena ZBan-1 sledi odločitev o obravnavi kvalificiranih obveznosti. Temelj za njihovo obravnavo predstavlja cenitev iz 261.b člena ZBan-1. S to cenitvijo se ugotovi, kakšen bi bil položaj imetnikov kvalificiranih obveznosti v primeru stečaja. Na podlagi navedenih cenitev so z odločbami Banke Slovenije prenehale kvalificirane obveznosti v sledečih vrednostih:

BANKA	PRENEHANJE KVALIFICIRANIH OBVEZNOSTI [EUR] ⁸			
	I. REDA (osnovni kapital)	II. REDA (hibridni instrumenti)	III. REDA 5 (druge podrejene obveznosti)	SKUPAJ
NLB, d.d.	184.079.267,12	0,00	250.018.700,00	434.097.967,12
NKBM, d.d.	143.225.272,00	25.930.000,00	29.908.000,00	199.063.272,00
Abanka Vipava, d.d.	7.200.000,00	120.000.000,00	0,00	127.200.000,00
Factor banka, d.d.	12.246.536,46	5.000.000,00	17.727.000,00	34.973.536,46
Probanka, d.d.	17.925.208,66	0,00	40.937.300,00	58.862.508,66
Banka Celje, d.d.	16.979.769,65	15.145.000,00	76.875.400,00	109.000.169,65
SKUPAJ	381.656.053,89	166.075.000,00	415.466.400,00	963.197.453,89

Tretji del odločbe, to je odločitev o potrebni dokapitalizaciji, ni vplival na pravice imetnikov kvalificiranih obveznosti.

STRUKTURA VREDNOSTNIH PAPIRJEV, KI SO PRENEHALI IN KI SO BILI VODENI V KDD d.d.								
Naziv izdajatelja	Koda VP	CFI skupin	Nominalna vrednost	Valuta	Skupna vrednost izdaje	Število vseh izdanih VP	Število vseh imetnikov	Količina imetnikov - TOP 50
ABANKA d.d.	ABKN	Red. del.	1,00	KOS	7.198.874,00	7.198.874	1.058	6.997.690
FACTOR BANKA d.d.	FBN	Red. del.	1,00	KOS	12.246.536,46	1.467.380	53	1.467.256
	FB09	Obv.	1.000,00	EUR	5.927.000,00	5.927	136	5.723
	FB16	Obv.	10.000,00	EUR	5.000.000,00	500	8	500
	FB22	Obv.	1.000,00	EUR	5.754.000,00	5.754	14	5.754
	FB24	Obv.	1.000,00	EUR	6.500.000,00	6.500	2	6.500
	FB25	Obv.	1.000,00	EUR	2.000.000,00	2.000	4	2.000
NLB d.d.	NLB	Red. del.	1,00	KOS	184.079.267,12	22.056.378	1.992	21.797.319
	NLB26	Obv.	100,00	EUR	61.418.700,00	614.187	949	456.040
NOVA KBM d.d.	KBMR	Red. del.	1,00	KOS	143.225.272,08	323.103.520	96.769	314.453.882
	KBM9	Obv.	1.000,00	EUR	26.030.000,00	26.030	40	26.030
PROBANKA, d.d.	PRBR	Red. del.	1,00	KOS	16.246.811,90	3.893.386	584	3.732.062
	PRBP	Predn. del.	1,00	KOS	1.653.793,19	396.315	464	373.510
	PRB11	Obv.	1.000,00	EUR	15.000.000,00	15.000	101	14.576
	PRB12	Obv.	1.000,00	EUR	10.000.000,00	10.000	24	10.000
	PRB9	Obv.	100,00	EUR	25.000.000,00	250.000	40	250.000

⁸ Vir: odločbe Banke Slovenije o izrednih ukrepih.

BANKA CELJE d.d.	BCER	Red. del.	1,00	KOS	16.944.650,30	507.577	685	471.351
	BCE10	Obv.	100,00	EUR	37.000.000,00	370.000	72	365.054
	BCE11	Obv.	1.000,00	EUR	15.145.000,00	15.145	16	15.145
	BCE12	Obv.	1.000,00	EUR	12.147.000,00	12.147	85	12.087
	BCE16	Obv.	100,00	EUR	24.478.400,00	244.784	52	244.773

V spodnji tabeli so prikazane načrtovane spremembe v kapitalu relevantnih bank na podlagi razpoložljivih podatkov s strani Banke Slovenije pred izvedbo izrednega ukrepa v relevantnih bankah, ob upoštevanju ugotovitev iz neodvisnega pregleda kakovosti sredstev.⁹

Podatki o kapitalu bank (NKBM, Abanke Vipa, NLB in Banke Celje) pred in po izvršenem izrednem ukrepu Banke Slovenije, izhajajoč iz odločb (v tEUR)

Banke	Kapital po stanju na dan 30. 9. 2013 pred knjiženjem oslabitev	Dodatno potrebne oslabitve, ugotovljene v AQR po stanju na dan 30. 9. 2013	Kapital po stanju na dan 30. 9. 2013, upošteva oslabitve po AQR (pred odpisom podrejenih obveznosti)	Kapitalski primanjkljaj v primeru stečaja (izhajajoč iz likvidacijskih vrednosti sredstev)	Nominalna vred. podrejenih instrumentov brez obresti (iz odločbe)	Učinek na kapital ob odpisu podrejenih instrum., upošteva obresti do datuma izbrisa	Kapital po izvršeni m bail-in in pred dokapitalizacijo	Znesek dokapitalizacije	Stanje kapitala po dokapitaliz.
1	2	3	4 (=2-3)	5	6	7	8 (=4 – 7)	9	10 (=8+ 9)
Nova KBM	258.819	325.889	-67.070	-732.000	55.838	57.111	-9.960	870.000	860.041
Abanka Vipa	131.108	396.324	-265.216	-768.000	120.000	120.000	-145.216	348.000	202.784
NLB	834.624	1.152.599	-317.975	-1.559.613	250.019	257.379	-60.597	1.551.000	1.490.404
SKUPAJ	1.224.551	1.874.812	-650.261	-3.059.613	425.857	434.489	-215.772	2.769.000	2.553.228
Banka Celje	161.391	213.566	-52.175	-197.000	92.020	96.078	43.903	190.000	233.903
SKUPAJ	1.385.942	2.088.378	-702.436	-3.256.613	517.877	530.567	-171.869	2.959.000	2.787.131

Podatki o kapitalu bank (Factor banke in Probanke) pred in po izvršenem izrednem ukrepu Banke Slovenije, izhajajoč iz odločb (v tEUR)

Banke	Kapital po stanju na dan 30. 6. 2013 brez upoštevanja dodatnih oslabitev po AQR	Izračunani učinki na kapital (upošteva ugotovitve AQR)	Kapital po stanju na dan 30. 9. 2013 (Factorb) in 6.9.2013 (Prob), upošteva oslabitve po AQR (pred odpisom podrejenih obveznosti)	Nominalna vred. podrejenih instrumentov brez obresti (iz odločbe)	Učinek na kapital ob odpisu podrejenih instrum., upošteva obresti do datuma izbrisa	Kapital po izvršeni m bail-in in pred dokapitalizacijo	Znesek dokapitalizacije	Stanje kapitala po dokapitalizaciji
1	2	3 (=4-2)	4	5	6	7 (=4+6)	8	9 (= 7+8)
Factor banka	77.721	-361.068	-283.347	22.727	23.469	-239.878	269.000	9.122
Probanke	45.516	-259.679	-214.163	40.937	41.306	-172.857	176.000	3.143

⁹ Poročilo Banke Slovenije o vzrokih za nastali kapitalski primanjkljaj bank in vlogi Banke Slovenije pri tem kot bančnega regulatorja, sanaciji bank v letih 2013 in 2014, o učinkovitosti sistema korporativnega upravljanja bank v državni lasti in načinu reševanja posledic kapitalske neustreznosti poslovnih bank; str. 70. Dostopno na: https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/gdcejfcihhafig_porocilo_bs_2015.pdf (30. 1. 2019).

SKUPAJ	123.237	-620.747	-497.510	63.664	64.775	-432.735	445.000	12.265
--------	---------	----------	----------	--------	--------	----------	---------	--------

V spodnji tabeli so prikazane spremembe v kapitalu relevantnih bank zaradi izrednega ukrepa Banke Slovenije, ob upoštevanju razpoložljivih podatkov iz revidiranih letnih poročil teh bank za poslovno leto 2013, v primeru Banke Celje pa tudi iz nerevidiranega zaključnega poročila za poslovno leto 2014 (glede na to, da je bil izredni ukrep pri tej banki izveden v letu 2014).¹⁰

Podatki o kapitalu bank pred in po izvršenem izrednem ukrepu Banke Slovenije, izhajajoč iz revidiranih letnih poročil bank (v tEUR)

Banke	Izračun kapitala pred upoštevanjem poslovnega izida (vključno s knjiženjem oslabitev) za leto 2013 (pri Banki Celje tudi za 2014)	Poslovni izid za leto 2013 po obdavčitvi v katerem so knjižene ugotovitve iz neodvisnega pregleda sredstev in brez pozitivnih učinkov iz naslova izbrisanih podrejenih obveznosti	Kapital po knjiženju oslabitev in pred odpisom podrejenih obveznosti	Nominalna vred. podrejenih instrumentov brez obresti (iz odločbe)	Učinek na kapital ob odpisu podrejenih instrum. (knjiženo)	Kapital po izvršenem bail-in in pred dokapit.	Znesek dokapitalizacije	Stanje kapitala po dokapitalizaciji iz letnega poročila bank po stanju na dan 31.12.2013 oz. pri Banki Celje na dan 31.12.2014 (nerevidiran)
1	2 (=4-3)	3	4 (=7-6)	5	6	7 (=9-8)	8	9
Nova KBM	304.212	-713.611	-409.399	55.838	57.111	-352.288	870.000	517.712
Factor banka	83.257	-363.120	-279.863	22.727	23.469	-256.394	269.000	12.606
Probanka	52.076	-265.760	-213.684	40.937	41.306	-172.378	176.000	3.622
Abanka Vipa	173.571	-428.877	-255.306	120.000	120.000	-135.306	348.000	212.694
NLB	1.082.746	-1.797.657	-714.911	250.019	257.379	-457.532	1.551.000	1.093.468
SKUPAJ	1.695.862	-3.569.024	-1.873.162	489.521	499.264	-1.373.898	3.214.000	1.840.102
Banka Celje	150.170	-234.667	-84.497	92.020	96.078	11.581	190.000	201.581
SKUPAJ	1.846.032	-3.803.691	-1.957.659	581.541	595.342	-1.362.317	3.404.000	2.041.683

Stanje kapitala v stolpcu 9 je rezultat dejansko izvedenega knjiženja oslabitev/prevrednotenja finančnih sredstev v bankah, učinkov izvedenega izbrisa kvalificiranih obveznosti banke in dokapitalizacije bank s strani države (stolpci 3, 6, 8).

1.7 Odločbe Evropske komisije o dovoljeni državni pomoči ter vpliv AQR in ST nanje

¹⁰ Poročilo Banke Slovenije o vzrokih za nastali kapitalski primanjkljaj bank in vlogi Banke Slovenije pri tem kot bančnega regulatorja, sanaciji bank v letih 2013 in 2014, o učinkovitosti sistema korporativnega upravljanja bank v državni lasti in načinu reševanja posledic kapitalske neustreznosti poslovnih bank; str. 71.

Urejanje državne pomoči je v izključni pristojnosti Evropske unije, ki ima v skladu s 3. členom Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL C št. 325 z dne 26. 10. 2012, str. 1; v nadaljnjem besedilu: pogodba) namreč izključno pristojnost glede urejanja vprašanj, ki so povezana s konkurenco. Sledeč naslovu VI. pogodbe, ki ureja skupna pravila o konkurenci, obdavčitvi in približevanju zakonodaje, spada pravica Evropske unije, da ureja državne pomoči, v okvir izključne pristojnosti urejanja konkurence. Navedeno je posledica dejstva, da vsaka državna pomoč izkrivlja konkurenco, saj prejemnika pomoči postavi v ugodnejši položaj, kot je položaj subjektov, ki take pomoči niso prejeli. V 107. členu pogodbe je zato navedeno, da je vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli druga vrsta pomoči iz javnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco, nezdržljiva z notranjim trgov. Ne glede na navedeno tretji odstavek 107. člena pogodbe določa, da je državna pomoč dovoljena, če gre za »pomoč za pospeševanje izvedbe pomembnega projekta skupnega evropskega interesa ali za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu države članice«.

V skladu z ustaljeno prakso Evropske komisije je državna pomoč dovoljena, če je primerna, nujna in sorazmerna.

Evropska komisija je tako v vseh svojih odločbah preverila primernost, nujnost in sorazmernost državne pomoči. Pri tem velja, da je državna pomoč nujna le, če je omejena na najmanjšo mogočo. Prvi pogoj, da je državna pomoč lahko omejena na najmanjšo mogočo, pa je, da je potreba po njej pravilno ugotovljena. To pomeni, da Evropska komisija državno pomoč spozna kot nujno le, če je bila potreba po njej ugotovljena ob upoštevanju meril in pravil, ki jih je postavila sama.

Evropska komisija je zato v Sporočilu Komisije o uporabi pravil o državni pomoči za podporne ukrepe v korist bank v okviru finančne krize od 1. avgusta 2013 naprej¹¹ (v nadaljnjem besedilu: sporočilo) zapisala, da se državna pomoč lahko odobri za kritje kapitalskega primanjkljaja, pri čemer se pojem kapitalski primanjkljaj »nanaša na kapitalski primanjkljaj, ugotovljen pri preverjanju ustreznosti kapitala, testu izjemnih primerov, pregledu kakovosti sredstev ali pri podobnem ukrepu na ravni Unije, evroobmočja ali nacionalni ravni, ki ga po potrebi potrdi pristojni nadzorni organ«¹².

Na podlagi odločb o dovoljeni državni pomoči je Evropska komisija v zvezi z obsegom potrebnega kapitala upoštevala rezultate ST glede ugotovljenega kapitalskega primanjkljaja (Razen pri Factor banki in Probanki, kjer je obseg potrebnega kapitala za urejeno likvidacijo izhajal iz načrta, ki ga je izdelala izredna uprava). Navedeno prikazuje spodnja preglednica.

Banka	Odločba	Uporaba rezultatov AQR in ST
NLB	SA.33229	Za pripravo načrta prestrukturiranja, ki ga je ocenila Evropska komisija, izračun kapitalskega primanjkljaja, izračun tržne/prenosne vrednosti tveganih postavk, presojo ustreznosti načrta prestrukturiranja (točke 36, 140, 111, 151).
NKBM	SA35709	Pri izračunu tržne/prenosne vrednosti tveganih postavk, kapitalskega primanjkljaja in presoji ustreznosti načrta prestrukturiranja (točke 56, 116, 121 in 132).
Abanka	SA.37690 SA.38228	Za izračun kapitalskega primanjkljaja (točki 41 in 48), pri presoji izpolnjevanja pogojev za dodelitev državne pomoči, pri oceni načrta prestrukturiranja, oceni obsega dokapitalizacije (točke 90, 123, 128, 132, 138).
Banka Celje	SA.38522	Za izračun kapitalskega primanjkljaja (točke 25, 152 in 156), pri izračunu tržne/prenosne vrednosti tveganih postavk (točka 122), pri oceni načrta prestrukturiranja (točki 162 in 166).
Probanka		Uporaba rezultatov AQR ni neposredno opredeljena. Potrebne slabitve je ocenila izredna uprava, rezultati pa so primerljivi z ugotovitvami v okviru AQR in so bili upoštevani v okviru

¹¹ Uradni list C 216 z dne 30. 7. 2013, str. 1–15.

¹² Točka 28 sporočila.

		načrta prenehanja banke, ki je podlaga za izdajo odločbe o dovoljeni državni pomoči in vsebuje tudi oceno izredne uprave glede potrebnega kapitala za zagotavljanje solventnosti v okviru nadzorovane likvidacije.
Factor banka		Uporaba rezultatov AQR ni neposredno opredeljena, so pa rezultati AQR smiselno upoštevani v okviru načrta prenehanja banke, ki je podlaga za izdajo odločbe o dovoljeni državni pomoči in vsebuje tudi oceno izredne uprave glede potrebnega kapitala za zagotavljanje solventnosti v okviru nadzorovane likvidacije.

Iz zgornje preglednice tudi izhaja, da so bili v postopku ocenjevanja skladnosti državne pomoči rezultati AQR in ST upoštevani tudi v okviru načrta prestrukturiranja ali prenehanja banke, ki je bil podlaga za izdajo odločbe o dovoljeni državni pomoči ter za izračun tržne in prenosne vrednosti tveganih postavk.

1.8 Odločba U-I-295/13

Bistvo presoje določb ZBan-1 v odločbi U-I-295/13 je ocena skladnosti izpodbijanih določb ZBan-1 s prepovedjo retroaktivnosti iz 155. člena ustave z načelom zaupanja v pravo iz 2. člena ustave, s pravico do zasebne lastnine iz 33. in 67. člena ustave in s pravico do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena ustave.

V zvezi z očitkom, da ZBan-1 deluje retroaktivno, je ustavno sodišče zapisalo, da izpodbijana ureditev ni učinkovala za nazaj in torej ni posegala v 155. člen ustave. Na njeni podlagi namreč ni mogla nastati obveznost upravičenca iz kvalificirane obveznosti, da vrača denarne zneske, ki jih je že prejel. Ali z drugimi besedami, izpodbijana ureditev ni bila za nazaj, ampak za naprej.

Prav tako ZBan-1 ni bil v neskladju z načelom zaupanja v pravo, ki je eno od načel pravne države iz 2. člena ustave. Izredni ukrep izbrisa ali konverzije je bil dopusten samo, če je bilo le z državno pomočjo mogoče preprečiti stečaj banke in ogroženost finančnega sistema kot celote. Po ekonomski logiki je izredni ukrep pomenil odločitev, da določene skupine upnikov banke ne bodo reševali z javnimi sredstvi. Za presojo ustavnega sodišča je bilo odločilno dejstvo, da je izpodbijana ureditev vsebovala načelo »noben upnik na slabšem«, kar pomeni, da posamezen upnik zaradi prenehanja ali konverzije kvalificiranih obveznosti banke ni smel imeti večjih izgub, kot bi jih imel, če prenehanja ali konverzije ne bi bilo.

Pričakovanje imetnikov kvalificiranih pravic, da bodo kot imetniki finančnih instrumentov deležni reševanja svojih naložb v obliki državne pomoči, ni pravno varovano pričakovanje. Imetniki kvalificiranih pravic niso imeli nobenega jamstva države ali Banke Slovenije, da bo njihova naložba varovana tudi, če bo njena ekonomska vrednost (vsaj delno) izgubljena, torej tedaj, ko so izpolnjeni pogoji za ocenjevanje izredni ukrep. Iz navedenega razloga izrek ukrepa, katerega temeljni pogoj je, da mora upravičenec po izbrisu ali konverziji vedno dobiti (ohraniti) vsaj toliko, kot bi mu ostalo v stečaju, že v temelju ne more pripeljati do posega v načelo zaupanja v pravo.

Ustavno sodišče je ugotovilo, da ZBan-1 prav tako ni posegel v pravico do zasebne lastnine iz 33. člena v zvezi s 67. členom ustave. Izredni ukrep prenehanja ali konverzije kvalificiranih obveznosti bank je bil namenjen preprečitvi uvedbe stečaja banke in je moral biti izveden tako, da so upniki iz kvalificiranih obveznosti kljub uporabi izrednega ukrepa prejeli vsaj toliko, kot bi prejeli v stečaju. Iz ustave ne izhaja dolžnost države, da upniku prek državnih pomoči povrne denar iz zasebnih investicij, ki so se izkazale za ekonomsko neuspešne.

V zvezi z vprašanjem pravne moči Sporočila o bančništvu je ustavno sodišče zapisalo: »Posrednega pravnega učinka Sporočila o bančništvu na države članice ni moč zanikati, saj

Sporočilo pomeni za države pomembno informacijo, kako bo Komisija v konkretnih primerih izvrševala svoje pristojnosti na področju presoje dovoljenosti državnih pomoči.«

Izjemno pomembno je, da je ustavno sodišče 350. člen ZBan-1 spoznalo za skladen z ustavo. Veljavnost in ugotovljena ustavnost tega člena zagotavljata, da so postopki sanacije bank, ki so bili izvedeni leta 2013, z vidika bank in njihovih sedanjih deponentov končani. To pomeni, da morebitni sodni postopki v zvezi z odločbami Banke Slovenije ne bodo vplivali na stabilnost posameznih bank in s tem tudi ne na stabilnost slovenskega finančnega sistema.

V odločbi je ustavno sodišče potrdilo ustavnost določb, na podlagi katerih so prenehale kvalificirane obveznosti. Z navedeno odločbo ustavnega sodišča je bil postopek sanacije bank, ki se je začel leta 2013, z vidika bank, ki jim je bila dodeljena državna pomoč, dokončno končan.

1.9 Neustavnost 350.a člena ZBan-1

Zaradi odsotnosti posebnih procesnih pravil za odškodninske spore nekdanjih imetnikov proti Banki Slovenije je ustavno sodišče za neustaven spoznalo 350.a člen ZBan-1. In sicer je bila neustavnost ugotovljena v zvezi s pravico do dostopa do podatkov, dokaznim bremenom in možnostjo kolektivnega uveljavljanja sodnega varstva.

Po odločbi U-I-295/13 mora Državni zbor odpraviti protiustavnost 350.a člena ZBan-1 v šestih mesecih po objavi odločbe U-I-295/13 v Uradnem listu Republike Slovenije. Rok za sprejem zakona je potekel 15. maja 2017.

2 CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Poglavitni cilj predloga zakona je:

- uzakoniti postopek sodnega varstva imetnikov kvalificiranih obveznosti, ki bo upošteval odločbo U-I-295/13.

2.2 Načela

Načelo gospodarnosti

Rešitve, ki jih vsebuje predlog zakona, so oblikovane tako, da kar najbolj zmanjšajo stroške dela sodišča. Ustavno sodišče je v odločbi U-I-295/13 zapisalo: »ZPP ne predvideva posebnih postopkov kolektivnega sodnega varstva, ki bi zagotovili hitrost, ekonomičnost in uniformnost odločanja v sporih med imetniki izbrisanih in konvertiranih pravic ter Banko Slovenije.« Cilj predloga zakona je zagotoviti, da so navedene lastnosti postopka, to so hitrost, gospodarnost in enakost, zagotovljene v postopku, ki poteka v skladu s tem zakonom.

Načelo dostopa do vseh informacij, potrebnih za odločitev v zadevi

V zvezi z dostopom do informacij je ustavno sodišče zapisalo: »Pravovarstvene možnosti tožnikov bi bile učinkovite le ob možnosti polnega vpogleda v listine v zvezi z izbrisom ali konverzijo, s katerimi je razpolagala Banka Slovenije, po katerem jim mora ostati še zadosten čas za pripravo tožbenega zahtevka.«¹³ To pomeni, da je temeljno načelo zakona zagotoviti tožnikom dostop do vseh informacij, ki bi lahko bile pomembne v postopku.

¹³ Odločba U-I-295/13, točka 123.

Načelo neodvisne presoje sodišča o vprašanju pravilne obravnave kvalificiranih obveznosti

S predlogom zakona se upošteva temeljno načelo ZBan-1, da so nekdanji imetniki oziroma imetnice (v nadaljnjem besedilu: nekdanji imetniki) upravičeni do povrnitve škode, če so bili zaradi odločbe Banke Slovenije na slabšem, kot bi bili, če odločbe ne bi bilo.

Načelo upoštevanja pravil Evropske unije o državnih pomočeh in standardov nadzora bank, kot so jih določili Evropska centralna banka, Evropska komisija in Evropski bančni organ

V obrazložitvi predloga zakona je poudarjeno, zakaj bi bilo smiselno, da kakršna koli odločitev sodišča upošteva pravila Evropske unije o državnih pomočeh in standardov nadzora bank, kot so jih določili Evropska centralna banka, Evropska komisija in Evropski bančni organ. Če navedena načela ne bi bila upoštevana pri izdaji odločb Banke Slovenije, izvedena sanacija bank ne bi bila priznana kot dopustna državna pomoč. V tem primeru namreč ne bi bila znana prava potreba bank po državnem kapitalu. Taka dokapitalizacija tudi ne bi omogočala normalnega poslovanja bank, ker bi vsak posel, ki bi ga taka banka sklenila, vseboval nedoločljivo tveganje. Nedoločljivost tveganja bi izhajala iz dejansko neznanega položaja banke, ker je bil ta ugotovljen na nestandarden način (po domače).

Načelo upoštevanja dejstev iz časa izdaje odločbe Banke Slovenije

Katera dejstva se bodo upoštevala v postopku, določa 350.a člena ZBan-1. Ali so bili nekdanji imetniki zaradi odločbe Banke Slovenije na slabšem, kot bi bili, če odločbe ne bi bilo, se lahko ugotavlja le ob upoštevanju dejstev v času izdaje odločbe Banke Slovenije.

2.3 Poglavitne rešitve

2.3.1 Odškodninsko sodno varstvo

350.a člen ZBan-1 je določal: »Delničarji, upniki in druge osebe, katerih pravice so prizadete zaradi učinkov odločbe Banke Slovenije o izrednem ukrepu, lahko zahtevajo od Banke Slovenije povrnitev škode ob upoštevanju 223.a člena ZBan-1, če dokažejo, da je škoda, ki je nastala zaradi učinkov izrednega ukrepa, višja kot bi bila v primeru, če izredni ukrep ne bi bil izrečen.«

350.a člen ZBan-1 je tako uzakonil odškodninsko sodno varstvo nekdanjih imetnikov, kar je v svoji odločitvi kot ustrezno potrdilo tudi ustavno sodišče. Predlog zakona zato ne odstopa od navedenega koncepta.

Oblikovanje odškodninske sheme

Velja, da morajo posamični akti in dejanja državnih organov, organov lokalnih skupnosti in nosilcev javnih poblastil temeljiti na zakonu ali na zakonitem predpisu. Za izrek izrednih ukrepov je imela Banka Slovenije¹⁴ v konkretnih primerih zakonito podlago za odločanje v takrat

¹⁴ Za nadzor nad banko glede vseh storitev in poslov, ki jih opravlja banka na območju Republike Slovenije, na območju države članice in na območju tretje države, je pristojna in odgovorna Banka Slovenije. Banka Slovenije opravlja nadzor nad banko zaradi preverjanja, ali banka posluje v skladu s pravili o upravljanju tveganj in drugimi pravili, določenimi z zakonom, ki ureja bančništvo in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, ter drugimi zakoni, ki urejajo upravljanje finančnih storitev, ki jih opravlja banka, ter predpisi, izdanimi na njihovi podlagi. Banka Slovenije opravlja nadzor nad bankami (i) s spremljanjem, zbiranjem in preverjanjem poročil in obvestil bank in drugih oseb, ki v skladu z veljavnimi predpisi morajo poročati Banki Slovenije in jo obveščati o posameznih dejstvih in okoliščinah, (ii) z upravljanjem pregledov poslovanja bank in (iii) z izrekanjem ukrepov nadzora.

veljavnih predpisih. Ali je Banka Slovenije ravnala v skladu s temi predpisi oziroma ali so nekdanji imetniki upravičeni do povrnitve škode bo neodvisno odločalo sodišče. Poudarjamo, da je bil izredni ukrep izredna oblika insolvenčnega postopka, katerega cilj je bil preprečiti stečaj in omogočiti nadaljnje poslovanje bank ali njeno nadzorovano prenehanje.¹⁵ Temeljno načelo ZBan-1, ki je bilo za pravilno spoznano tudi s strani ustavnega sodišča, namreč je, da zaradi ukrepa prenehanja kvalificiranih obveznosti noben upnik kvalificiranih obveznosti ne sme biti v slabšem položaju, kot bi bil, če bi bil nad banko začet stečajni postopek. V primeru izreka izrednega ukrepa je ZBan-1 določal sodno varstvo delničarjev in upnikov bank v obliki odškodninske tožbe, ki se vložijo zoper Banko Slovenije.

Oblikovanje odškodninske sheme bi pomenilo odstop od ureditve, ki je veljala v času izreka izrednih ukrepov (odškodninsko sodno varstvo). Potrebno je poudariti, da se z oblikovanjem odškodninske sheme ne bi smelo preprečiti vlaganje odškodninskih tožb, saj bi to pomenilo poseg v ustavno varovano pravico do sodnega varstva, katero je ustavno sodišče v odločbi U-I-295/13 tudi konkretno naslavljalo. Z uzakonitvijo odškodninske sheme in ureditvijo odškodninskega sodnega varstva pa ne bi bilo mogoče zagotoviti uniformnosti odločanja¹⁶ v zvezi s posamezno odločbo Banke Slovenije o izrednih ukrepih.

Prav tako je potrebno v zvezi z oblikovanjem odškodninske sheme opozoriti na določbe Zakona o Banki Slovenije (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 59/11 in 55/17), ki med drugim določajo, da je Banka Slovenije pravna oseba javnega prava, ki samostojno razpolaga z lastnim premoženjem in določbe Pogodbe o delovanju Evropske unije o neodvisnosti nacionalnih centralnih bank.

2.3.2 Postopek

Ker je 350.a člen ZBan-1 določil, da pomeni odgovor na vprašanje, ali so bili nekdanji imetniki kvalificiranih obveznosti zaradi odločbe Banke Slovenije na slabšem, pravico do odškodnine, in ker se o odškodninski odgovornosti odloča v pravnem postopku, bo postopek potekal v skladu z Zakonom o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US, 48/15 – odl. US, 6/17 – odl. US in 10/17; v nadaljnjem besedilu: ZPP), po pravilih za gospodarske spore. Tako se tudi varujejo interesi vseh, ki so odškodninsko tožbo že vložili na podlagi 350.a člena ZBan-1.

V zvezi z vprašanjem teka postopka po pravilih za gospodarske spore je potrebno poudariti, da se tožniki štejejo za enotno pravdno stranko (enotni sosporniki), saj je po predlogu zakona, kot tudi po naravi pravnega razmerja, spor glede podlage tožbenega zahtevka mogoče rešiti samo na enak način za vse sospornike. V skladu z ZPP je predvideno raztezanje pravnih dejanj enega enotnega sospornika na druge in varovanje rokov za opravo pravnih dejanj v okviru enakih možnosti za vse sospornike, pri čemer pravdno dejanje enega sospornika razteza na druge sospornike le, če je to dejanje načelno koristno za vse enotne sospornike, upoštevajoč končni cilj v pravdi. V primeru pasivnosti je neaktivni sospornik deležen uspeha aktivnega. Pri tem gre pripomniti, da bodo v pravnih udeležene tudi gospodarske družbe, ki se štejejo za usposobljene za varovanje svojih interesov v sporih, ki so strokovno zahtevni. Prav tako je, glede na predvideno strokovno zahtevnost spora, upravičeno pričakovati, da bodo tožniki opravljali pravdna dejanja po pooblaščenju, ki je odvetnik.

¹⁵ 112. točka odločbe U-I-295/13.

¹⁶ 125. točka odločbe U-I-295/13.

Predlog zakona predvideva odstop od pravil pravnega postopka v primerih, ko je to potrebno, da bi se zagotovilo spoštovanje odločbe U-I-295/13.

Izhodišče priprave predloga zakona je dejstvo, da je ZBan-1 vsem, v katerih pravice naj bi odločba Banke Slovenije posegla, zagotavljal odškodninsko sodno varstvo. Pri čemer velja, da je ustavno sodišče določitev sodnega varstva v ZBan-1 pripoznalo kot primerno.¹⁷ Zato ta predlog zakona ne določa obvezne arbitraže. Bistvo arbitražnega postopka je, da v sporu odloči (nedržavno) arbitražno sodišče, pri čemer to deluje na podlagi pooblastila strank. To pomeni, da je arbitražni postopek mogoč le, če se z njim strinjajo vse stranke. Če se stranke z njim ne strinjajo, arbitražni postopek ni mogoč. V danem primeru je potencialnih tožnikov zelo veliko. Celo tako veliko, da je razumno pričakovati, da vsi ne bodo želeli sodelovati v arbitražnem postopku, ki bi tekel pod za vse enakimi pogoji. Teoretično bi sicer arbitražni postopek lahko predpisali z zakonom. Toda tako bi zaobšli bistveni element arbitraže, to je soglasje strank, da se spor reši pred arbitražo. Če bi to storili, bi tudi posegli v ustavno varovano pravico, da v sporu odloča neodvisno sodišče. Tej pravici se posameznik s sklenitvijo arbitražnega sporazuma res lahko odpove, ne sme pa mu je odvzeti zakon.

Prav tako se s tem predlogom zakona ne določajo posebna pravila za sodno poravnavo. V zvezi z uzakonitvijo prilagojenih pravil za sodno poravnavo, kjer bi se določil prag uspešnosti poravnave (npr. določen odstotek nekdanjih imetnikov, ki bi sklenili poravnave) poudarjamo, da je, tako kot pri arbitraži, bistvena svobodna volja strank za sklenitev sodne poravnave. Z uzakonitvijo tovrstne sodne poravnave bi posegli v ustavno varovano pravico do sodnega varstva tistih nekdanjih imetnikov (tožnikov), ki ne bi želeli skleniti sodne poravnave.

Sicer velja, da imajo (potencialne) pravdne stranke, t.j. Banka Slovenije in nekdanji imetniki, ki bodo vložili tožbe za povrnitev škode zaradi izrednega ukrepa, možnost sklenitve (sodne) poravnave v skladu z veljavno zakonodajo in svobodno voljo strank. Pri tem poudarjamo, da pozdravljamo pripravljenost za vzpostavitev dialoga in iskanje rešitev med (potencialnimi) pravnimi strankami, ki bi omogočale razbremenitev pravosodnega sistema, kot tudi hitrost, ekonomičnost ter uniformnost odločitve.

2.3.3 Upravičenost do povrnitve škode

350.a člen ZBan-1 je določal: »Delničarji, upniki in druge osebe, katerih pravice so prizadete zaradi učinkov odločbe Banke Slovenije o izrednem ukrepu, lahko zahtevajo od Banke Slovenije povrnitev škode ob upoštevanju 223.a člena ZBan-1, če dokažejo, da je škoda, ki je nastala zaradi učinkov izrednega ukrepa, višja kot bi bila v primeru, če izredni ukrep ne bi bil izrečen.«

Iz besedila 350.a člena ZBan-1 in vprašanja, ki je bilo bistveno za odločitev ustavnega sodišča, izhaja, da so nekdanji imetniki upravičeni do povrnitve škode, če so bili zaradi odločbe Banke Slovenije na slabšem, kot bi bili, če odločbe ne bi bilo¹⁸. Odgovor na vprašanje, ali so nekdanji imetniki morda res bili na slabšem, je odvisen od tega, ali je banka v času izdaje odločbe Banke Slovenije razpolagala z več sredstvi ali manj obveznostmi, kot izhaja iz odločbe Banke Slovenije.

¹⁷ Glej del B.–VI. odločbe U-I-295/13.

¹⁸ »[...] ekonomsko izredni ukrep, ki je kot ultima ratio namenjen preprečitvi stečaja banke, ni smel upravičenca prizadeti nič bolj, kot če ukrepa ne bi bilo in bi banka končala v stečaju.« 102. točka odločbe U-I-295/13.

Navedeno, da je pravica do odškodnine odvisna le od premoženjskega stanja družbe, torej ni novost. V okviru ZGD-1 je namreč urejen postopek iztisnitve manjšinskih delničarjev. V okviru tega postopka se izračuna oziroma preveri tudi primerna denarna odpravnina. Ta postopek je že bil predmet ustavne sodne presoje. Z odločbo o ugotovitvi, da prvi odstavek 384. člena, drugi odstavek 385. člena, prvi stavek tretjega odstavka 387. člena in prvi odstavek 388. člena Zakona o gospodarskih družbah niso v neskladju z ustavo (Uradni list RS, št. 83/09; v nadaljnjem besedilu: odločba U-I-165/08), so bili člani ZGD-1, ki urejajo izključitev, spoznani za skladne z ustavo. ZGD-1 tako določa, da mora primerna odpravnina upoštevati premoženjsko in profitno stanje družbe (v času, ko skupščina sklepa o korporacijskem pravnem poslu). Po tem pravilu je primerna denarna odpravnina v neposredni vzročni zvezi z vrednostjo družbe. Na njeno določitev pa ne vpliva niti to, ali je za napačno denarno odpravnino kdo kriv, niti osebne okoliščine delničarja. Izračun primerne denarne odpravnine je po razjasnitvi dejanskega stanja le matematična (ekonomska) operacija. Iz obrazložitve predloga zakona, ki je vpeljal institut iztisnitve¹⁹, ter iz točke 32 odločbe ustavnega sodišča U-I-165/08 izhaja, da primerna denarna odškodnina zagotavlja delničarju polno odškodnino za izgubljene delnice.

Navedeno, torej da pravica do odškodnine ni odvisna niti od tega, ali je za slabšo obravnavo nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti kdo kriv, niti od osebnih okoliščin nekdanjega imetnika, upošteva tudi predlog zakona. Da vprašanje pravice do odškodnine ni odvisno od krivde Banke Slovenije, izhaja tudi iz 120. točke odločbe U-I-295/13. Prav tako iz navedene točke izhaja, da pravica do odškodnine ni odvisna od okoliščin nekdanjega imetnika. Iz obrazložitve odločbe namreč izhaja, da ima pravico do povrnitve škode vsak nekdanji imetnik, čigar pravice bi bile okrnjene tedaj, »ko bi tožnik v stečajnem postopku nad banko dobil več, kot mu je preostalo po izvršenem izbrisu ali konverziji finančnega instrumenta, oziroma bi celo dobil celotno vrednost iz finančnega instrumenta, ker stečaj (razume se, da po finančnem stanju ob izreku izrednih ukrepov in brez upoštevanja učinkov izrečenih izrednih ukrepov) sploh ne bi bil začet«²⁰.

Zaradi zagotovitve uniformnosti odločanje je v predlogu zakona določeno, da se o temelju obveznosti odloči v enotnem postopku z vmesno sodbo. Nedopustno bi namreč bilo, da bi nekdanji imetniki ob podobnem dejanskem stanju prejeli vsebinsko različne sodne odločbe glede temelja obveznosti.

Ko sodišče z vmesno sodbo razreši glavno vsebinsko vprašanje (morebitni obstoj upravičenosti do povrnitve škode) sledi postopek določitve individualne odškodnine za vsakega posameznega tožnika (nekdanjega imetnika). Višino tožbene zahtevke za posameznega tožnika sodišče določi na podlagi seznama, ki ga pripravi Banka Slovenije na podlagi vmesne sodbe in naloga sodišča. Sodišče, poleg prej navedenga seznama, pri končni sodbi upšteva tudi pripombe, ki so jih podali tožniki na seznam in postavljene samostojne tožbene zahtevke glede višine škode.

2.3.4 Združevanje postopkov

Predlog zakona omogoča, da bo vloženih več samostojnih tožb. Smiselno je, da so vprašanja, o katerih bo odločalo sodišče in ki so skupna vsem postopkom, ki bodo vodeni v skladu s tem zakonom, rešena na enak način za vse.

¹⁹ Poročevalec DZ, št. 85/I/05, str. 242.

²⁰ Odločba U-I-295/13, točka 120.

V okviru postopkov, ki bodo potekali v skladu s tem zakonom, dejansko govorimo o treh ravneh povezanosti dejanskega stanja in pravnih vprašanj.

Prva raven povezanosti zajema vse tožnike, ki so bili imetniki istega reda kvalificiranih obveznosti posamezne banke. Odločitev, kot bo sprejeta zanje, bo temeljila na enakem dejanskem stanju in enaki uporabi istih pravnih pravil. Posamezna odločba Banke Slovenije je posegla v pravice več (različnih in posledično različno obravnavanih) skupin takih imetnikov.

Druga raven povezanosti zajema vse imetnike kvalificiranih obveznosti posamezne banke. V pravice vseh teh imetnikov je posegla posamezna (ena) odločba Banke Slovenije. Odločitev, ki bo sprejeta v povezavi z različnim razredom tožnikov posamezne banke, je lahko drugačna kot odločitev za drug razred tožnikov te banke, obe pa bosta utemeljeni z enakimi pravnimi pravili in skoraj enakim dejanskim stanjem.

Tretja raven povezanosti zajema vse imetnike kvalificiranih obveznosti bank, v katerih je bilo kapitalsko stanje ugotovljeno z enako metodo, enakimi izhodišči ali enakim postopkom. Za vse odločbe Banke Slovenije (in tudi odločbe Evropske komisije o državnih pomočeh) iz let 2013 in 2014 je bila tako npr. uporabljena enaka metoda izvedbe AQR in ST.

Predlog zakona navedeno upošteva v določbi, da sodišče združi za skupno obravnavo vse tožbe, ki so vložene v povezavi s posamezno banko (oziroma odločbo Banke Slovenije). Navedeno je utemeljeno tudi z dejstvom, da v zvezi s predmetom spora, kot ga opredeljuje predlog zakona, velja, da:

- je spor o pravici do odškodnine za imetnike enakih kvalificiranih obveznosti v posamezni banki mogoče rešiti samo na enak način za vse;
- pravice nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti posamezne banke temeljijo na bistvenem istovrstnem dejanskem stanju in enaki pravni podlagi.

S tem sta v predlogu zakona upoštevani le prva in druga navedena raven povezanosti. V zvezi s tretjo velja, da pravice nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti različnih bank temeljijo na deloma, toda hkrati pomembni istovrstni dejanski in enaki pravni podlagi. Predlog zakona v zvezi s tem ne predpisuje obvezne združitve postopka.

2.3.5 Kolektivnost postopka

Ustavno sodišče je v odločbi U-I-295/13 zapisalo: »ZPP ne predvideva posebnih postopkov kolektivnega sodnega varstva, ki bi zagotovili hitrost, ekonomičnost in uniformnost odločanja v sporih med imetniki izbrisanih in konvertiranih pravic ter Banko Slovenije.« Cilj predloga zakona je zagotoviti, da so navedene lastnosti postopka, to so hitrost, gospodarnost in enakost, zagotovljene v postopku, ki se vodi v skladu s tem zakonom.

V kontekstu zagotavljanja enakosti je pomembno, da odločitev v postopku glede podlage ni vezana na različne osebne okoliščine morebitnih tožnikov. Enakost omogoča združevanje postopkov, kot je navedeno zgoraj.

Hitrost in gospodarnost postopka se zagotavljata s kolektivnostjo predlaganega postopka. Ta se zagotavlja z določbami predloga zakona, ki določajo, da:

- skupni pooblaščenec v imenu večjega števila nekdanjih imetnikov vloži eno tožbo;
- se postopki, ki potekajo v skladu s tem zakonom, lahko združijo;
- sodišče izda za vse tožbe, ki so vložene na podlagi predloga zakona in se nanašajo na izredni ukrep, ki je bil izrečen s posamično odločbo Banke Slovenije, eno sodbo.

Namen navedenih določb je:

- zmanjšati število vloženih tožb, hkrati pa ne posegati v pravico posameznika do sodnega varstva;
- zagotoviti, da se o zapletenih vprašanjih (npr. pravilnosti uporabljenih metod), ki so pomembna za odločitev, odloča le enkrat (navedeno zagotavlja tudi enako obravnavo enakih vprašanj v postopkih v zvezi z odločbami različnih bank);
- zmanjšati breme sodišč (ker bo o vseh primerih potekal le en postopek, bodo sodišča veliko manj obremenjena, kot če bi odločala v vsaki posamezni tožbi).

Da bi se zagotovilo, da se o zapletenih vprašanjih, ki so pomembna za odločitev, odloča le enkrat, s čimer bi se dosegla tudi uniformnost odločitve za vse tožnike (nekdanje imetnike), se ta predlog zakona ne sklicuje na Zakon o kolektivnih tožbah (Uradni list RS, št. 55/17; v nadaljnjem besedilu: ZKoIT). Bistveno za kolektivno odškodninsko tožbo v skladu z ZKoIT je, da se tožba vlaga v korist oškodovancev, ne da bi ti sami bili stranke postopka. V tem se kolektivni postopek bistveno loči od sorodnih institutov pravnega postopka, npr. sosporništva ali združitve pravn. Člani skupine imajo skladno z načelom izključitve (*opt-out*) ali načelom vključitve (*opt-in*) možnost, da se iz učinka kolektivnega postopka izključijo ter s tem ohranijo možnost, da lastne zahtevke uveljavljajo v samostojni pravdi.²¹ Če bi se omogočilo uveljavljanje zahtevkov v samostojnih pravnih se ne bi moglo doseči uniformnosti odločanja²² glede posamične odločbe Banke Slovenije. Prav tako pa bi se povzročila večja obremenjenost sodstva v celoti, saj bi se o strokovno zahtevnih vprašanjih (ki temeljijo na enaki dejanski in pravni podlagi) odločalo v večjih (ločenih) postopkih.

2.3.6 Kdo izplača odškodnino

Predlog zakona določa, da tožena stranka, tj. Banka Slovenije, tožnikom izplača morebitno odškodnino. Banka Slovenije izplača odškodnine tožnikom do višine za ta namen oblikovanih rezervacij in splošnih rezerv, ki so oblikovane v skladu z Zakonom o Banki Slovenije (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 59/11 in 55/17; v nadaljnjem besedilu: ZBS-1).

Če odškodnina presega višino za ta namen oblikovanih rezervacij in splošnih rezerv razliko sredstev začasno založi Republike Slovenije. Republika Slovenija in Banka Slovenija uredita medsebojna razmerja in postopke za začasno izplačilo denarnih sredstev v dogovoru, ki ga skleneta v dvanajstih mesecih po uveljavitvi tega zakona. V dogovoru bodo določeni postopki in merila za izračun in določitev višine denarnih sredstev, ki so potrebna za začasno založitev. Ker bi v tem primeru šlo za sodno ugotovljeno odgovornost Banke Slovenije za škodo se s tem členom tudi določa, da mora Banka Slovenije povračilo začasno založenih denarnih sredstev načrtovati v svojem finančnem načrtu. Povračilo začasno založenih sredstev mora biti načrtovano na način, da se ne povzroči primanjkljaja prihodkov nad odhodki, ki ga ni mogoče pokriti iz obstoječih splošnih rezerv Banke Slovenije. S tem se želi zagotoviti, da se ne bi uporabil drugi odstavek 51. člena²³ ZBS-1, saj bi v nasprotnem primeru prišlo do situacije, ko bi se začasno založena denarna sredstva dejansko povrnila iz državnega proračuna in ne iz sredstev Banke Slovenije.

²¹ Več o ZKoIT v: A. Galič in A. Vlahek: Zakon o kolektivnih tožbah, v: Pravosodni bilten, Letn. 39, [št.] 2 (2018), str. 25-48.

²² 125. točka odločbe U-I-295/13.

²³ »Sredstva za pokrivanje primanjkljaja prihodkov nad odhodki, ki ga ni mogoče pokriti na način iz prvega odstavka tega člena, se zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije.«

Predlog zakona je skladen s 123. členom Pogodbe o delovanju Evropske unije, ki prepoveduje prekoračitve pozitivnega stanja na računu in druge oblike kreditov pri nacionalnih centralnih bankah držav članic v korist javnega sektorja, vključno z institucionalnimi enotami centralne ravni države in drugimi osebami javnega prava. Potrebno je poudariti, da v primeru morebitne ugotovitve nastanka škode tožnikom (nekdanjim imetnikom) ne bi šlo za financiranje obveznosti javnega sektorja nasproti tretjim osebam. V zvezi s tem je pomembno, da Republika Slovenija ne bi bila deležna nikakršnih posrednih ali neposrednih koristi od izplačane odškodnine.

V skladu z Ustavo Republike Slovenije in ZBS-1 je Banka Slovenije samostojna in neodvisna in pri opravljanju svojih nalog ni vezana na sklepe, stališča in navodila državnih ali katerihkoli organov, niti se ne sme nanje obračati po navodila ali usmeritve. V skladu s tem je Banka Slovenije samostojno in neodvisno izrekala izredne ukrepe za izrek katerih je bila, v skladu z 350.a členom ZBan-1, tudi izrecno odškodninsko odgovorna. Pri tem je pomembno, da je zakonodaja na podlagi katere je potekal izrek izrednih ukrepov bila spoznana za ustavno skladno (šesta in sedma točka izreka odločbe U-I-295/13), zato je za pravilnost izvrševanje te zakonodaje prvenstveno odškodninsko odgovorna Banka Slovenije in ne Republika Slovenije.

2.3.7 Dostop do informacij

V zvezi z dostopom do informacij je ustavno sodišče zapisalo: »Pravovarstvene možnosti tožnikov bi bile učinkovite le ob možnosti polnega vpogleda v listine v zvezi z izbrisom ali konverzijo, s katerimi je razpolagala Banka Slovenije, po katerem jim mora ostati še zadosten čas za pripravo tožbenega zahtevka.«²⁴

Zakon sicer predvideva dvostopenjski dostop do informacij, in sicer:

- objavo dokumentov in podatkov na javni spletni strani Banke Slovenije in dostop do dokumentov in podatkov v podatkovni sobi;
- pridobitev podatkov in dokumentov, ki so osebni ali zaupni ali poslovne skrivnosti, prek sodišča.

Banka Slovenije bo morala po začetku veljavnosti predloga zakona za vsako banko, v kateri je bil izrečen izredni ukrep, na svoji spletni strani objaviti:

- odločbo, s katero je bil izrečen izredni ukrep;
- dokumente, iz katerih je razvidna vsebina pogodbenega razmerja med Banko Slovenije in osebo, ki je izdelala ocene vrednosti sredstev banke, ki je bila pripravljena v skladu s prvim odstavkom 261.b člena ZBan-1
- dokumenti, iz katerih je razvidna vsebina pogodbenega razmerja med Banko Slovenije in izvajalci pregleda kakovosti sredstev, obremenitvenih testov in cenilcev nepremičnin; in
- poročilo obremenitvenih testov..

Pred javnim razkritjem zgoraj navedenih dokumentov bo Banka Slovenije prekrila osebne podatke in druge podatke o posameznih komitentih, ki se v skladu z zakonom štejejo za zaupne ali poslovno skrivnost.

Prav tako se določa, da mora Banka Slovenije vzpostaviti podatkovno sobo in v njej objaviti taksativno navedene dokumente, ki so bili upoštevan pri izreku izrednih ukrepov. Zaradi zahtev po varstvu osebnih podatkov mora Banka Slovenije predhodno prekriti osebne podatke. Z vzpostavitvijo podatkovne sobe se nekdanjim imetnikom omogoča dostop do dokumentov in podatkov že pred vložitvijo tožb. Zaradi lažje dostopnosti bo Banka Slovenije vzpostavila

²⁴ Odločba U-I-295/13, točka 123.

podatkovne sobe v dislociranih enotah na območju, na katerem je bil v času izreka izrednega ukrepa sedež banke, ki ji je bil izrečen izredni ukrep. Z uredbo vlade se bo, po potrebi, določila vzpostavitev podatkovnih sob tudi na drugih območjih Republike Slovenije s čimer se želi olajšati dostop nekdanjih imetnikov do podatkov in s tem tudi povečati učinkovitost dostopa do podatkov. Po preučitvi dostopnih dokumentov in podatkov se bodo nekdanji imetniki lahko odločili, ali bodo še nadalje uveljavljali pridobitev dodatnih dokumentov in podatkov na podlagi stopničaste tožbe ali predloga iz 16. člena tega zakona (npr. specifičnih dokumentov, za katere v tem trenutku še ne vemo, da sploh obstajajo oziroma da so pomembni za odločitev v sporu). Prav tako se bodo nekdanji imetniki lahko odločili, ali bodo s stopničasto tožbo ali predlogom iz 16. člena zahtevali tudi pridobitev dokumentov iz prvega odstavka 7. člena, do katerih so lahko dostopali v podatkovni sobi.

Z navedenim bo tožnikom omogočen dostop in vpogled v dokumente, na katerih je neposredno temeljila obravnava kvalificiranih obveznosti.

Predlog zakona nadalje določa, da imajo nekdanji imetniki pravico pridobiti kateri koli podatek ali dokument, ki je pomemben za odločitev v zadevi. Tako se uzakonja materialna podlaga za pridobitev podatkov oziroma dokumentov. Uzakonitev materialne podlage pa omogoča tudi uporabo instituta stopničaste tožbe, kot ga na novo ureja ZPP. Nekdanjim imetnikom je omogočeno, da uveljavljajo dva zahtevka tako, da si pridržijo določitev drugega zahtevka ter navedbo dejstev in dokazov, na katere opirajo ta zahtevek, če je to odvisno od pridobitve dejstev ali dokazov, ki jih zahtevajo s prvim zahtevkom (zahtevek za dostop do podatkov in dokumentov).

Če sodišče z delno sodbo odloči o dostopu do zahtevanih podatkov, določi tudi zadosten čas za opredelitev drugega zahtevka ter navedbo dejstev in dokazov, na katere tožniki opirajo ta zahtevek. Gre za sodni rok, katerega dolžino določi sodišče glede na okoliščine konkretnega primera. Tak dostop do podatkov tožnikom omogoča, da pridobijo vse potrebne podatke in dokumente za določno opredelitev (d drugega) zahtevka ter navedbo dejstev in dokazov, na katere opirajo ta zahtevek. S tem se uzakonja zgoraj že navedena zahteva ustavnega sodišča, da morajo imeti tožniki možnost »polnega vpogleda v listine v zvezi z izbrisom ali konverzijo« in da »jim mora ostati še zadosten čas za pripravo tožbenega zahtevka«.

Poleg tega stranke lahko predlagajo sodišču izdajo sklepa o predložitvi dokazov sodišču do zaključka prvega naroka za glavno obravnavo.

Stranke bodo po predlogu zakona imele možnost sodišču predlagati, naj naloži:

- Banki Slovenije, naj sodišču predloži dokumente, ne da bi pred predložitvijo prekrila zaupne ali osebne podatke ali poslovno skrivnost;
- Banki Slovenije, Republiki Sloveniji, Računskemu sodišču Republike Slovenije, centralni depotni družbi, Agenciji za trg vrednostnih papirjev, Agenciji za zavarovalni nadzor, Družbi za upravljanje terjatev bank d. d. ali kateri koli izmed bank, ki ji je bil izrečen izredni ukrep, naj sodišču predloži dokument, za katerega predlagatelj trdi, da je pri osebi, od katere se zahteva predložitev, ali naj razkrije podatek, za katerega predlagatelj trdi, da je znan osebi, od katere se zahteva razkritje, ne glede na to, ali je ta dokument ali podatek označen kot zaupni ali osebni podatek ali kot poslovna skrivnost.

Sodišče bo o predlogu strank odločilo. Predlog strank ne bo samodejno upoštevan. Predlogu bo ugodeno, če bo sodišče presodilo, da je podatek ali dokument pomemben za odločitev v zadevi. Tako je zagotovljen dostop do vseh podatkov in dokumentov, ki jih sodišče potrebuje za svojo odločitev.

Ker bodo lahko podatki, ki se bodo razkrili na podlagi sklepa sodišča, osebni, zaupni ali poslovna skrivnost, bo to v sklepu določilo tudi način dostopa do takih dokumentov in podatkov. Po predlogu ima sodišče zlasti možnost, da:

- odredi delno ali celotno izključitev javnosti;
- naloži naslovníku sklepa o razkritju, da v določenem roku zagotovi dokument ali podatek, pri čemer ne prekrije zaupnih ali osebnih podatkov ali podatkov, ki so poslovna skrivnost;
- dovoli strankam vpogled v dokument ali podatek samo v prostorih sodišča, pri čemer prepove njihovo prepisovanje ali preslikovanje;
- naloži naslovníku sklepa, naj dokument ali podatek objavi na način, ki omogoča, da je dokument ali podatek v elektronski obliki dostopen vsem tožnikom.

S predlaganim se upošteva odločba U-I-295/13 in rešuje problematika asimetrije informacij med strankami. Zagotavlja se tudi, da bodo nekdanji imetniki imeli zadosten čas in poln vpogled v vse listine in podatke, ki so pomembni za pripravo tožbenega zahtevka, ki se glasi na povrnitev škode. Hkrati se s tem varujejo poslovne skrivnosti ter zaupni in osebni podatki, preprečujeta pa se tudi naključno iskanje in zbiranje podatkov, saj bodo ne glede na to, ali bo sodišče odločilo o dostopu do informacij z (delno) sodbo (na podlagi 8. člena predloga zakona) ali sklepom (na podlagi 16. člena predloga zakona), morali biti upoštevani pogoji iz 17. člena predloga zakona.

Z navedenim je upoštevano stališče ustavnega sodišča. To je namreč v opombi pod črto opozorilo na 5. člen Direktive 2014/104/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. novembra 2014 o nekaterih pravilih, ki urejajo odškodninske tožbe po nacionalnem pravu za kršitve določb konkurenčnega prava držav članic in Evropske unije (UL L 349, 5. 12. 2014; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2014/104/EU). V skladu s tem je treba poudariti, da odločba U-I-295/13 ne zahteva brezpogojne in neselektivne javne objave dokumentov in podatkov. Besedila 8., 16. in 17. člena predloga zakona upoštevajo navedeni 5. člen Direktive 2014/104/EU. Ustavno sodišče je torej ureditev, v kateri sodišče odloči, ali se posamezni podatek razkrije stranki in pod kakšnimi pogoji, označilo kot sprejemljivo.

2.3.8 Vpliv predloga zakona na postopke, ki tečejo, in tiste, začete po začetku veljavnosti predloga zakona

Vpliv na postopke, začete po začetku veljavnosti predloga zakona

Predlog zakona določa, da lahko nekdanji imetnik ne glede na določbe drugih zakonov zaradi škode ali posega v njegove pravice, ki izvira iz odločbe Banke Slovenije (sprejete v skladu z ZBan-1), vložiti le tožbo v skladu s predlogom zakona. Tako se zagotavlja, da se bodo vprašanja, ki so vezana na pravilno obravnavo kvalificiranih obveznosti, reševala le v postopku, ki poteka v skladu s tem zakonom. Tako se uresničuje gospodarnost dela sodišč, saj se o zapletenih vprašanjih, ki so povezana s stroški in velikim številom vpletenih oseb, odloča le enkrat tako, da se upošteva neenakost položaja nekdanjih imetnikov z drugimi strankami postopka. Prav tako se z navedeno določbo zagotavlja, da bodo vprašanja, povezana z obravnavo kvalificiranih obveznosti, vedno rešena enako.

Z enakim namenom predlog zakona določa, da sodišče zavrže tožbo zoper Banko Slovenije, ki je vložena v drugem postopku zaradi škode zaradi nepravilnega ukrepa.

Vpliv na postopke, ki že potekajo

Zaradi zagotavljanja načela dispozitivnosti se določa, da lahko tožnik spremeni tožbo in jo prilagodi tožbi iz 9. člena tega zakona. Tožba se lahko spremeni do roka, ki velja tudi za vložitev tožb. Ne glede na to, ali je že vložena tožba Banki Slovenije vročena ali ne, za spremembo tožbe ni potrebna njena privolitev. Če tožba v navedenem roku ni prilagojena tožbi iz 9. člena se, v skladu z drugim odstavkom 3. člena, zavrže. S tem se tudi omogoča dostop do informacij in podatkov v skladu s tem zakonom.

Le uporaba istih pravil v postopku, ne glede na čas vložitve tožbe, omogoča dejansko združevanje postopkov in nadaljnji potek postopka v skladu s tem zakonom ter posledično tudi hitrost, ekonomičnost in uniformnost odločanja.

2.3.9 Vpliv na postopke, ki potekajo zaradi kršitve ali opustitve dolžnega ravnanja banke

Predlog zakona ne vpliva na postopke, ki se vodijo proti posamezni banki zaradi njene kršitve ali opustitve dolžnega ravnanja. Tako predlog zakona ne vpliva na postopke, v katerih je zatrjevano, da je npr. banka, ko je potrošniku prodala finančni instrument, kršila svojo pojasnilno dolžnost. Prav tako ne vpliva na postopke, v katerih je zatrjevano, da je banka s tem, ko je nekemu odobrila kredit, kršila pravila skrbnega poslovanja. Na navedene postopke ni vplival niti 350.a člen ZBan-1. Vsi navedeni postopki potekajo ne glede na odločitev ustavnega sodišča v zadevi U-I-295/13, saj ne temeljijo na pravni podlagi, ki jo je ustavno sodišče presojalo v odločbi U-I-295/13.

2.4 Način reševanja

Ustavno sodišče je v 130. točki odločbe U-I-295/13 zapisalo: »Iz razlogov, navedenih v 123. do 125. točki obrazložitve te odločbe, pa je v ZBan-1 obstajala protiustavna pravna praznina zaradi odsotnosti posebnih procesnih pravil za odškodninske spore imetnikov izbrisanih ali konvertiranih kvalificiranih pravic proti Banki Slovenije. Zato je bil 350.a člen ZBan-1 v neskladju s pravico do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave (1. točka izreka).«

Vsa navedena vprašanja bodo rešena s predlogom zakona, saj ta določa postopek sodnega varstva imetnikov kvalificiranih obveznosti, ki upošteva odločbo U-I-295/13.

2.5 Normativna usklajenost predloga zakona

Predlog zakona je v skladu z veljavnim pravnim redom, splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

2.6 Usklajenost predloga zakona

a) s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi

Zakon ne ureja delovanja samoupravnih lokalnih skupnosti. Če taka skupnost nastopa na trgu kapitala, mora ravnati v skladu s pravili, ki veljajo za druge udeležence.

b) s civilno družbo oziroma ciljnim skupinami, na katere se predlog zakona nanaša:

c) s subjekti, ki so na poziv predlagatelja neposredno sodelovali pri pripravi predloga zakona oziroma so dali mnenje (znanstvene in strokovne institucije, nevladne organizacije in posamezni strokovnjaki ter predstavniki zainteresirane javnosti):

3 OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Ocena finančnih sredstev za državni proračun

Postopki, ki bodo tekli v skladu s tem zakonom bodo zaradi strokovne zahtevnosti in obsežnosti zahtevali dodatne zaposlitve sodnega osebja kot tudi zagotovitve ustreznih prostorskih in materialnih pogojev za delo. Ocenjuje se, da bi stroški kadrovskih virov, ob predpostavki senatnega sojenja v vseh šestih postopkih (18 okrožnih sodnikov), znašali približno 1.700.000 eurov letno. Prav tako se ocenjuje, da bi stroški najema dodatnih prostorov in njihovi obratovalni stroški znašali približno eurov letno. Ostalih stroškov²⁵ v tem trenutku ni mogoče realno oceniti.

Nominalna vrednost kvalificiranih obveznosti, ki so prenehale, je 963.197.453,89 evra. Pri tem poudarjamo, da morebitna odškodnina najverjetneje ne bo enaka nominalni vrednosti kvalificiranih obveznosti. Po odločbi U-I-295/13 sta namreč obstoj in višina odškodnine odvisna od tega, ali so bili nekdanji imetniki na slabšem in za koliko. Odgovor na navedeno pa je odvisen od premoženjskega stanja banke v času izdaje odločbe Banke Slovenije in ne od nominalne vrednosti kvalificiranih obveznosti, ki so prenehale.

Če bo sodišče ugotovilo, da nekdanjim imetnikom pripada odškodnina, bo to izplačala Banka Slovenije. Banka Slovenije izplača odškodnine tožnikom do višine za ta namen oblikovanih rezervacij in splošnih rezerv, ki so oblikovane v skladu z Zakonom o Banki Slovenije (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 59/11 in 55/17; v nadaljnjem besedilu: ZBS-1).

Če odškodnina presega višino za ta namen oblikovanih rezervacij in splošnih rezerv razliko sredstev začasno založi Republike Slovenije.

V tem trenutku ni mogoče podati natančnejše številčne ocene finančnih sredstev za državni proračun.

Ocena drugih javnih finančnih sredstev

Predlog zakona nima posledic za druga javnofinančna sredstva.

Predvideno povečanje ali zmanjšanje prihodkov državnega proračuna

Predlog zakona ne vpliva na povečanje ali zmanjšanje prihodkov državnega proračuna.

Predvideno povečanje ali zmanjšanje obveznosti za druga javna finančna sredstva

Predlog zakona nima posledic za druga javnofinančna sredstva.

Predvideni prihranki za državni proračun in druga javna finančna sredstva

Predlog zakona ne vpliva na prihranke državnega proračuna ali drugih javnofinančnih sredstev.

4 NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

²⁵ Npr. redna in obvezna izobraževanja zaposlenih, stroški za brezplačno pravno pomoč, založitve predujmov, poštna storitve zaradi obsežnega vročanja, materialni stroški za delo (papir, tonerji, računalniki, literatura).

Predlog zakona ne predvideva porabe proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil proračun že sprejet.

5 PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1. Splošno

Ker je predlog zakona pripravljen zaradi izpolnitve obveznosti, ki izhaja iz ustavne odločbe, ni mogoče v popolnosti navesti prikaza ureditve v drugih pravnih sistemih. Predlog zakona tudi ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

5.2 Prikaz ureditve v pravnem redu EU

Pravni red Evropske unije ne ureja vprašanja izplačila odškodnine osebam, v pravice katerih je bilo poseženo zaradi izvedbe ukrepa prenehanja kvalificiranih obveznosti bank.

5.3 Prikaz ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU

Zvezna republika Nemčija

Zvezna republika Nemčija je v Gesetz zur Sanierung und Abwicklung von Instituten und Finanzgruppen določila, da:

- nekdanji imetniki zaradi izrednega ukrepa prenehanja kvalificiranih obveznosti ne smejo biti na slabšem kot v primeru stečaja (člen 146);
- v primeru kršitve zgornjega pravila odškodnino povrne sklad za prestrukturiranje (člen 147).

Zvezna republika Avstrija

Paragraf 108 Zakona o sanaciji in prenehanju bank (Bundesgesetz über die Sanierung und Abwicklung von Banken sowie Änderung des Bankwesengesetzes, des Finanzmarktaufsichtsgesetzes, der Insolvenzordnung, des Übernahmegesetzes, des Wertpapieraufsichtsgesetzes 2007, des Alternativen Investmentfonds Manager-Gesetzes, des Ratingagenturenvollzugsgesetzes und des Stabilitätsabgabegesetzes und Aufhebung des Bankeninterventions- und -restrukturierungsgesetzes) določa, da imajo nekdanji imetniki pravico, da jim je nadomeščen znesek finančnih instrumentov, ki so prenehali, ki bi ga iz naslova teh finančnih instrumentov dobili izplačanega v stečaju, če je ta znesek večji od zneska, ki so ga dobili v postopku sanacije/prenehanja banke.

Dalje je v paragrafu 118 določeno, da sodišča kot podlago za svojo presojo uporabijo kompleksne ocene dejstev, ki jih je pripravil organ za reševanje.

Republika Irska

Republika Irska je v zvezi s postopki, vezanimi na banke v težavah, sprejela European Union (bank recovery and resolution) regulations 2015, ki sledi določbam Direktive 2014/59/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o vzpostavitvi okvira za sanacijo ter reševanje kreditnih institucij in investicijskih podjetij ter o spremembi Šeste direktive Sveta 82/891/EGS ter direktiv 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU in 2013/36/EU in uredb (EU) št. 1093/2010 ter (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 173 z dne 12. 6. 2014, str. 190).

5.4 Izjava o skladnosti predloga zakona s pravnimi akti EU in korelacijska tabela pri prenosu direktiv

Predlog zakona ne predvideva prenosa pravnih aktov EU.

6 PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

Sprejetje zakona ne bo imelo upravnih posledic.

6.2 Presoja posledic za okolje

Sprejetje zakona ne bo imelo posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo

Sprejetje zakona ne bo imelo posledic za gospodarstvo. Predlog zakona ne določa nič novega. Predlog le upošteva 350.a člen ZBan-1 in odločbo U-I-295/13.

6.4 Presoja posledic za socialno področje

Sprejetje zakona ne bo imelo posledic za socialno področje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja

Sprejetje zakona ne bo imelo posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

Drugih pomembnih okoliščin ni.

7 PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA

Javna objava predloga zakona je potekala od .

Predlog zakona je bil objavljen na spletni strani Ministrstva za finance: spletnem portalu e-demokracija:

V roku so komentarje, mnenja, predloge in pripombe dali:

Po poteku roka za oddajo mnenj, predlogov in pripomb so potekala še dodatna strokovna usklajevanja. Ministrstvo za finance je v ta namen organiziralo usklajevalne sestanke z:

Ministrstvo za finance je prejelo naslednje pripombe (združene po vsebini):

8 PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA (OSEBNO IME IN NAZIV FIZIČNE OSEBE ALI FIRMA IN NASLOV PRAVNE OSEBE)

Pri pripravi predloga zakona niso sodelovali zunanji strokovnjaki oziroma pravne osebe.

9 ZNESEK PLAČILA, KI GA JE OSEBA IZ PREJŠNJE ALINEJE V TA NAMEN PREJELA

10 NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- dr. Andrej Bertonec, minister,
- Natalija Kovač Jereb, državna sekretarka,
- Metod Dragonja, državni sekretar,
- mag. Saša Jazbec, državna sekretarka,
- mag. Alojz Stana, državni sekretar,
- Urška Cvelbar, generalna direktorica Direktorata za finančni sistem,
- Janja Jereb, vodja Sektorja za finančni sistem,
- Leon Brčina, svetovalec.

II BESEDILO ČLENOV

Zakon o postopku sodnega varstva nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti bank

1. člen (predmet zakona)

Ta zakon ureja:

- dostop do dokumentov in podatkov, ki jih je Banka Slovenije upoštevala ali bi jih morala upoštevati pri izrednem ukrepu prenehanja kvalificiranih obveznosti banke, ki je bil izrečen na podlagi 261.a člena Zakona o bančništvu (Uradni list RS, št. 99/10 – uradno prečiščeno besedilo, 52/11 – popr., 9/11 – ZPlaSS-B, 35/11, 59/11, 85/11, 48/12, 105/12, 56/13, 63/13 – ZS-K, 96/13, 25/15 – ZBan-2, 27/16 – ZSVJ in 44/16 – ZRPPB; v nadaljnjem besedilu: ZBan-1) (v nadaljnjem besedilu: izredni ukrep);
- objavo odločb Banke Slovenije, s katerimi so bili izrečeni izredni ukrepi (v nadaljnjem besedilu: odločba Banke Slovenije) in način zagotovitve dokumentov in podatkov, ki se nanašajo na izredni ukrep;
- posebna procesna pravila s katerim se nekdanjim delničarjem oziroma delničarkam, ali upnikom oziroma upnicam banke, katerih delnice banke ali terjatve do banke so deloma ali v celoti prenehale na podlagi odločbe Banke Slovenije (v nadaljnjem besedilu: nekdanji imetniki), omogoča učinkovito sodno varstvo njihovih pravic na podlagi ZBan-1;
- vpliv tega zakona na postopke, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona in v katerih nekdanji imetniki na podlagi ZBan-1 uveljavljajo zahteve, da Banka Slovenije povrne škodo, ki naj bi nastala zaradi učinkov odločbe Banke Slovenije.

2. člen (opredelitev pojmov)

- (1) Pojem kvalificirana obveznost banke ima enak pomen kot ga ima v ZBan-1.
- (2) Pojem zaupni podatki ima enak pomen, kot ga ima po zakonu, ki ureja bančništvo.

3. člen (obvezna uporaba tega zakona)

- (1) Ta zakon določa pristojnost sodišč in posebna procesna pravila za postopke, ki so že v teku ali bodo v teku, v katerih nekdanji imetniki uveljavljajo odškodninsko varstvo po 350.a členu ZBan-1.
- (2) Če je po uveljavitvi tega zakona zoper Banko Slovenije v drugem pravnem postopku vložena tožba, ki vsebuje tožbeni zahtevek, ki se lahko v skladu s prejšnjim odstavkom uveljavlja le v skladu s tem zakonom, sodišče tako tožbo v delu, ki se nanaša na tožbeni zahtevek, ki se lahko uveljavlja le v skladu s tem zakonom, zavrže.
- (3) Ta člen se ne uporablja, če je s pravnomočno sodno odločbo ugotovljeno, da je bilo v zvezi z odločbo Banke Slovenije storjeno kaznivo dejanje in nekdanji imetnik navaja, da mu je bila škoda povzročena s tem kaznivim dejanjem.

4. člen

(uporaba zakona, ki ureja pravdni postopek)

Če ta zakon ne določa drugače, se za postopek, v katerem sodišče odloča o tožbi iz 9. člena tega zakona, uporablja zakon, ki ureja pravdni postopek, in sicer po pravilih pravnega postopka za gospodarske spore.

5. člen
(krajevno pristojno sodišče)

Za sojenje v postopkih po tem zakonu je izključno krajevno pristojno Okrožno sodišče v Mariboru.

6. člen
(javna objava dokumentov)

(1) Banka Slovenije za vsako banko, ki ji je bil izrečen izredni ukrep, na svoji spletni strani objavi:

- odločbo, s katero je bil izrečen izredni ukrep;
- dokumente, iz katerih je razvidna vsebina pogodbenega razmerja med Banko Slovenije in osebo, ki je izdelala ocene vrednosti sredstev banke v skladu s prvim odstavkom 261.b člena ZBan-1;
- dokumenti, iz katerih je razvidna vsebina pogodbenega razmerja med Banko Slovenije in izvajalci pregleda kakovosti sredstev, obremenitvenih testov in cenilcev nepremičnin; in
- poročilo obremenitvenih testov.

(2) Pred razkritjem v skladu s prejšnjim odstavkom Banka Slovenije prekrije podatke, ki se v skladu z zakonom štejejo za zaupne ali osebne podatke ali poslovno skrivnost.

(3) Dokumenti iz prvega odstavka se objavijo v izvirniku. Če je izvirnik v tujem jeziku, Banka Slovenije zagotovi in objavi tudi slovenski prevod dokumenta.

7. člen
(podatkovna soba)

(1) Banka Slovenije za vsako banko, ki ji je bil izrečen izredni ukrep, vzpostavi podatkovno sobo, v kateri zagotovi dostop do naslednjih dokumentov:

1. odločba Banke Slovenije s prilogami, če te obstajajo in v odločbi Banke Slovenije omenjenimi dokumenti, in sicer:

- dokumenti, iz katerih je razvidna vsebina pogodbenega razmerja med Banko Slovenije in osebo, ki je izdelala ocene vrednosti sredstev banke v skladu s prvim odstavkom 261.b člena ZBan-1;
- ocena vrednosti sredstev banke, ki je bila pripravljena v skladu s prvim odstavkom 261.b člena ZBan-1;
- dokumenti, iz katerih je razvidna vsebina pogodbenega razmerja med Banko Slovenije in izvajalci pregleda kakovosti sredstev, obremenitvenih testov in cenilcev nepremičnin;
- poročilo o pregledu kakovosti sredstev (AQR poročilo);
- poročilo obremenitvenih testov;
- pogoje izvedbe, ki opredeljujejo obseg in način izvedbe posameznega dela skrbnega pregleda banke, ki ji je bil z odločbo Banke Slovenije izrečen izredni ukrep;
- dokumenti v zvezi z izvedbo povečanja osnovnega kapitala banke;

2. zapisniki usmerjevalnega odbora, ki je usmerjal in nadzoroval izvedbo skrbnega pregleda bank v 2013.

(2) Dokumenti se v podatkovni sobi objavijo v elektronski obliki v izvorniku, pri čemer mora Banka Slovenije prekriati podatke, ki so v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov, osebni podatki, o čemer se Banka Slovenije predhodno posvetuje z Informativnim pooblaščencom.

(3) Dostop v podatkovno sobo za posamezno banko, ki ji je bil izrečen izredni ukrep, Banka Slovenije omogoči nekdanjim imetnikom v petnajstih dneh po tem, ko izkažejo svoje imetništvo kvalificiranih obveznosti posamezne banke na dan njihovega prenehanja. Nekdanji imetniki izkažejo imetništvo posamezne kvalificirane obveznosti s predložitvijo izvornika potrdila izdajatelja posameznih kvalificiranih obveznosti ali z izpisom iz centralnega registra, v katerem so bile vpisane posamezne kvalificirane obveznosti in ki potrjuje imetništvo posameznih kvalificiranih obveznosti na dan njihovega prenehanja oziroma s pravnim aktom, ki je podlaga za morebitno pravno nasledstvo. Nekdanji imetnik, ki je fizična oseba ali zakoniti zastopnik nekdanjega imetnika, ki je pravna oseba, se identificira z veljavnim osebnim dokumentom.

(4) Nekdanji imetnik dokumentov ali podatkov, do katerih dostopa v podatkovni sobi, ne sme kopirati ali fotografirati ali drugače iznašati iz podatkovne sobe. Pred dostopom do dokumentov ali podatkov v podatkovni sobi nekdanji imetniki podpišejo izjavo o varovanju zaupnosti v besedilu iz petega odstavka tega člena.

(5) Izjava, ki jo pred dostopom do dokumentov ali podatkov v podatkovni sobi podpišejo nekdanji imetniki, se glasi: »Informacije, ki jih bom pridobil/a na podlagi dostopa v podatkovno sobo pri Banki Slovenije, in ki izvirajo iz dokumentov ali podatkov in so označeni kot zaupni, osebni ali poslovna skrivnost, bom varoval/a kot take, in jih bom uporabil/a izključno za namen uveljavljanja tožbenih zahtevkov v skladu s tem zakonom. Informacije iz dokumentov ali podatkov iz prejšnjega stavka sem poleg tega dolžan/na razkriti, če to od mene zahteva zakon ali na zakonu temelječ akt državnega organa. Seznanjen/a sem, da je izdaja in neupravičena pridobitev poslovne skrivnosti kaznivo dejanje in da kazensko in civilno odgovarjam za neupravičeno uporabo ali razkritje osebnega ali zaupnega podatka«.

(6) Osebo, ki ima dostop do dokumenta ali podatka iz podatkovne sobe, ki je označen kot poslovna skrivnost, se pouči, da je izdaja in neupravičena pridobitev poslovne skrivnosti kaznivo dejanje in da kazensko in civilno odgovarja za neupravičeno uporabo ali razkritje osebnega ali zaupnega podatka.

(7) Dokumenti in podatki iz podatkovne sobe, ki so označeni kot zaupni, osebni ali poslovna skrivnost, se lahko uporabijo izključno za namen uveljavljanja tožbenega zahtevka iz 9. člena tega zakona. Oseba, ki ima v skladu s tem zakonom dostop do dokumentov ali podatkov, mora dokumente ali podatke, ki so označeni kot zaupni, osebni ali poslovna skrivnost, varovati kot take.

(8) Za dostop v podatkovno sobo Banka Slovenije izvaja ukrepe tehnične in organizacijske narave ter druge postopke, s katerimi se varujejo prostori in tehnična oprema ter onemogoča dostop nepooblaščenim osebam ali iznos dokumentov in podatkov iz podatkovne sobe.

(9) Banka Slovenije vzpostavi podatkovne sobe v dislociranih enotah na območju, na katerem je bil v času izreka izrednega ukrepa sedež banke, ki ji je bil izrečen izredni ukrep. V skladu z

dejanskimi zahtevami po dostopu v podatkovno sobo lahko vlada z uredbo predpiše vzpostavitev dodatnih podatkovnih sob v dislociranih enotah na območju, na katerem je bil v času izreka izrednega ukrepa sedež banke, ki ji je bil izrečen izredni ukrep in vzpostavitev podatkovnih sob na drugih območjih, kjer je to zaradi večjega števila zahtev po dostopu v podatkovno sobo potrebno.

(10) Pod pogoji iz tega člena se dostop do podatkovne sobe omogoči tudi pooblaščenцу nekdanjega imetnika.

8. člen

(pravica do pridobitve podatkov in dokumentov)

Ne glede na določbe drugih zakonov ima tožnik oziroma tožnica (v nadaljnjem besedilu: tožnik), zaradi zagotavljanja sodnega varstva v skladu z 9. in 16. členom tega zakona, pravico do pridobitve katerega koli podatka ali dokumenta v zvezi z izrednim ukrepom, ki je pri Banki Slovenije, Republiki Slovenije, računskem sodišču, centralno depotni družbi, Agenciji za trg vrednostnih papirjev, Agenciji za zavarovalni nadzor, Družbi za upravljanje terjatev bank d. d. ali banki, ki ji je bil izrečen izredni ukrep.

9. člen

(tožba)

(1) Tožba lahko vsebuje le tožbeni zahtevek, s katerim tožnik zahteva, da sodišče ugotovi, da obstoji podlaga za zahtevek do Banke Slovenije, glede višine pa si tožnik lahko pridrži določitev v skladu z drugim odstavkom 21. člena tega zakona.

(2) Tožnik lahko s tožbo uveljavlja tudi tožbeni zahtevek, s katerim zahteva pridobitev podatkov in dokumentov v skladu z 8. členom tega zakona. Pri tem si tožnik pridrži določitev zahtevka iz prejšnjega odstavka ter navedbo dejstev in dokazov, na katere opira ta zahtevek, če je to odvisno od pridobitve podatkov in dokumentov, ki jih tožnik zahteva z zahtevkom iz prejšnjega stavka.

(3) Pri odločanju o zahtevku iz prvega stavka prejšnjega odstavka sodišče presoja, ali so izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka 17. člena tega zakona. Če sodišče temu zahtevku ugodi, določi način in pogoje pridobitve podatkov in dokumentov v skladu s četrnim, šestim in sedmim odstavkom 17. člena tega zakona.

(4) Ne glede na določbe tretjega odstavka 10. člena tega zakona mora tožba iz tega člena vsebovati vse identifikacijske podatke o stranki, kot jih določa zakon, ki ureja pravdni postopek.

(5) Če več nekdanjih imetnikov skupaj toži, mora biti tožbi iz tega člena priložen popoln seznam strank z navedbo vseh identifikacijskih podatkov o stranki, kot jih določa zakon, ki ureja pravdni postopek (v nadaljnjem besedilu: seznam strank), v elektronski obliki.

10. člen

(združitev postopkov)

(1) Sodišče po poteku roka iz 27. člena tega zakona s sklepom združi za skupno obravnavanje vse pravdne postopke, ki so začeti na podlagi 9. člena tega zakona, in vse tožbe, ki jih je prejelo

v skladu s prvim odstavkom 28. člena tega zakona in ki se nanašajo na posamezno odločbo Banke Slovenije ter so bile spremenjene v skladu z drugim odstavkom 28. člena tega zakona.

(2) V združenem postopku imajo tožniki položaj enotnih sospornikov.

(3) Ne glede na določbe zakona, ki ureja pravdni postopek, lahko vloge strank ter pisanja in odločbe sodišča vsebujejo navedbo skupnega pooblaščenca strank in prvo stranko s seznama strank iz petega odstavka 9. člena tega zakona.

11. člen (dostop po združitvi postopkov)

Po izdaji sklepa iz prvega odstavka 10. člena tega zakona se dostop do podatkov v podatkovni sobi omogoči tožniku ves čas do pravnomočnosti sodne odločbe iz 23. člena tega zakona. Če zoper pravnomočno sodno odločbo iz 23. člena tega zakona tožnik vloži izredno pravno sredstvo, se temu tožniku dostop omogoča do dokončanja tega postopka.

12. člen (vročanje tožb)

Sodišče vroči tožbe Banki Slovenije najkasneje v tridesetih dneh po izdaji sklepa iz prvega odstavka 10. člena tega zakona.

13. člen (odgovor na tožbo)

(1) Banka Slovenije pošlje sodišču svoj odgovor na tožbe v štirih mesecih po vročitvi tožb.

(2) Banka Slovenije pripravi en odgovor na vse tožbe, ki se nanašajo na posamezno odločbo Banke Slovenije.

14. člen (obrnjeno dokazno breme)

V primeru spora o obstoju razlogov iz 253.a člena in izpolnitvi pogojev iz petega odstavka 261.a člena ZBan-1 mora Banka Slovenije dokazati njihov obstoj oziroma izpolnitev.

15. člen (sodna taksa in skupni pooblaščenec)

(1) Kot vrednost zahtevka za odmero takse se v postopku, v katerem se uveljavlja zahtevek iz 9. člena tega zakona, vzame nominalna vrednost instrumenta, ki je vsebovana v kvalificirani obveznosti, ki je prenehala zaradi izreka izrednega ukrepa.

(2) Če najmanj 30 nekdanjih imetnikov skupaj vloži tožbo iz 9. člena tega zakona in imajo skupnega pooblaščenca, se sodna taksa, ne glede na določbe zakona, ki ureja plačilo sodnih taks, odmeri v znesku do 500 eurov.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek in določbe zakona, ki ureja plačilo sodnih taks se sodna taksa ne plača, če najmanj 30 nekdanjih imetnikov skupaj vloži tožbo iz 9. člena tega zakona in imajo skupnega pooblaščenca ter vrednost zahtevka določena v skladu s prvim odstavkom tega člena ne presega 5.000€.

(4) Skupni pooblaščenec iz drugega in tretjega odstavka tega člena je lahko le odvetnik.

16. člen

(predlog za izdajo sklepa o predložitvi dokazov sodišču)

(1) Tožnik lahko vse od vložitve tožbe do zaključka prvega naroka za glavno obravnavo sodišču predlaga, naj naloži Banki Slovenije, naj sodišču predloži dokumente iz prvega odstavka 7. člena tega zakona, ne da bi pred predložitvijo prekrila zaupne ali osebne podatke ali poslovno skrivnost.

(2) Tožnik lahko vse od vložitve tožbe do zaključka prvega naroka za glavno obravnavo sodišču predlaga, naj na podlagi 8. člena tega zakona naloži Banki Slovenije, Republikli Sloveniji, računskemu sodišču, centralni depotni družbi, Agenciji za trg vrednostnih papirjev, Agenciji za zavarovalni nadzor, Družbi za upravljanje terjatev bank d. d. ali kateri koli izmed bank, ki ji je bil izrečen izredni ukrep, naj sodišču predloži dokument, za katerega trdi, da je pri osebi, od katere se zahteva predložitev, ali razkrije podatek, za katerega trdi, da je znan osebi, od katere se zahteva razkritje, ne glede na to, ali je ta dokument ali podatek označen kot zaupni ali osebni podatek ali kot poslovna skrivnost.

(3) Banka Slovenije lahko vse od izdaje sklepa iz prvega odstavka 10. člena tega zakona do zaključka prvega naroka za glavno obravnavo sodišču predlaga, naj naloži Republikli Sloveniji, računskemu sodišču, centralni depotni družbi, Agenciji za trg vrednostnih papirjev, Agenciji za zavarovalni nadzor, Družbi za upravljanje terjatev bank d. d. ali kateri koli izmed bank, ki ji je bil izrečen izredni ukrep, naj sodišču predloži dokument, za katerega trdi, da je pri osebi, od katere se zahteva predložitev, ali razkrije podatek, za katerega trdi, da je znan osebi, od katere se zahteva razkritje, ne glede na to, ali je ta dokument ali podatek označen kot zaupni ali osebni podatek ali kot poslovna skrivnost.

17. člen

(postopek odločanja o predlogu za izdajo sklepa o predložitvi dokazov sodišču)

(1) Sodišče izda sklep, s katerim ugotovi predlogu iz prejšnjega člena, če:

- je predlog utemeljen z navedbami in dokazi, za katere je razumno pričakovati, da so tožniku oziroma Banki Slovenije dostopni, in iz katerih izhaja, zakaj je dokument ali podatek pomemben za odločitev sodišča;
- sodišče oceni, da je dokument ali podatek pomemben za odločitev sodišča; in
- je pomen dokumenta ali podatka za odločitev v postopku sorazmeren z morebitnim posegom v pravice oseb, ki niso naslovniki sklepa, zlasti ob upoštevanju namena in ciljev varovanja takih dokumentov in podatkov v skladu z veljavnimi predpisi.

(2) Sodišče zavrne predlog iz prejšnjega člena, če pogoji iz prejšnjega odstavka niso izpolnjeni.

(3) Sodišče obrazloži sklep, s katerim odloči o predlogu iz prejšnjega člena. Zoper sklep je dovoljena posebna pritožba.

(4) Sodišče v sklepu določi način in pogoje predložitve ali razkritja tako, da se zagotovi učinkovito varstvo dokumentov ali podatkov, ki so zaupni ali osebni ali poslovna skrivnost. Sodišče v sklepu določi, na kakšen način se zagotovi varstvo dokumentov in podatkov, ki so zaupni ali osebni ali poslovna skrivnost, in odredi ukrepe, ki so potrebni za njihovo zaščito, pri čemer zlasti:

- odredi delno ali celotno izključitev javnosti;
- naloži naslovníku sklepa o razkritju, da v določenem roku zagotovi dokument ali podatek, pri čemer ne prekrije zaupnih ali osebnih podatkov ali podatkov, ki so poslovna skrivnost;
- naloži naslovníku sklepa o razkritju, naj dokument ali podatek sodišču posreduje v elektronski obliki in naj ga objavi na način, ki omogoča, da je dokument ali podatek v elektronski obliki dostopen vsem strankam;
- naloži naslovníku sklepa o razkritju, da pripravi in predloži različice listin, na katerih so prekrite deli, ki vsebujejo zaupne ali osebne podatke ali podatke, ki so poslovna skrivnost;
- omogoči izvedencu ali tretji osebi, ki jo sporazumno določijo stranke, da pregleda dokumente ali podatke, ki vsebujejo zaupne ali osebne podatke ali poslovne skrivnosti, sodišče pa da navodila izvedencem ali tretji osebi za pripravo povzetkov v obliki, ki ne vsebuje zaupnih ali osebnih podatkov ali poslovnih skrivnosti.

(5) Pravnomočni sklep, s katerim je sodišče odločilo o predlogu iz prejšnjega člena, izvrši okrajno sodišče, ki je pristojno za izvršilni postopek zoper dolžnika.

(6) Osebo, ki ima v skladu s sklepom sodišča dostop do dokumenta ali podatka, ki je označen kot poslovna skrivnost, se pouči, da je izdaja in neupravičena pridobitev poslovne skrivnosti kaznivo dejanje in da kazensko in civilno odgovarja za neupravičeno uporabo ali razkritje osebnega ali zaupnega podatka..

(7) Dokumenti in podatki, ki so označeni kot zaupni, osebni ali poslovna skrivnost, se lahko uporabijo izključno za namen uveljavljanja tožbenega zahtevka iz 9. člena tega zakona. Oseba, ki ima v skladu s tem zakonom dostop do dokumentov ali podatkov, mora dokumente ali podatke, ki so označeni kot zaupni, osebni ali poslovna skrivnost, varovati kot take.

(8) O predlogu za izdajo sklepa z vsebino iz prejšnjega člena, ki je bil vložen ob vložitvi tožbe, odloča sodišče po izdaji sklepa iz prvega odstavka 10. člena tega zakona.

18. člen (razkritje podatkov)

Dokument ali podatek, ki naj se razkrije na podlagi sklepa o predložitvi dokazov sodišču, se razkrije vsem strankam postopka pod enakimi pogoji.

19. člen

(vprašanja, ki naj se razjasnijo v postopku uveljavljanja tožbenega zahtevka iz 9. člena tega zakona)

(1) V postopku ugotavljanja upravičenosti do povračila škode sodišče zlasti ugotavlja, ali so bile kvalificirane obveznosti obravnavane v skladu z ZBan-1, pri čemer presoja, ali:

- je bila ocena, na podlagi katere je bilo ugotovljeno, da so izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka 253.a člena ZBan-1, napačna;

- so bile kvalificirane obveznosti obravnavane v nasprotju z 261.a do 261.c členom ZBan-1; ali
- je ocena, ki je bila pripravljena v skladu s prvim odstavkom 261.b člena ZBan-1, napačna.

(2) Pri presoji, ali je ocena, da so izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka 253.a člena ZBan-1, napačna, sodišče presoja zlasti, ali:

- so metoda in izhodišča, na katerih temelji metoda, v obsegu, ki je vplival na oceno, v nasprotju z ZBan-1, pravili Evropske unije o državnih pomočeh in standardi nadzora bank, kot so jih določili Evropska centralna banka, Evropska komisija in Evropski bančni organ;
- so bile metode in izhodišča, na katerih temelji metoda, uporabljeni napačno in je napačna uporaba vplivala na oceno;
- način pridobitve podatkov, ki so bili uporabljeni pri pripravi ocene, vzbuja utemeljen dvom o tem, ali so bili uporabljeni izvirni podatki, in je to vplivalo na oceno; ali
- obstaja utemeljen dvom o strokovnosti in neodvisnosti osebe, ki je izdelala oceno vrednosti sredstev banke, ki je bila uporabljena za oceno, in zato te ocene ni primerno upoštevati kot ustrezne podlage za odločitev.

(3) Pri presoji, ali je ocena iz prvega odstavka 261.b člena ZBan-1 napačna, sodišče presoja zlasti, ali:

- so metoda in izhodišča, na katerih temelji metoda, v obsegu, ki je vplival na oceno, določeni v nasprotju z ZBan-1, pravili Evropske unije o državnih pomočeh in standardi nadzora bank;
- so bile metode in izhodišča, na katerih temelji metoda, uporabljeni napačno in je napačna uporaba vplivala na oceno;
- način pridobitve podatkov, ki so bili uporabljeni pri pripravi ocene, vzbuja utemeljen dvom o tem, ali so bili uporabljeni izvirni podatki, in je to vplivalo na oceno; ali
- obstaja utemeljen dvom o strokovnosti in neodvisnosti osebe, ki je izdelala oceno, pri čemer zaradi tega dvoma te ocene ni primerno upoštevati kot ustrezne podlage za odločitev.

(4) Če sodišče meni, da kvalificirane obveznosti niso bile obravnavane v skladu z ZBan-1, sodišče ugotavlja zlasti:

- kakšna bi bila obravnava posameznih razredov kvalificiranih obveznosti posamezne banke v skladu z ZBan-1 (v nadaljnjem besedilu: pravilna obravnava); in
- kolikšna je razlika med pravilno obravnavo in obravnavo posameznih razredov kvalificiranih obveznosti posamezne banke pri izreku izrednih ukrepov.

20. člen (skupina izvedencev)

(1) Za namen ugotovitve in razjasnitve dejstev iz prejšnjega odstavka in drugih dejstev glede katerih nima strokovnega znanja sodišče imenuje skupino petih izvedencev, ki skupaj dajo eno mnenje.

(2) Sodišče imenuje za izvedence iz prvega odstavka tega člena zlasti strokovnjake s področja finančnega in bančnega prava, računovodstva, financ, revizije in vrednotenja sredstev, ki imajo, če je le mogoče, izkušnje iz postopkov pregleda kakovosti sredstev za namene bonitetnega nadzora bank in postopkov prenehanja gospodarskih družb.

(3) Za izvedenca iz prvega odstavka tega člena ne sme biti imenovana oseba, ki:

- je bila v času izreka izrednega ukrepa član organa vodenja banke ali organa nadzora banke, ki ji je bil izrečen izredni ukrep;
- je bila v času izreka izrednih ukrepov član organov nadziranja bank;

- je opravljala pregled kakovosti sredstev bank, obremenitvene teste bank, za katere je bila izdana odločba Banke Slovenije, ali je izdelala oceno vrednosti sredstev banke, ki je bila pripravljena v skladu s prvim odstavkom 261.b člena ZBan-1, ali
- je ali je v času izvajanja izrednih ukrepov bila zaposlena ali je sodelovala na drugi pogodbeni podali s pravno osebo, ki je opravljala preglede kakovosti sredstev bank, obremenitvene teste bank, za katere je bila izdana odločba Banke Slovenije, ali je izdelala oceno vrednosti sredstev banke, ki je bila pripravljena v skladu s prvim odstavkom 261.b člena ZBan-1.

21. člen
(vmesna sodba sodišča)

- (1) Sodišče izda vmesno sodbo, ko je glede podlage stvar zrela za odločbo.
- (2) Tožnik postavi zahtevek o višini najkasneje v šestdesetih dneh od pravnomočnosti vmesne sodbe.

22. člen
(posredovanje seznama)

- (1) Po pravnomočnosti vmesne sodbe s katero sodišče ugotovi, da obstoji podlaga za obveznost Banke Slovenije, sodišče naloži Banki Slovenije, da v roku tridesetih dni od pravnomočnosti vmesne sodbe pripravi in sodišču vroči poimenski seznam višine škode, ki so jo utrpeli tožniki, v denarnem znesku. Banka Slovenije v roku iz prejšnjega stavka pripravi in posameznemu tožniku vroči individualni izračun višine škode, ki jo je ta utrpel, v denarnem znesku.
- (2) Vsak tožnik lahko v roku iz drugega odstavka prejšnjega člena poda pripombe na seznam iz prejšnjega odstavka.
- (3) Ne glede na določbo drugega odstavka 10. člena tega zakona tožniki nimajo položaja enotnih sospornikov v postopku ugotavljanja utemeljenosti posameznih tožbenih zahtevkov po višini.

23. člen
(končna sodba sodišča)

Sodišče odloči o višini tožbenega zahtevka za posameznega tožnika na podlagi seznama iz prvega odstavka 22. člena tega zakona, pripomb iz drugega odstavka 22. člena tega zakona ter postavljenega samostojnega tožbenega zahtevka iz drugega odstavka 21. člena tega zakona.

24. člen
(izplačilo odškodnine)

- (1) Odškodnino na podlagi pravnomočne odločbe iz 23. člena tega zakona izplača Banka Slovenije.
- (2) Sredstva za izplačilo odškodnine v skladu s prejšnjim odstavkom samostojno zagotovi Banka Slovenije do višine za ta namen oblikovanih rezervacij in splošnih rezerv, ki so

oblikovane v skladu z zakonom, ki ureja delovanje Banke Slovenije (v nadaljnjem besedilu: splošne rezerve).

(3) Če sredstva, potrebna za izplačilo odškodnine v skladu s prvi odstavkom tega člena presegajo višino za ta namen oblikovanih rezervacij in splošnih rezerv iz prejšnjega odstavka založi razliko sredstev med višino odškodnine ter višino za ta namen oblikovanih rezervacij in splošnih rezerv Republika Slovenija v skladu z dogovorom iz četrtega odstavka tega člena (v nadaljnjem besedilu: začasno založena denarna sredstva).

(4) Republika Slovenija in Banka Slovenija uredita medsebojna razmerja in postopke za začasno izplačilo denarnih sredstev v skladu s tem zakonom v dogovoru, ki ga skleneta v dvanajstih mesecih po uveljavitvi tega zakona. V dogovoru se določijo postopki in merila za izračun in določitev višine denarnih sredstev, ki so potrebna za začasno založitev.

(5) Povrnitev začasno založenih denarnih sredstev Banka Slovenije načrtuje v finančnem načrtu pri čemer Banka Slovenije zagotovi, da povrnitev začasno založenih denarnih sredstev ne povzroči primanjkljaja prihodkov nad odhodki, ki ga ni mogoče pokriti iz obstoječih splošnih rezerv Banke Slovenije.

25. člen (prekrškovna določba)

(1) Oseba, ki v nasprotju s četrtem odstavkom 7. člena tega zakona kopira ali fotografira ali drugače iznaša dokumente ali podatke iz podatkovne sobe, se kaznuje za prekršek z globbo v višini od 500 do 5.000 eurov.

(2) Oseba, ki v nasprotju s sedmim odstavkom 7. člena tega zakona dokumentov ali podatkov, ki so označeni kot zaupni, ne upoorablja izključno za namen uveljavljanja tožbenega zahtevka iz 9. člena tega zakona ali če te dokumente in podatke ne varuje kot zaupne, osebne ali poslovno skrivnost, se kaznuje za prekršek z globbo v višini od 1.000 do 5.000 eurov.

(3) Prekrškovni organ, ki odloča o prekrških, storjenih po tem zakonu, in izreka globe po tem zakonu, je v skladu z zakonom, ki ureja prekrške, Banka Slovenije.

(4) Postopek o prekršku vodi in v njem odloča pooblaščen uradna oseba Banke Slovenije, ki izpolnjuje pogoje po zakonu, ki ureja prekrške, in na njegovi podlagi sprejetih predpisih.

(5) Banka Slovenije z notranjim aktom, ki ureja organizacijo in sistemizacijo delovnih mest, podrobneje določi pogoje in način za podelitev in prenehanje pooblastila osebi, ki se šteje za pooblaščen uradno osebo Banke Slovenije iz prejšnjega odstavka.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

26. člen (objava podatkov o izrednih ukrepih Banke Slovenije)

(1) Banka Slovenije objavi dokumente iz prvega odstavka 6. člena tega zakona v 15 dneh po uveljavitvi tega zakona.

(2) Banka Slovenije vzpostavi podatkovno sobo, v kateri nekdanjim imetnikom zagotovi dostop do dokumentov iz prvega odstavka 7. člena tega zakona v 60 dneh od uveljavitve tega zakona.

Dostop iz prejšnjega stavka se nekdanjim imetnikom omogoča do izteka roka za vložitev tožbe iz 27. člena tega zakona.

27. člen

(rok za vložitev tožbe iz 9. člena tega zakona)

Tožba iz 9. člena tega zakona se lahko vloži po preteku treh mesecev od uveljavitve tega zakona in najpozneje v petnajstih mesecih od uveljavitve tega zakona.

28. člen

(sodni postopki, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona)

(1) Sodišče, ki vodi postopek, v katerem so vložene tožbe s tožbenimi zahtevki, ki se ob uveljavitvi tega zakona vodijo zoper Banko Slovenije v nasprotju s 3. členom tega zakona, se v dveh mesecih od uveljavitve tega zakona po uradni dolžnosti s sklepom izreče za nepristojno za odločanje o teh tožbenih zahtevkih. Po pravnomočnosti sklepa, s katerim se je sodišče izreklo za nepristojno, odstopi sodišče zadevo pristojnemu sodišču. Če tožba vsebuje več zahtevkov in se je sodišče v skladu s tem zakonom izreklo za nepristojno le za nekatere, pošlje sodišče pristojnemu sodišču kopijo tožbe, samo pa nadaljuje odločanje o zahtevkih, za katere je pristojno.

(2) Po pravnomočnosti sklepa iz prejšnjega odstavka in do poteka roka za vložitev tožbe iz 27. člena tega zakona lahko tožnik spremeni tožbo v skladu z 9. členom tega zakona, za kar privolitev Banke Slovenije ni potrebna.

(3) Tožbe, ki so bile v skladu s prvim odstavkom tega člena odstopljene pristojnemu sodišču in v roku iz prejšnjega člena niso bile spremenjene v skladu z 9. členom tega zakona, se zavržejo.

29. člen

(elektronska oblika)

(1) V treh mesecih od uveljavitve tega zakona Center za informatiko Vrhovnega sodišča Republike Slovenije sporoči ministrstvu in Banki Slovenije elektronsko obliko zapisa iz petega odstavka 9. člena tega zakona ter obliko zapisa dokumentov in podatkov v elektronski obliki iz četrtega odstavka 17. člena tega zakona, ki jo Vrhovno sodišče, ministrstvo in Banka Slovenije objavijo na svojih spletnih straneh.

(2) Centralna depotna družba, ki vodi centralni register, v katerem so bile vpisane posamezne kvalificirane obveznosti, ki so z odločbo Banke Slovenije v celoti prenehale, v treh mesecih od uveljavitve tega zakona sodišču v elektronski obliki posreduje identifikacijske podatke o imetnikih posameznih kvalificiranih obveznosti, ki jih vodi v centralnem registru. Obliko zapisa identifikacijskih podatkov o imetnikih posameznih kvalificiranih obveznosti v elektronski obliki sporoči Center za informatiko Vrhovnega sodišča Republike Slovenije.

30. člen

(prenehanje veljavnosti določb drugih zakonov)

Z dnem začetka veljavnosti tega zakona preneha veljati 265. člen Zakona o reševanju in prisilnem prenehanju bank (Uradni list RS, št. 44/16 in 71/16 – odl. US).

31. člen
(uveljavitev zakona)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III OBRAZLOŽITVE ČLENOV

K 1. členu:

Predlog člena povzame vsebino predloga zakona.

Predlog zakona ureja dostop do dokumentov in podatkov, ki jih je Banka Slovenije upoštevala ali bi jih morala upoštevati pri izrednem ukrepu prenehanja kvalificiranih obveznosti banke, ki je bil izrečen na podlagi 261.a člena Zakona o bančništvu (Uradni list RS, št. 99/10 – uradno prečiščeno besedilo, 52/11 – popr., 9/11 – ZPlaSS-B, 35/11, 59/11, 85/11, 48/12, 105/12, 56/13, 63/13 – ZS-K, 96/13, 25/15 – ZBan-2, 27/16 – ZSJV in 44/16 – ZRPPB; v nadaljnjem besedilu: ZBan-1) (v nadaljnjem besedilu: izredni ukrep). Predlog zakona ureja tudi javno objavo odločb Banke Slovenije na spletni strani, s katerimi so bili izrečeni izredni ukrepi (v nadaljnjem besedilu: odločba Banke Slovenije).

Dalje predlog zakona ureja posebna procesna pravila s katerimi se nekdanjim delničarjem oziroma delničarkam ali upnikom oziroma upnicam banke, katerih delnice banke ali terjatve do banke so deloma ali v celoti prenehale na podlagi odločbe Banke Slovenije (v nadaljnjem besedilu: nekdanji imetniki), omogoča učinkovito sodno varstvo v skladu z odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije U-I-295/13 (Uradni list RS, št. 71/16; v nadaljnjem besedilu: odločba U-I-295/13).

Določa se tudi vpliv tega zakona na tožbe, ki so bile vložene proti Banki Slovenije pred začetkom veljavnosti tega zakona in v katerih tožniki uveljavljajo zahtevke, da Banka Slovenije povrne škodo, ki naj bi nastala zaradi učinkov odločbe Banke Slovenije, s katero je bil izrečen izredni ukrep.

K 2. členu:

Zaradi zagotovitve jasnosti in določnosti zakona se s predlaganim členom, v zvezi s pojmom, ki se uporablja v tem zakonu, jasneje določa navezava na zakon, ki ju že ureja oziroma opredeljuje.

V skladu s šestim odstavkom 261.a člena ZBan-1 so kvalificirane obveznosti:²⁶

- osnovni kapital banke (obveznosti prvega reda),
- obveznosti do imetnikov hibridnih finančnih instrumentov iz 4. točke prvega odstavka 133. člena ZBan-1 (obveznosti drugega reda),
- obveznosti do imetnikov finančnih instrumentov, ki se po 134. členu tega zakona upoštevajo pri izračunu dodatnega kapitala banke, razen če so te obveznosti že zajete v 1. ali 2. točki tega odstavka (obveznosti tretjega reda),
- obveznosti, ki niso zajete v 1., 2. ali 3. točki tega odstavka, in bi se v primeru stečajnega postopka nad banko poplačale po poplačilu navadnih terjatev do banke (obveznosti četrtega reda).

Kvalificirane obveznosti banke so razvrščene v štiri skupine (rede) glede na lastnosti, ki bi se v primeru stečaja banke upoštevale pri določanju vrstnega reda poplačila teh obveznosti (po poplačilu vseh obveznosti banke do navadnih upnikov). Pri vseh kvalificiranih obveznostih gre za podrejene terjatve upnikov, kot jih določa zakon, ki ureja insolventne postopke.

²⁶ Glej tudi 85. točko odločbe U-I-295/13.

Kvalificirane obveznosti prvega reda vključujejo obveznosti banke do delničarjev iz naslova vplačanega osnovnega kapitala. V primeru obveznosti prvega reda se upošteva obveznosti banke do delničarjev iz naslova vplačanega osnovnega kapitala.

Kot obveznosti drugega in tretjega reda so opredeljene obveznosti banke iz naslova hibridnih finančnih instrumentov, ki se v skladu s 4. točko prvega odstavka 133. člena ZBan-1 štejejo v temeljni kapital banke (obveznosti tretjega reda), in obveznosti iz naslova finančnih instrumentov, ki se v skladu s 134. členom ZBan-1 štejejo kot dodatni kapital banke. Glede na zahteve, ki jih določa ZBan-1 za instrumente temeljnega in dodatnega kapitala, se za upoštevanje posameznega instrumenta pri izračunu kapitala banke upošteva tudi stopnja podrejenosti tega instrumenta in pogodbeno dogovorjen vrstni red poplačila obveznosti iz naslova takšnega instrumenta v primeru prenehanja banke.

Kot obveznosti četrtega reda se upoštevajo druge obveznosti banke do upnikov, ki niso zajete v predhodnih redih, in bi se v primeru stečajnega postopka nad banko poplačale za obveznostmi banke do navadnih upnikov, vendar pred obveznostmi do imetnikov finančnih instrumentov dodatnega in temeljnega kapitala.

K 3. členu:

Za zagotovitev enake obravnave vseh nekdanjih imetnikov navedeni člen določa obvezno uporabo tega zakona v vseh primerih, v katerih nekdanji imetnik vloži tožbo zoper Banko Slovenije, s katero uveljavlja zahtevek za povrnitev škode, ki naj bi nastala zaradi izreka odločbe Banke Slovenije o izrednih ukrepih, s katero so delnice banke ali terjatve do banke deloma ali v celoti prenehale. S tem zakonom se uzakonjajo posebna procesna pravila za sodno varstvo v obliki odškodninske tožbe (kot je to sicer določal tudi 350.a člen ZBan-1) na ustavno skladden način v skladu z odločbo U-I-295/13.

Člen tako tudi določa, da se ta zakon ne uporablja, če je bilo s pravnomočno kazensko odločbo ugotovljeno, da je bilo v zvezi z odločbo Banke Slovenije storjeno kaznivo dejanje, s katerim je bila povzročena škoda, ki izhaja iz tega kaznivega dejanja. S to določbo se omogoča uveljavljanje vseh ostalih zahtevkov, ki so morda povezani z odločbo Banke Slovenije. Tako bo mogoče uveljavljati polno odškodnino po splošnih pravilih obligacijskega prava v primerih, v katerih je bilo v zvezi z odločbo Banke Slovenije storjeno kaznivo dejanje, s katerim je bila povzročena škoda, ki izhaja iz tega kaznivega dejanja.²⁷

O tem gre tudi poudariti, da predlog zakona ne vpliva na postopke, ki se vodijo proti posamezni poslovni banki zaradi njene kršitve ali opustitve dolžnega ravnanja. Navedeni postopki potekajo ne glede na odločitev ustavnega sodišča v zadevi U-I-295/13, saj ne temeljijo na pravni podlagi, ki jo je ustavno sodišče presojalo v omenjeni odločbi. Če so na primer potrošniki kupili vrednostni papir²⁸, ne da bi jim bilo v skladu z veljavno zakonodajo predstavljeno tveganje, lahko morebitno odškodnino zaradi kršitve pojasnilne dolžnosti^{29 30} zahtevajo na podlagi drugih

²⁷ O odločanju o premoženjskopравnih zahtevkih v kazenskem postopku glej npr. 11. - 15. točko odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije številka Up-103/14 z dne 6. 6. 2018.

²⁸ Na primer v procesu tako imenovanega »*self-placement-a*«; t.j. ko finančna institucija proda vrednostne papirje, katerih izdajateljica je, svojim strankam.

²⁹ Pojasnilna dolžnost implicira obveznost na strani prodajalca (npr. poslovne banke) vrednostnega papirja in hkrati pravno upravičenje na strani kupca (nekdanjega imetnika). Če prodajalec te svoje obveznosti ne izpolni oziroma je ne izpolni pravilno, govorimo o pravnem položaju kršitve, ki sproži potrebo po pravnem varstvu prizadetega kupca. Pojasnilna dolžnost je zakonska obveznost (glej npr. podpoglavje 7.2.2 Zakona o trgu finančnih instrumentov (Uradni list RS, št. 108/10 – uradno prečiščeno besedilo)), zato je stranki s poslovnim dogovorom ne moreta izključiti ali omejiti (*ius cogens*).

veljavnih zakonov (npr. v postopku, ki se vodi zoper prodajalca (poslovno banko), ki jim je finančni instrument prodal).

K 4. členu:

V skladu s predlaganim členom se za postopek, v katerem sodišče odloča o tožbi, ki bo vložena v skladu s tem zakonom, uporablja zakon, ki ureja pravdni postopek, in sicer po pravilih postopka za gospodarske spore, če ni v predlogu tega zakona določeno drugače. V postopku v gospodarskih sporih namreč veljajo določbe Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US, 48/15 – odl. US, 6/17 – odl. US in 10/17; v nadaljnjem besedilu: ZPP), če ni v določbah posebnega poglavja, ki ureja postopek v gospodarskih sporih, določeno drugače. Določbe v bistvenem ne omejujejo procesnih pravic strank. Polega tega pa je v okviru gospodarskega spora po uveljavitvi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 10/17; v nadaljnjem besedilu: ZPP-E) mogoč predlog sodnika za senatno sojenje (486.a člen ZPP), kar bi bilo v tovrstnih sporih, glede na obseg in vsebino zadev, smotrno zaradi učinkovitejše izvedbe sodnega postopka.

Poudarjamo, da se tožniki štejejo za enotno pravdno stranko (enotni sosporniki), saj je po predlogu zakona, kot tudi po naravi pravnega razmerja, spor mogoče rešiti samo na enak način za vse sospornike. V skladu z ZPP je predvideno raztezanje pravnih dejanj enega enotnega sospornika na druge in varovanje rokov za opravo pravnih dejanj v okviru enakih možnosti za vse sospornike, pri čemer pravdno dejanje enega sospornika razteza na druge sospornike le, če je to dejanje načelno koristno za vse enotne sospornike, upoštevajoč končni cilj v pravdi. V primeru pasivnosti je neaktivni sospornik deležen uspeha aktivnega.³¹ Pri tem gre pripomniti, da bodo v pravnih udeležene tudi gospodarske družbe, ki se štejejo za usposobljene za varovanje svojih interesov v sporih, ki so strokovno zahtevni. Prav tako je, glede na predvideno strokovno zahtevnost spora, upravičeno pričakovati, da bodo tožniki opravljali pravdna dejanja po pooblaščenju, ki je odvetnik.

K 5. členu:

ZPP določa, da je za sojenje v sporih zoper pravne osebe splošno krajevno pristojno sodišče, na območju katerega je sedež tožene stranke. Ker je Banka Slovenije edina tožena stranka, bi bilo v skladu s pravili ZPP v vseh postopkih, ki bodo potekali v skladu s tem zakonom, krajevno (in stvarno) pristojno Okrožno sodišče v Ljubljani.

Treba je poudariti, da Zakon o sodiščih (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 86/10 – ZJNepS, 33/11, 75/12 – ZSPDSL-A, 63/13, 17/15 in 23/17 – ZSSVe; v nadaljnjem besedilu: ZS) in nekateri drugi zakoni določajo tudi izključne pristojnosti Okrožnega sodišča v Ljubljani, kar pomeni, da je to sodišče dodatno obremenjeno z reševanjem nekaterih vrst (zahtevnejših) zadev. Okrožno sodišče v Ljubljani ima izključno pristojnost odločanja³²:

- v sporih o pravicah intelektualne lastnine, kamor spadajo spori iz avtorske pravice, spori v zvezi z varstvom konkurence, spori glede patentov, dodatnega varstvenega certifikata, modela, znamke in geografske označbe;

³⁰ Smiselno primerjaj tudi sklep Vrhovnega sodišča Republike Slovenije II Ips 201/2017 (zlasti 18. in 19. točka obrazložitve).

³¹ Tako N. Betetto: Pravdni postopek: zakon s komentarjem, 2. knjiga (151. 305. člen), komentar k 196. členu.

³² Letno poročilo o učinkovitosti in uspešnosti sodišč 2017, izdajatelj Vrhovno sodišče Republike Slovenije, str. 12 (dostopno na: http://www.sodisce.si/mma_bin.php?static_id=2018051513241144 (13. 6. 2018)).

- v zadevah sodnega varstva v postopkih javnega naročanja;
- v postopku za odvzem premoženja nezakonitega izvora in za mednarodno sodelovanje v zvezi z odvzgom premoženja nezakonitega izvora v Republiki Sloveniji;
- o zahtevi za obnovo kazenskega postopka zoper sodbo vojaškega sodišča, ki je bilo pristojno za območje katere koli izmed republik bivše Jugoslavije, ki je postala pravnomočna pred 25. junijem 1991;
- v postopkih zaradi insolventnosti z mednarodnim elementom v primerih, kadar dolžnik, ki je domača pravna oseba ali podjetnik oziroma tuja oseba, v Republiki Sloveniji nima svojega sedeža oziroma podružnice;
- za vse odškodninske zahtevke v zvezi z jedrsko nesrečo;
- po Zakonu o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije;
- v zvezi z arbitražo.

Ob tem ne gre zanemariti tudi pogojev, v katerih posluje Okrožno sodišče v Ljubljani saj ima zaradi prostorske stiske svoje organizacijske enote (oddelke in službe) razpršene po 5 različnih lokacijah v Ljubljani in eno dodatno lokacijo za dislociran arhiv, kar z vidika logistike pomeni nujno zagotavljanje dnevne kurirske službe med lokacijami, dnevne migracije spisov in tudi dnevne migracije zaposlenih, saj niti oddelki nimajo možnosti lociranja vseh svojih zaposlenih v isti stavbi.

V zvezi s tem je prav tako pomembno, da se analiza gospodarskih podatkov Republike Slovenije, ki jo vsakoletno opravlja Svetovna banka v okviru svojega projekta *Doing Business* (Enforcing contracts), na področju sodstva opira na podatke Okrožnega sodišča v Ljubljani. Dodatna obremenitev (ali celo ohromitev) oddelka za gospodarsko sodstvo Okrožnega sodišča v Ljubljani z zadevami po tem zakonu, bi (izjemno) vplivala na oceno Slovenije po projektu *Doing Business* in posledično na tuje investicije in celotno slovensko gospodarstvo. Navedene podatke uporabljajo vse večje mednarodne bonitetne hiše, ki se ukvarjajo z oceno bonitete posamezne države, kar lahko vpliva tudi na ceno obveznic določene države na tujih trgih.

Zato se s tem členom določa, da je za sojenje v postopkih po tem zakonu je izključno krajevno pristojno Okrožno sodišče v Mariboru. Okrožno sodišče v Mariboru je drugo največje okrožno sodišče v državi z dovolj velikim gospodarskim oddelkom za procesiranje tovrstnih zadev. Postopki, ki bodo tekli po tem zakonu bodo zapleteni ter povezani s številnimi težkimi procesnopravnimi in materialnopravnimi vprašanji. Izvedba teh postopkov zahteva specifična pravna znanja, ta se delno lahko pridobijo le z ustreznimi izkušnjami, delno pa z intenzivnimi dodatnimi izobraževanji. Iz teh razlogov je smotno, da se določi koncentracija krajevne in stvarne pristojnosti pri Okrožnem sodišču v Mariboru.

K 6. členu:

Člen določa javno objavo podatkov v zvezi z izrednimi ukrepi Banke Slovenije. Ta mora po predlogu na svoji spletni strani za vsako banko, v kateri je bil izrečen izredni ukrep, objaviti odločbo, s katero je bil izrečen tak ukrep. Prav tako mora objaviti

- dokumente, iz katerih je razvidna vsebina pogodbenega razmerja med Banko Slovenije in osebo, ki je izdelala ocene vrednosti sredstev banke;
- dokumenti, iz katerih je razvidna vsebina pogodbenega razmerja med Banko Slovenije in izvajalci pregleda kakovosti sredstev, obremenitvenih testov in cenilcev nepremičnin; in
- poročilo obremenitvenih testov.

Pred objavo podatkov mora Banka Slovenije osebne in druge podatke o posameznih komitentih, ki se v skladu z zakonom štejejo za zaupne ali poslovno skrivnost, prekriti. Stranke postopka bodo lahko v skladu s 16. členom tega predloga zakona do zaključka prvega naroka za glavno obravnavo predlagale sodišču, naj Banki Slovenije naloži, naj navedene dokumente predloži brez prekrivanja podatkov.

Ker ta predloga zakona ne določa pojma poslovne skrivnosti je glede tega potrebno upoštevati določbe Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15 in 15/17; v nadaljnjem besedilu: ZGD-1). Ker je s poslovno skrivnostjo seznanjen le določen, manjši krog ljudi, je zanj značilno, da je relativno ali absolutno neznana, zato se po drugi strani za poslovno skrivnost ne more šteti podatek, ki je splošno znan ali dostopen nedoločenemu številu ljudi. Prav tako je lahko predmet poslovne skrivnosti samo dejstvo, ne pa domneva ali sklepanje. Hkrati mora obstajati upravičen interes subjekta, da se predmet poslovne skrivnosti ohrani v tajnosti, ta interes pa mora biti legitimen. To so tisti podatki, za katere je očitno, da bi z njihovim razkritjem nepooblaščenim osebam, gospodarskemu subjektu nastala občutna škoda (materialna, finančna in poslovna). Gre za podatke, ki jih ni mogoče enoznačno opredeliti, temveč jih je treba presojati od primera do primera, bistven pa je značaj teh podatkov za poslovanje konkretnega gospodarskega subjekta ter očitnost nastanka občutne škode.³³

Javna objava ocene vrednosti sredstev banke, ki je bila pripravljena v skladu s prvim odstavkom 261.b člena ZBan-1 in poročila o izvedenem pregledu kakovosti sredstev, na podlagi katerega je bilo ugotovljeno, da so izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka 253.a člena ZBan-1, bi lahko bila v nasprotju z zahtevami in načeli, ki izhajajo iz 53. in 54. člena Direktive 2013/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o dostopu do dejavnosti kreditnih institucij in bonitetnem nadzoru kreditnih institucij in investicijskih podjetij, spremembi Direktive 2002/87/ES in razveljavitvi direktiv 2006/48/ES in 2006/49/ES (UL L št. 176 z dne 27. junija 2013, str. 338; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2013/36/EU). Ti dokumenti lahko vsebujejo zaupne informacije³⁴, ki se nanašajo na stranke posamezne banke (ali druge nasprotne stranke) in jih je Banka Slovenije pridobila od poslovnih bank in zunanjih izvajalcev pri izvajanju nadzorniških pooblastil. Tovrstne informacije se lahko v skladu z Direktivo 2013/36/EU razkrijejo le v obliki povzetka ali zbirnih informacij, tako da posameznih kreditnih institucij ni mogoče prepoznati, brez poseganja v primere, za katere velja kazensko pravo.

K 7. členu:

S predlaganim členom se določa, da mora Banka Slovenije vzpostaviti podatkovno sobo in v njej objaviti taksativno navedene dokumente na katerih je temeljil izrek izrednih ukrepov. Zaradi zahtev po varstvu osebnih podatkov mora Banka Slovenije predhodno prekriti osebne podatke. S tem se želi preprečiti nezakonite in neupravičene posege v zasebnost in dostojanstvo posameznika. Da bi se zagotovilo ustrezno varstvo osebnih podatkov, hkrati pa se ne bi neupravičeno prekrilo podatkov, ki niso osebni podatki predlog zakona določa, da se mora Banka Slovenije pred prekrivanjem osebnih podatkov o tem posvetovati z Informacijskim pooblaščencom.

³³ V zvezi z zakonskim reguliranjem poslovne skrivnosti glej tudi odločbo Ustavnega sodišča U-I-201/14; zlasti 20. – 24. točko obrazložitve.

³⁴ Tako Evropska centralna banka v točkah 2.3 in 2.4 Mnenja Evropske centralne banke z dne 12. maja 2017 o postopku sodnega varstva imetnikov kvalificiranih obveznosti bank (CON/2017/16) ter točkah 2.6 in 2.7 Mnenja Evropske centralne banke z dne 9. oktobra 2017 o postopku sodnega varstva imetnikov kvalificiranih obveznosti bank (CON/2017/41).

S tretjim odstavkom se določajo pogoji in način dostopa v podatkovno sobo. Zaradi zahtev po varovanju podatkov in informacij se omogoča dostop v podatkovno sobo osebam, ki izkažejo imetništvo kvalificiranih obveznosti posamezne banke na dan njihovega prenehanja. Prav tako se zaradi zahtev po varovanju podatkov in informacij določa, da morajo nekdanji imetniki podpisati izjavo o varovanju zaupnosti (v besedilu iz petega odstavka); zaradi istega razloga se tudi določa, da se dokumentov in podatkov ne sme kopirati ali fotografirati ali drugače iznašati iz podatkovne sobe. Dokumenti in podatki, ki označeni kot zaupni, osebni ali posloven skrivnosti se lahko uporabljajo izključno za namen uveljavljanja tožbenega zahtevka s katerim se zahteva povrnitev škode zaradi izrednega ukrepa v skladu s tem predlogom zakona.

Nadalje se določa, da se osebo, ki ima dostop do dokumenta ali podatka iz podatkovne sobe, ki je označen kot poslovna skrivnost pouči, da je izdaja in neupravičena pridobitev poslovne skrivnosti kaznivo dejanje v skladu z 236. členom Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16 in 27/17) in da kazensko in civilno odgovarja za neupravičeno uporabo ali razkritje osebnega ali zaupnega podatka.

Z vzpostavitvijo podatkovne sobe se nekdanjim imetnikom omogoča dostop do dokumentov in podatkov že pred vložitvijo tožb. Zaradi lažje dostopnosti bo Banka Slovenije vzpostavila podatkovne sobe v dislociranih enotah na območju, na katerem je bil v času izreka izrednega ukrepa sedež banke, ki ji je bil izrečen izredni ukrep. Z uredbo vlade se bo, po potrebi, določila vzpostavitev podatkovnih sob tudi na drugih območjih Republike Slovenije s čimer se želi olajšati dostop nekdanjih imetnikov do podatkov in s tem tudi povečati učinkovitost dostopa do podatkov. Po preučitvi dostopnih dokumentov in podatkov se bodo nekdanji imetniki lahko odločili, ali bodo še nadalje uveljavljali pridobitev dodatnih dokumentov in podatkov na podlagi stopničaste tožbe ali predloga iz 16. člena tega zakona (npr. specifičnih dokumentov, za katere v tem trenutku še ne vemo, da sploh obstajajo oziroma da so pomembni za odločitev v sporu). Prav tako se bodo nekdanji imetniki lahko odločili, ali bodo s stopničasto tožbo ali predlogom iz 16. člena zahtevali tudi pridobitev dokumentov iz prvega odstavka tega člena, do katerih so lahko dostopali v podatkovni sobi.

K 8. členu:

Predlog zakona določa, da imajo tožniki oziroma tožnice (v nadaljnjem besedilu: tožniki), zaradi zagotavljanja sodnega varstva v skladu z 9. in 16. členom tega zakona, pravico pridobiti kateri koli podatek ali dokument, ki je pomemben za odločitev v zadevi. Tako se uzakonja materialna podlaga za pridobitev podatkov ali dokumentov. Uzakonitev materialne podlage pa omogoča tudi uporabo instituta stopničaste tožbe, kot ga na novo ureja ZPP.

Stopničasta tožba nekdanjim imetnikom omogoča, da uveljavljajo dva zahtevka tako, da si pridržijo določitev drugega zahtevka ter navedbo dejstev in dokazov, na katere opirajo ta zahtevek, če je to odvisno od pridobitve dejstev ali dokazov, ki jih zahtevajo s prvim zahtevkom (zahtevka za pridobitev podatkov in dokumentov).

Če sodišče z delno sodbo odloči o pridobitvi zahtevanih podatkov, določi tudi zadosten čas za opredelitev drugega zahtevka ter navedbo dejstev in dokazov, na katere tožniki opirajo ta zahtevek. Gre za sodni rok, katerega dolžino določi sodišče glede na okoliščine konkretnega primera. S tem se uzakonja zahteva ustavnega sodišča, da morajo imeti tožniki možnost »polnega vpogleda v listine v zvezi z izbrisom ali konverzijo« in da »jim mora ostati še zadosten čas za pripravo tožbenega zahtevka«³⁵.

³⁵ 123. točka odločbe U-I- 295/13.

S predlaganim členom se rešuje problematika asimetrije informacij med strankami in zagotavlja, da bodo imeli tožniki zadosten čas in možnost pridobitve vseh listin in podatkov, ki so pomembni za pripravo tožbenega zahtevka za povrnitev škode. Hkrati se s tem varujejo poslovne skrivnosti ter zaupni in osebni podatki, preprečujeta pa se tudi naključno iskanje in zbiranje podatkov.

Če zavezanec sam presodi, da so res izpolnjeni pogoji iz 17. člena tega zakona (in temu ne nasprotuje), lahko listine izroči stranki tudi prostovoljno brez poseganja sodišča.

K 9. členu:

Iz besedila 350.a člena in iz vprašanja, ki je bilo bistveno za odločitev ustavnega sodišča, izhaja, da so nekdanji imetniki upravičeni do povrnitve škode, če so bili zaradi odločbe Banke Slovenije na slabšem, kot bi bili, če odločbe ne bi bilo. Pravica do povrnitve škode ni odvisna niti od tega, ali je za slabšo obravnavo nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti kdo kriv, niti od osebnih okoliščin nekdanjega imetnika. Da vprašanje pravice do povrnitve škode ni odvisno od krivde Banke Slovenije, izhaja iz 120. točke odločbe U-I-295/13. Prav tako iz navedene točke izhaja, da pravica do povrnitve škode ni odvisna od okoliščin nekdanjega imetnika.

Izhajajoč iz prej zapisanega, predlog člena določa, da tožba lahko vsebuje le tožbeni zahtevek, s katerim tožnik zahteva, da sodišče ugotovi, da obstoji podlaga za zahtevek do Banke Slovenije, glede višine pa si tožnik lahko pridrži določitev v skladu z drugim odstavkom 21. člena tega zakona. Z določitvijo odločanja z vmesno sodbo³⁶ se zagotovi hitrost, ekonomičnost in uniformnost odločanja v sporih, v katerih je mogoče pričakovati večje število tožnikov.

Da pa bi se zaradi izvrševanja pravice do pridobitve podatkov iz 8. člena predloga zakona lahko vlagale tudi stopničaste tožbe, člen določa, da se lahko kljub prej zapisanemu vlagajo tudi tožbe z zahtevkom, s katerim tožnik zahteva pridobitev podatkov in dokumentov. Pri odločanju o tem zahtevku sodišče presoja ali je zahtevek utemeljen z navedbami in dokazi, za katere je razumno pričakovati, da so tožniku, Republiki Slovenije oziroma Banki Slovenije dostopni, in iz katerih izhaja, zakaj je dokument ali podatek pomemben za odločitev sodišča in ali je dokument ali podatek pomemben za odločitev sodišča. Sodišče tudi presoja ali je pomen dokumenta ali podatka za odločitev v postopku sorazmeren z morebitnim posegom v pravice oseb, ki niso naslovniki odločbe, zlasti ob upoštevanju namena in ciljev varovanja takih dokumentov in podatkov v skladu z veljavnimi predpisi. Zaradi zagotovitve varovanja osebnih ali zaupnih podatkov ali poslovnih skrivnosti sodišče določi tudi način in pogoje pridobitve podatkov in dokumentov v skladu s četrtrim, šestim in sedmim odstavkom 17. člena tega zakona.

Zaradi razbremenitve sodišča ter zagotovitve hitrosti in ekonomičnosti postopka mora biti tožbi, s katero več nekdanjih imetnikov toži Banko Slovenije v skladu s tem zakonom, priložen tudi seznam strank z navedbo vseh njihovih identifikacijskih podatkov (kot jih zahteva 180.a člen ZPP) v elektronski obliki. Elektronsko obliko zapisa bo določil Center za informatiko Vrhovnega sodišča Republike in bo objavljena na spletni strani Vrhovnega sodišča, Ministrstva za finance in Banke Slovenije.

K 10. členu:

³⁶ Več o vmesni sodbi v obrazložitvi k 21. členu zakona.

V okviru postopkov, ki bodo potekali v skladu s tem zakonom, so tri ravni povezanosti dejanskega stanja in pravnih vprašanj.

Prva raven povezanosti zajame vse nekdanje imetnike, ki so bili imetniki istega reda kvalificiranih obveznosti posamezne banke. Odločitev, ki bo sprejeta zanje, bo temeljila na enakem dejanskem stanju in enaki uporabi istih pravnih pravil. Posamezna odločba Banke Slovenije je posegla v pravice več (različnih in posledično različno obravnavanih) skupin takih imetnikov.

Druga raven povezanosti zajema vse imetnike kvalificiranih obveznosti posamezne banke, v pravice katerih je posegla posamezna (ena) odločba Banke Slovenije. Odločitev, ki bo sprejeta v povezavi z različnim razredom nekdanjih imetnikov posamezne banke, je lahko drugačna kot odločitev za drug razred nekdanjih imetnikov te banke, vendar bosta obe utemeljeni z enakimi pravnimi pravili in skoraj enakim dejanskim stanjem.

Tretja raven povezanosti zajema vse imetnike kvalificiranih obveznosti bank, v katerih je bilo kapitalsko stanje ugotovljeno z enako metodo, enakimi izhodišči ali v okviru enakega postopka. V vseh odločbah Banke Slovenije (in tudi odločbah Evropske komisije o državnih pomočeh) iz let 2013 in 2014 je tako npr. uporabljena enaka metoda izvedbe AQR in ST.

Predlog zakona upošteva le prvo in drugo raven povezanosti, po katerih sodišče združi za skupno obravnavo vse tožbe, ki so v skladu s tem zakonom vložene v povezavi s posamezno banko (oziroma odločbo Banke Slovenije). V zvezi s predmetom spora, kot ga opredeljuje predlog zakona, namreč velja, da:

– je spor o upravičenosti do povrnitve škode za imetnike kvalificiranih obveznosti istega reda v posamezni banki mogoče rešiti samo enako za vse (ugodna ali neugodna rešitev za vse, ne more pa biti za ene ugodna, za druge pa neugodna);

– so pravice nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti posamezne banke utemeljene z bistvenim istovrstnim dejanskim stanjem (in enako pravno podlago).

Zaradi tega je v tretjem odstavku tega člena določeno, da se nekdanji imetniki, ki bodo vložili tožbe v skladu s tem zakonom, štejejo za enotno pravnomočno stranko; tj., da imajo položaj enotnih sospornikov.

V zvezi s tretjo ravno povezanosti velja, da pravice nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti različnih bank temeljijo na deloma, toda hkrati pomembni istovrstni dejanski in enaki pravni podlagi. Predlog zakona v zvezi s tem ne predpisuje obvezne združitve postopka.

S predlaganim členom se določa, da sodišče s sklepom združi za skupno obravnavanje vse postopke, ki so že začeti oziroma se bodo začeli v skladu s tem zakonom in ki se nanašajo na posamezno odločbo Banke Slovenije. Ker je sklep o združitvi postopkov sklep procesnega vodstva zoper njega ni pritožbe.³⁷

Združitev postopkov predpostavlja izdajo samo ene (vmesne) sodbe za vse tožbe, ki se nanašajo na posamezno odločbo Banke Slovenije s čimer se zagotavlja uniformnosti, hitrosti in ekonomičnosti odločanja. Ker se v teh sporih pričakuje veliko število tožnikov se s tretjim odstavkom tega člena, zaradi zagotovitve hitrosti in ekonomičnosti postopka, predvideva

³⁷ Tretji odstavek 270. člena v povezavi s prvim odstavkom 270. člena ZPP.

administrativna poenostavitve, saj lahko vloge strank ter pisanja in odločbe sodišča vsebujejo (zgolj) navedbo skupnega pooblaščenca in prvo stranko s seznama strank.³⁸

V petem odstavku se določa, da pritožba zoper sklep o združitvi postopkov ne zadrži postopka. V primeru, da bo stranka s svojim zahtevkom napačno identificirana kot stranka postopka po tem zakonu se bo imela možnost pritožiti, hkrati pa to ne bo po nepotrebem vplivalo na vse ostale tožnike. Če bo ugotovljeno, da ne gre za zahtevek, ki bi ga smelo sodišče združiti bodo učinki združitve prenehali in ta spor se bo nadaljeval kot smostojen.

K 11. členu:

Zaradi predvidene obsežnosti in strokovne zahtevnosti dokumentov, ki bodo objavljeni v podatkovni sobi, je primerno in nujno, da so ti dokumenti tožnikom dostopni tudi po združitvi postopkov v skladu z 10. členom.

K 12. členu:

Predlog člena določa, kdaj sodišče vroči vse tožbe Banki Slovenije..

K 13. členu:

Predlog člena določa rok, v katerem mora Banka Slovenije pripraviti odgovor na tožbe. Rok za odgovor na tožbo, določen s tem členom, odstopa od tridesetdnevnega roka za odgovor na tožbo, ki ga določa ZPP. Zaradi pričakovane kompleksnosti in strokovne zahtevnosti spora, pričakovanega velikega števila tožb in njihovega obsega je tovrstno odstopanje upravičeno in potrebno.

Da bi se zagotovila uniformnost postopka in enaka obravnava vseh nekdanjih imetnikov Banka Slovenije pripravi en odgovor za vse tožbe, ki se nanašajo na posamezno odločbo Banke Slovenije.

K 14. členu:

Predlog člena določa, da mora v primeru spora o obstoju razlogov iz 253.a člena ZBan-1 in izpolnitvi pogojev iz petega odstavka 261.a člena ZBan-1 Banka Slovenije dokazati njihov obstoj ali izpolnitev.

S členom se upošteva odločba U-I-295/13. V 124. točki odločbe U-I-295/13 je Ustavno sodišče Republike Slovenije namreč zapisalo: »Zaupanje vlagateljev (sedanjih in bodočih) v razumno varnost naložb v kvalificirane obveznosti bank bi lahko ustvarila le ureditev, po kateri bi morala Banka Slovenije jasno izkazati, zakaj je bil ukrep, ki je prizadel njihove naložbe, v okoliščinah primera potreben.« Da bi se lahko spoštovala ta zahteva ustavnega sodišča je potrebno dokazno breme Banke Slovenije urediti v tem zakonu.

K 15. členu

³⁸ Izjema glede navajanja identifikacijskih podatkov o stranki ne velja za tožbo (četrti odstavek 9. člena tega zakona; glej tudi 180. člen v povezavi z 181.a členom ZPP) in sodbo sodišča (drugi odstavek 19. člena tega zakona; glej tudi 324. člen v povezavi z 181.a členom ZPP).

Ko bo sodišče odločalo o tožbi iz 9. člena tega zakona, bo skladno z določbo 4. člena tega zakona uporabljalo ZPP³⁹. Zato se bodo tudi sodne takse odmerjale po tabeli 1.1 taksne tarife Zakona o sodnih taksah (Uradni list RS, št. 37/08, 97/10, 63/13, 58/14 – odl. US, 19/15 – odl. US, 30/16, 10/17 – ZPP-E, 11/18 – ZIZ-L in 35/18 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZST-1), ki določa sodne takse za pravnih postopek. Te takse niso določene v fiksnem znesku, temveč se odmerjajo po vrednosti spornega predmeta⁴⁰, zato je za njihovo odmero potrebno poznati vrednost predmeta postopka.

Če s tem zakonom ne bi bilo predpisano drugače, bi se uporabila splošna pravila ZST-1 o ugotavljanju vrednosti predmeta postopka. Zaradi pričakovanega velikega števila tožnikov v posameznem postopku bi lahko bila odstopanja v načinu ugotavljanja vrednosti predmeta med tožniki velika, kar bi v končni fazi pomenilo dodatno obremenitev za sodstvo. Hkrati bi se lahko uporabile določbe 30. člena ZST-1, ki urejajo določitev vrednosti predmeta postopka po prostem preudarku. V skladu s prvim odstavkom 30. člena ZST-1 se pri določanju vrednosti predmeta postopka po prostem preudarku upoštevajo vse okoliščine posameznega primera, predvsem obseg in pomen predmeta ter premoženje in dohodki strank. V tretjem odstavku istega člena pa je še določeno, da znaša v primeru, če vrednosti predmeta postopka ni mogoče določiti niti v skladu s prvim odstavkom tega člena, vrednost predmeta v postopkih pred okrožnimi sodišči 3.500 eurov.

Za ugotavljanje vrednosti predmeta obravnavanega postopka ni ustrezen niti prvi niti tretji odstavek 30. člena ZST-1. Pravilo iz prvega odstavka 30. člena ZST-1 bi sodiščem povzročilo nesorazmerno veliko dela in potencialno vodilo v neenotno sodno prakso, pravilo iz tretjega odstavka istega člena pa bi dejansko pomenilo fiksno sodno takso v višini 210 eurov, kar predstavlja nesorazmerno visoko takso za vse nekdanje imetnike, ki so bili imetniki instrumentov v veliko nižji vrednosti.

Zaradi pričakovanega velikega števila tožnikov je potrebno s tem zakonom natančneje določiti, kako se določa vrednost predmeta postopka za namen odmere sodna taksa s čimer se zasleduje načelo uniformnosti in ekonomičnosti postopka. S tem se zagotavlja tudi sorazmernost in enakopravna obravnava vseh tožnikov. Prav tako se s tem izognemo vsem morebitnim (procesnim) zapletom, ki bi lahko izhajali iz težko določljive vrednosti spornega predmeta. Zato se s predlaganim členom določa, da se kot vrednost zahtevka za odmero takse v postopku, v katerem se uveljavlja zahtevka za povrnitev škode zaradi izrednega ukrepa, vzame nominalna vrednost kvalificiranih obveznosti, ki so prenehale zaradi izreka izrednega ukrepa (npr. nominalna vrednost delnic ali obveznic nekdanjega imetnika). Nominalna vrednost finančnih instrumentov, ki so prenehali je znana, zato je tudi določitev vrednosti predmeta postopka, in posledično sodne takse, za posameznega tožnika (in sodišče) pravičnejša, preglednejša in enostavnejša.

Ob tem je potrebo poudariti, da ta določba ne vpliva na določitev (postavitev) tožbenega zahtevka po višini. Tožniki bodo te tožbene zahtevke postavljali samostojno in neodvisno od te določbe.

Nadalje je cilj te določbe omogočiti, da se ena tožba vloži v korist večjega števila nekdanjih imetnikov, ki sicer zaradi neznanja ali nesorazmernosti med vrednostjo posameznega zahtevka in stroški postopka ne bi samostojno uveljavljali odškodninskega zahtevka. Pričakovati je mogoče, da bodo nekdanji imetniki (predvsem mali vlagatelji) z organiziranjem in združevanjem veliko lažje pridobili ustrezno pravno in siceršnjo strokovno podporo za pripravo tožbe in zastopanje v postopku. Namen te določbe je zagotoviti zmanjšanje števila vloženi tožb. S tem se želi preprečiti veliko število vsebinsko slabo pripravljenih tožb in drugih vlog, ki bi jih vlagali prava in ekonomije neuki nekdanji imetniki, kar bi glede na pričakovano število nekdanjih

³⁹ Glej predvsem 105.a in 168. člen ZPP.

⁴⁰ 16. člen ZST-1.

imetnikov, ki bi vložili tožbe, lahko pomenilo tudi nesorazmerno obremenitev sodečega sodišča in povzročalo številne procesne zaplete.

Nekdanji imetniki, ki so bili t.i. mali delničarji⁴¹ in so najštevilčnejša skupina nekdanjih imetnikov, so bili v povprečju⁴² imetniki delnic v nominalni vrednosti približno 98 eurov. Če bi se združilo vsaj 30 »povprečnih« nekdanjih imetnikov bi skupna vrednost njihovega predmeta postopka znašala približno 2.940 eurov za kar bi bilo potrebno v skladu z ZST-1 plačati takso v višini 180 eurov. V zvezi s tem je tudi pomembno upoštevati razlike med posameznimi poslovnimi bankami, kjer so razlike med številom delničarjev in povprečno vrednostjo delnic na imetnika relativno visoke (npr. povprečni delničar NKBM je bil imetnik delnic v nominalni vrednosti približno 40 eurov (brez upoštevanja največjih 50 delničarjev in njihovih delnic), povprečni delničar Banke Celje pa je bil imetnik delnic v nominalni vrednosti približno 1.900 eurov (brez upoštevanja največjih 50 delničarjev in njihovih delnic)).

S to določbo se želi predvsem znižati stroškovni okvir za uveljavljanje pravice do sodnega varstva in pravice do pravnega sredstva velikemu številu nekdanjih imetnikov, ki so bili imetniki manjšega števila vrednostnih papirjev. Upoštevajoč prej zapisano se s predlaganim členom določa, da se sodne takse, ki se odmerjajo v skladu z ZST-1, ob izpolnjevanju pogojev določenih v tem členu, odmerijo le do višine 500 eurov. S tem se želi spodbuditi združevanje nekdanjih imetnikov, saj so stroški taks omejeni navzgor. Tako bo strošek takse posameznega nekdanjega imetnika ob večjem številu združenih nekdanjih imetnikov sorazmerno nižji.

Hkrati se določa, da se sodna taksa ne plača, če najmanj 30 nekdanjih imetnikov skupaj vložijo tožbo iz 9. člena tega zakona in imajo skupnega pooblaščenca ter vrednost zahtevka določena v skladu s prvim odstavkom tega člena ne presega 5.000€ (izpolnjeni morajo biti vsi trije pogoji hkrati). Pri vrednosti predmeta spora do vključno 5.000€ sodna taksa po ZST-1 znaša 255 eurov. Namen tovrstne določbe je olajšati uveljavljanje pravice od sodnega varstva in hkrati razbremeniti sodišča (administrativnega) dela v zvezi s plačilom sodnih taks (npr. v zvezi z uveljavljanjem oprostitev, odloga in obročnega plačila sodne takse).

Ob tem poudarjamo, da v tem trenutku ni mogoče predstaviti natančnejše ocene stroškov postopka, saj npr. ni mogoče predvideti kateri dokazi bodo izvedeni niti koliko (različnih) sodnih izvedencev bo potrebno postaviti. Ker se predvideva, da se bodo v postopkih v skladu s predlogom zakona, med drugim, presojala tudi vprašanja v zvezi z obsežno in zahtevno strokovno oceno finančnih podatkov glede posamezne poslovne banke, se da sklepati, da bodo ti stroški visoki. Pri tem gre izpostaviti, da zahteve po ekonomičnosti postopka ne moremo razlagati na način, da je ustavno sodišče zahtevalo, da stroške postopka v celoti krije nekdo drug. Postopek mora biti v celoti ekonomičen, tj., da nastajajo čim nižji stroški za celoten postopek in ne, da se stroški prevalijo na nekoga drugega. Nekdanji imetniki, katerih individualne premoženjske razmere bi ogrožale udeleževanje pravice do sodnega varstva lahko, v skladu z že veljavno zakonodajo, uveljavljajo oprostitev, odlog in obročno plačilo sodne takse⁴³ v skladu z Zakonom o sodnih taksah (Uradni list RS, št. 37/08, 97/10, 63/13, 58/14 – odl. US, 19/15 – odl. US, 30/16 in 10/17 – ZPP-E) oziroma oprostitev nekaterih stroškov v

⁴¹ Največjih 50 delničarjev posameznih poslovnih bank (t.j. 350 delničarjev saj so v primeru Probanke šteti največji imetniki rednih in prednostnih delnic) so bili imetniki 349.293.070 delnic od skupno 358.623.430 delnic (oziroma 97,4%). 101.255 delničarjev so bili imetniki preostalih 9.330.360 delnic v nominalni vrednosti približno 9.928.000 eura. Podrobneje v tabeli »Struktura vrednostnih papirjev, ki so prenehali in ki so bili vodeni v KDD d.d.« točki 1.6 uvodnih obrazložitvev tega zakona.

⁴² Pri izračunu je upoštevana nominalna vrednost delnic bank, ki so bile v lasti 101.255 delničarjev. Zaradi zagotovitve realnejšega prikaza stanja glede povprečne vrednosti imetništva delnic t.i. malih vlagateljev se ni upoštevalo vrednosti delnic (in delničarjev), ki so bile v imetništvu največjih 50 delničarjev posamezne poslovne banke.

⁴³ Glej tudi 29. točko odločbe Ustavnega sodišča U-I-46/15 z dne 24. 4. 2018.

skladu z Zakonom o brezplačni pravni pomoči (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 23/08, 15/14 – odl. US in 19/15)⁴⁴.

Razen v prej navedenem primeru združevanja, predlog zakona sicer ne določa obveznega zastopanja po pooblaščenca, ki je odvetnik. Ureditev v tem delu v ničemer ne odstopa od ureditve, ki velja po ZPP. Nekdanji imetniki se lahko, v skladu s svojo svobodno voljo in presojo odločijo, da za zastopanje pred sodiščem pooblastijo odvetnika; nikakor pa niso v to prisiljeni.

K 16. členu:

Predlog člena dopolnjuje 7 člen predloga zakona, saj strankam omogoča, da sodišču predlagajo izdajo sklepa o predložitvi dokazov. S sklepom o predložitvi dokazov lahko sodišče naloži:

- Banki Slovenije, naj mu ta predloži dokumente iz 7. člena predloga zakona, ne da bi pred predložitvijo prekrila zaupne ali osebne podatke ali poslovno skrivnost;
- Banki Slovenije, Republiki Sloveniji, računskemu sodišču, centralni depotni družbi, Agenciji za trg vrednostnih papirjev, Agenciji za zavarovalni nadzor ali kateri koli izmed bank, ki ji je bil izrečen izredni ukrep, naj sodišču predloži dokument, za katerega predlagatelj trdi, da je pri osebi, od katere se zahteva predložitev, ali razkrije podatek, za katerega predlagatelj trdi, da je znan osebi, od katere se zahteva razkritje, ne glede na to, ali je ta dokument ali podatek označen kot zaupni ali osebni podatek ali poslovna skrivnost.

Stranke postopka lahko predlagajo sodišču izdajo sklepa o predložitvi dokazov sodišču do zaključka prvega naroka za glavno obravnavno. Tovrsten dostop do podatkov tožnikom omogoča, da pridobijo vse potrebne podatke in dokumente za določno opredelitev zahtevka (zahtevka za povrnitev škode) ter navedbo dejstev in dokazov, na katere opirajo ta zahtevki.

Z navedenim se upošteva odločitev ustavnega sodišča, ki je v odločbi U-I-295/13 v opombi pod črto številka 81 opozorilo na 5. člen Direktive 2014/104/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. novembra 2014 o nekaterih pravilih, ki urejajo odškodninske tožbe po nacionalnem pravu za kršitve določb konkurenčnega prava držav članic in Evropske unije (UL L 349, 5. 12. 2014; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2014/104/EU). Besedilo predloga zakona upošteva navedeni 5. člen Direktive 2014/104/EU.

Iz navedenega izhaja, da je Ustavno sodišče Republike Slovenije ureditev, v kateri sodišče odloči, ali se posamezen podatek razkrije stranki in pod katerimi pogoji, označilo kot sprejemljivo. S predlaganim členom se tako tožnikom omogoča dostop do vseh podatkov in dokumentov, ki so pomembni za odločitev v sporu, hkrati pa se tudi varujejo podatki, ki so zaupni ali osebni podatki ali poslovna skrivnost. Pri tem se je še posebej izhajalo iz potrebe (in obveze) upoštevanja pravice tretjih subjektov (npr. strank bank), katerih zaupni ali osebni podatki ali poslovne skrivnosti so lahko del dokumentov, ki so pomembni za odločitev v sporu.

K 17. členu:

⁴⁴ »Zakon o brezplačni pravni pomoči v 26. členu določa primere v katerih se lahko odobri brezplačna pravna pomoč. Tako je v 9. alineji prvega odstavka 26. člena ZBPP določeno, da se brezplačna pravna pomoč v isti zadevi lahko dodeli kot oprostitev plačila stroškov sodnega postopka. V petem odstavku 26. člena ZBPP pa je določeno da se brezplačna pravna pomoč lahko dodeli tudi kot oprostitev plačila stroškov v postopku pred sodišči, predvsem kot oprostitev plačila stroškov za izvedence, priče, tolmače, vročevalce in prevode, stroškov zunanjega poslovanja sodišča ali drugega organa Republike Slovenije in drugih opravičenih stroškov; pologov varščine za stroške oziroma stroške izvedbe postopka (prejudjmi); stroškov za javne listine in potrdila, ki so potrebna v postopku pred sodiščem in drugih stroškov postopka.« Sodba Upravnega sodišča št. III U 342/2013 z dne 18.11.2013.

S tem členom so določena merila, ki morajo biti izpolnjena, da sodišče izda sklep o predložitvi dokazov. Pogoji, določeni v tem členu, se upoštevajo tudi pri odločanju o zahtevku za dostop do podatkov na podlagi 8. člena tega zakona (glej tretji odstavek 9. člena tega zakona).

Predlagatelj (tožniki oziroma Banka Slovenije) mora predlog utemeljiti z navedbami in dokazi, za katere je razumno pričakovati, da so mu dostopni, in iz katerih izhaja, zakaj je dokument ali podatek pomemben za odločitev sodišča. Sodišče izda sklep, če oceni, da je dokument ali podatek pomemben za odločitev sodišča in je pomen dokumenta ali podatka za odločitev v postopku sorazmeren z morebitnim posegom v pravice tretjih oseb, zlasti ob upoštevanju namena in ciljev varovanja takih dokumentov in podatkov v skladu z veljavnimi predpisi.⁴⁵

Na podlagi sklepa o predložitvi dokazov pridobljeni dokumenti in podatki, ki so označeni kot zaupni, osebni ali poslovna skrivnost, se lahko uporabijo izključno za uveljavljanje tožbenega zahtevka po tem zakonu.

Dalje člen opredeljuje, da sodišče v sklepu določi način in pogoje predložitve ali razkritja dokazov, pri čemer se poudarja učinkovito varstvo dokumentov ali podatkov, ki so označeni kot zaupni, osebni ali poslovna skrivnost.⁴⁶ Da bi se čim bolj zmanjšala administrativna obremenitev sodišča ter obseg pisnih listin in dokumentov, je določeno, da sodišče naloži posredovanje zahtevanih dokumentov in podatkov v elektronski obliki in da se ti objavijo na način, ki omogoča dostop vsem strankam. Tovrstni podatki in dokumenti se lahko uporabijo izključno za uveljavljanje tožbenega zahtevka po predlogu tega zakona, pri čemer morajo osebe, ki so jim ti podatki ali dokumenti dostopni, te tudi varovati kot take.

Za stranko je bistvenega pomena, da lahko dejansko dobi vpogled v dokumente in podatke, za katere je sodišče odločilo, da jih osebe iz 16. člena predloga zakona predložijo sodišču. Zato je predvideno, da pravnomočen sklep, s katerim je sodeče sodišče odločilo o predlogu za izdajo sklepa o predložitvi dokazov sodišču, izvrši okrajno sodišče, ki je pristojno za izvršilni postopek zoper dolžnika. Tako stranki predložitve dokumentov in podatkov ne bo treba prisilno izvrševati v posebnem postopku izvršbe v skladu z zakonom, ki ureja izvršbo. S tem se želi strankam omogočiti, da brez kakršnih koli dodatnih ovir dobijo vpogled v dokumente, listine in podatke, ki jih je sodeče sodišče naložilo v predložitev. Tako se zagotavljata tudi hitrost in ekonomičnost postopka v celoti.

K 18. členu:

Člen določa, da se dokument ali podatek, ki naj se razkrije na podlagi sklepa o predložitvi dokazov sodišču, razkrije vsem strankam postopka pod enakimi pogoji. S tem se zagotavljajo procesno ravnotežje, enakost orožij in razbremenitev sodečega sodišča, saj bodo tako vse stranke enako in pregledno seznanjene z vsemi dokumenti in podatki, ki so pomembni za odločitev v zadevi.

K 19. členu:

Predlog člena določa, da v postopku ugotavljanja upravičenosti do povračila škode sodišče najprej ugotavlja, ali so bile kvalificirane obveznosti obravnavane v skladu z ZBan-1. Pri tem je poudarjeno, da sodišče presoja zlasti, ali je bila ocena, na podlagi katere je bilo ugotovljeno, da

⁴⁵ »Razkritje poslovne skrivnosti mora biti zadnji ukrep, ki se odredi le v primeru, ko z drugimi objektivnimi dokazi oziroma z manj invazivnimi sredstvi ni mogoče doseči cilja procesno uravnoteženega dokazovanja.« Zakon o pravnem postopku (ZPP) : z novelo ZPP-E / uvodna pojasnila Andrej Ekart ... [et al.], (2017), str. 90.

⁴⁶ Primerjaj z drugim odstavkom 219.b člena ZPP.

so izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka 253.a člena ZBan-1, napačna, ali so bile kvalificirane obveznosti obravnavane v nasprotju z 261.a do 261.c členom ZBan-1 in ali je ocena, ki je bila pripravljena v skladu s prvim odstavkom 261.b člena ZBan-1, napačna. Poudarjamo, da po besedilu člena, ki uporabi besedo »zlasti«, lahko sodišče, obravnava tudi nekaj popolnoma drugega. Namen predloga člena ni določiti, katere dokaze lahko sodišče izvaja ali kdaj jih lahko izvaja. Nasprotno. Predlog člena nikakor ne omejuje pravice sodišča, da vodi postopek, kakor želi, in ne posega v določbe ZPP. Namen predloga člena je le zagotoviti gospodarno delovanje sodišča. Po predlogu člena bi sodišče delovalo gospodarno, ker bi izvedlo stroškovno zahtevnejši dokaz (npr. določitev nove vrednosti sredstev in obveznosti banke) šele, če bi se izkazalo, da je to res potrebno (ker so bile pri pripravi stare ocene take napake, da je zato napačna). Presoja potrebnosti izvedbe dokaza je seveda prepuščena sodišču.

Predlog člena namreč upošteva dejstvo, da sta bila ocena in izračun vrednosti sredstev in obveznosti banke že narejena, pri čemer sta oba celovita in večplastna, v njunem okviru pa so bile upoštevane tudi ugotovitve skrbnega pregleda bank (v nadaljnjem besedilu: AQR). Pri tem ni nepomembno, da so tako AQR kot cenitve vrednosti sredstev in obveznosti bank, na podlagi katerih je bilo odločeno o prenehanju kvalificiranih obveznosti, izdelale neodvisne tretje osebe, izhodišča AQR pa so upoštevala (ali bi jih vsaj morala) pravila Evropske unije o državnih pomočeh in standarde nadzora bank. Kot taka sta navedena izračuna uporabna tudi za potrebe postopka, ki ga določa ta zakon, razen če bi se izkazalo, da sta tako napačna, da njune napake vplivajo na pravilnost obravnave kvalificiranih obveznosti. Poenostavljeno povedano velja, da sta bila izračuna napačna, če sta temeljila na napačni metodi (izhodiščih), če je bila metoda napačno uporabljena, če so bili napačni vhodni podatki ali če je izračun izdelala oseba, ki tega ne bi smela.

Predlog člena določa, da sodišče zlasti preveri, ali so bila izhodišča, uporabljena pri oceni vrednosti, v skladu s pravili Evropske unije o državnih pomočeh in standardi nadzora bank. V zvezi z navedenimi standardi namreč velja, da sanacije bank, ki ne bi temeljila na navedenih standardih, ne bi upoštevali ne trgi ne Evropska unija in njeni organi (Evropska centralna banka, Evropska komisija). Taka sanacija ne bi bila priznana kot dopustna državna pomoč, saj ne bi bila znana prava potreba po državnem kapitalu, niti ne bi omogočala normalnega poslovanja bank, ker bi vsak posel, ki bi ga taka banka sklenila, vseboval nedoločljivo tveganje. Nedoločljivost tveganja bi izhajala iz dejansko neznanega položaja banke, ker je bilo ugotovljeno na nestandarden način (»po domače«).

Velja, da lahko sodišče pri ugotavljanju dejanskega stanja upošteva le dejstva, ki so obstajala ob izdaji odločbe Banke Slovenije. Pri tem se ne upošteva učinki predhodnih začasnih ukrepov, danih kot državna pomoč ali kot ukrep Banke Slovenije za izredno likvidnostno pomoč, ki so bili dodeljeni banki, da se ji omogoči poslovanje do izreka načrtovanih izrednih ukrepov in dodelitve državne pomoči. Ti ukrepi so bili namreč intervencija oblasti, katere edini namen je bil zagotoviti obstoj banke do njene sanacije. Teh ukrepov ne bi bilo, če bi bila sprejeta odločitev, da se v zvezi z banko v težavah sproži stečajni postopek.

K 20. členu:

Predlagani člen določa, da sodišče⁴⁷ za namen ugotovitve in razjasnitve dejstev iz prejšnjega odstavka in tudi drugih dejstev za katera sodišče nima znanja imenuje skupino petih izvedencev, ki skupaj dajo eno mnenje. »Bistvena značilnost dokaza z izvedencem je, da

⁴⁷ Katerega strokovnjaka bo sodišče določilo za izvedenca je v pristojnosti sodišča. Stranke lahko predlagajo določenega strokovnjaka, a sodišče na ta predlog ni vezano.

sodniku posreduje abstraktna pravila znanosti ali stroke, ki so znana določenemu krogu strokovnjakov.«⁴⁸

Strokovnjaki, ki bodo delovali v skupini izvedencev bodo poenotili stališča glede posameznega strokovnega vprašanja. Če svojih mnenj in pogledov ne bodo mogli poenotiti pa bodo morali biti iz podanega mnenja razvidni vsi vidiki oziroma možne rešitve. Na zastavljena vprašanja bodo izvedenci odgovorili v »enotnem« mnenju in pri tem pojasnili ter izpostavili vse relevantne vidike odgovora. S tem se bo zagotovilo, da bo sodišče pri odločanju o sporu imelo zadostno širino stališč.

Ker so vprašanja, o katerih bo skupina izvedencev pripravila mnenje, strokovno zahtevna, bo sodišče pri imenovanju izvedencev v to skupino pozorno tudi na to, da so imenovani izvedenci strokovnjaki s področja finančnega in bančnega prava, računovodstva, financ, revizije in vrednotenja sredstev. Sodišče bo pri presoji pozorno tudi na to, da imajo imenovani člani, če je le mogoče, izkušnje iz postopkov pregleda kakovosti sredstev za namene bonitetnega nadzora bank in postopkov prenehanja gospodarskih družb.

»Izvedenec ima v pravdi dejansko zelo pomemben položaj, saj nastopa (tudi) kot sodnikov pomočnik, kar pomeni, da je sodišče marsikdaj dejansko odvisno od njegovega mnenja.«⁴⁹ V skladu s pravili ZPP, lahko sodišče, preden odloči, koga bo imenovalo za izvedenca, da strankam možnost, da se o tem izjavijo, kar omogoča razčiščevanje morebitnih vprašanj o konfliktu interesov ali drugih okoliščin, ki vzbujajo dvom o nepristranskosti posameznega kandidata še preden se sodišče odloči koga bo vzelo za izvedenca. Prav tako pa imajo stranke pravico zahtevati izločitev izvedenca.⁵⁰ Poleg tega se v tem členu eksplicitno določa, da v skupino strokovnjakov kot izvedenec ne more biti imenovana oseba, ki:

- je bila v času izreka izrednega ukrepa član organa vodenja banke ali organa nadzora banke, ki ji je bil izrečen izredni ukrep (npr. član uprave ali nadzornega sveta banke, ki ji je bil izrečen izredni ukrep);
- je bila v času izreka izrednih ukrepov član organov nadziranja bank (npr. člani Sveta Banke Slovenije);
- je opravljala pregled kakovosti sredstev bank, obremenitvene teste bank, za katere je bila izdana odločba Banke Slovenije, ali je izdelala oceno vrednosti sredstev banke, ki je bila pripravljena v skladu s prvim odstavkom 261.b člena ZBan-1, ali
- je ali je v času izvajanja izrednih ukrepov bila zaposlena ali je sodelovala na drugi pogodbeni podlagi s pravno osebo, ki je opravljala preglede kakovosti sredstev bank, obremenitvene teste bank, za katere je bila izdana odločba Banke Slovenije, ali je izdelala oceno vrednosti sredstev banke, ki je bila pripravljena v skladu s prvim odstavkom 261.b člena ZBan-1.

Namen te določbe je odpraviti vsakršen dvom o tem, da bi lahko bila v odbor izvedencev imenovana oseba, ki bi vzbujala dvom o nepristranskosti.

S tem členom se v bistvenem ne odstopa od že uveljavljene ureditve, ki sicer velja za izvedence. V skladu s pravili ZPP je že predvidena možnost imenovanja večih izvedencev⁵¹, ki lahko skupaj dajo mnenje.⁵² S tem členom se, zaradi potrebnih prilagoditev konkretnim postopkom, določajo le nujni odstopi od teh pravil ZPP. Zaradi strokovne zahtevnosti in obsežnosti postopkov, ki bodo tekli v skladu s tem zakonom je potrebno zagotoviti

⁴⁸ Tako J. Zobec: Pravdni postopek: zakon s komentarjem, 2. knjiga (151. - 305. člen), komentar k 244. členu.

⁴⁹ Tako J. Zobec: Pravdni postopek: zakon s komentarjem, 2. knjiga (151. - 305. člen), komentar k 247. členu.

⁵⁰ 247. člen ZPP.

⁵¹ 245. člen ZPP.

⁵² 254. člen ZPP.

multidisciplinaren pristop, saj bo za pripravo izvedenskega mnenja potrebno obsežno in zapleteno strokovno znanje z različnih področij.

K 21. členu:

Zaradi zagotovitve spoštovanja uniformnosti⁵³ in ekonomičnosti odločanja predlog člena določa, da sodišče izda vmesno sodbo⁵⁴, ko je glede podlage⁵⁵ stvar zrela za odločbo. Z ločitvijo postopka na odločanje o temelju in odločanje o višini je, da se z izdajo vmesne sodbe postopek poenostavi in poceni⁵⁶. Naloga vmesne sodbe je, da se še pred izdajo končne sodbe ugotovi, ali uveljavljeni zahtevek sploh obstaja, in da se s tem prepreči možnost uveljavljanja ugovorov glede utemeljenosti zahtevka po podlagi v nadaljnjem postopku odločanja o znesku⁵⁷. Pri izdaji vmesne sodbe mora sodišče odločiti o vseh vprašanjih, ki materialnopravno utemeljujejo zahtevek. Izrek vmesne sodbe ni konkretiziran z določenim denarnim zneskom, ampak samo z odločitvijo o temelju (npr. tožniki (nekdanji imetniki) so upravičeni do povrnitve škode, saj so bili zaradi odločbe Banke Slovenije na slabšem, kot bi bili, če odločbe ne bi bilo).

Odgovor na vprašanje, ali so tožniki morda res bili na slabšem, je odvisen od tega, ali je banka v času izdaje odločbe Banke Slovenije razpolagala z več sredstvi ali manj obveznostmi, kot izhaja iz odločbe Banke Slovenije.

Navedeno, da je pravica do odškodnine odvisna le od premoženjskega stanja družbe, torej ni novost. V okviru ZGD-1 je namreč urejen postopek iztisnitve manjšinskih delničarjev. V okviru tega postopka se izračuna oziroma preveri tudi primerna denarna odpravnina. Ta postopek je že bil predmet ustavne sodne presoje. Z odločbo o ugotovitvi, da prvi odstavek 384. člena, drugi odstavek 385. člena, prvi stavek tretjega odstavka 387. člena in prvi odstavek 388. člena Zakona o gospodarskih družbah niso v neskladju z ustavo (Uradni list RS, št. 83/09; v nadaljnjem besedilu: odločba U-I-165/08), so bili člani ZGD-1, ki urejajo izključitev, spoznani za skladne z ustavo. ZGD-1 tako določa, da mora primerna odpravnina upoštevati premoženjsko in profitno stanje družbe (v času, ko skupščina sklepa o korporacijskem pravnem poslu). Po tem pravilu je primerna denarna odpravnina v neposredni vzročni zvezi z vrednostjo družbe. Na njeno določitev pa ne vpliva niti to, ali je za napačno denarno odpravnino kdo kriv, niti osebne okoliščine delničarja. Izračun primerne denarne odpravnine je po razjasnitvi dejanskega stanja le matematična (ekonomska) operacija. Iz obrazložitve predloga zakona, ki je vpeljal institut iztisnitve, ter iz točke 32 odločbe ustavnega sodišča U-I-165/08 izhaja, da primerna denarna odškodnina zagotavlja delničarju polno odškodnino za izgubljene delnice.

⁵³ V skladu z drugim odstavkom 10. člena tega predloga zakona imajo tožniki v postopku odločanja glede podlage tožbenega zahtevka položaj enotnih sospornikov.

⁵⁴ »Vmesna sodba (prvi odstavek 315. člena ZPP) je sodba o kvalitativnem delu tožbenega zahtevka, o njegovi podlagi (temelju). Za njeno izdajo se sodišče odloči, kadar oceni, da je zahtevek delno zrel za razsojo glede podlage. „Delno“ v tem primeru pomeni cepitev zahtevka na del, ki se nanaša na njegovo podlago in na del, ki se nanaša na njegovo višino. Zahtevek je lahko zrel za razsojo glede podlage le v primeru, če je ta utemeljena. Če ni, ni razloga za izdajo vmesne sodbe. Edina možna posledica ugotovljene neutemeljenosti podlage je zavrnitev zahtevka.« 4. točka sodbe Višjega sodišča v Ljubljani v zadevi I Cpg 250/2014 z dne 23. 9. 2014.

⁵⁵ »V podlago zahtevka spada vse, od česar je odvisna odločitev o utemeljenosti zahtevka, izvzeto je samo tisto gradivo, ki se nanaša na odločanje o njegovi višini. V odškodninskih sporih so to dejstva, ki se nanašajo na obstoj odškodninske obveznosti v okviru postavljenega zahtevka za povračilo škode: škodno ravnanje, odgovornost, nastanek škode ter vzročna zveza med škodnim ravnanjem in škodo.« Wedam-Lukič D.: Vmesna sodba, predhodna vprašanja in identična vprašanja v odškodninskih sporih, str. 3 v: Pravni letopis, 2012, str. 31.

⁵⁶ Pri tem je tudi potrebno upoštevati, da med potencialnimi strankami načeloma ni sporen potek dejanskih dogodkov, temveč je razlog spora v tem, da si nekdanji imetniki (tožniki) in Banka Slovenije različno razlagata, ali je iz teh dejstev, po materialnem pravu, nastala odškodninska obveznost Banke Slovenije.

⁵⁷ »V postopku, ki teče po pravnomočnosti vmesne sodbe, niso več mogoči ugovori, ki se nanašajo na temelj tožbenega zahtevka.«; pravno mnenje, sprejeto na občni seji Vrhovnega sodišča dne 18. 12. 2018.

Upoštevujoč prej zapisano je potrebno pojasniti, da bi lahko sodišče odločilo o temelju se bo moralo najprej ugotoviti, kakšno je bilo premoženjsko stanje banke. Ko se ugotovi premoženjsko stanje banke pa je nadaljnji izračun višine škode, ki naj bi jo utrpeli tožniki po redu kvalificiranih obveznosti bank računska operacija.

Prav tako je pomembno, da vmesna sodba povečuje možnost sklenitve sodne poravnave, saj se lahko predvideva, da se bodo stranke lažje odločile za to obliko končanja pravde, če bo pred tem dokončno razčiščeno vprašanje obstoja upravičenosti do povrnitve škode zaradi izreka izrednega ukrepa.

K 22 členu:

Kot je pojasnjeno že v obrazložitvi k prejšnjemu členu, da bi lahko sodišče ugotovilo, ali podlaga zahtevka sploh obstaja, bo moralo razrešiti kompleksna vprašanja v zvezi z obsežno in zahtevno strokovno oceno finančnih podatkov glede posamezne poslovne banke. Pri utemeljevanju izreka vmesne sodbe se bo do teh vprašanj sodišče natančneje opredelilo v obrazložitvi vmesne sodbe. Iz tako ugotovljenega dejanskega stanja pa se bo lahko izračunala (skupna⁵⁸) višina poplačila po redu kvalificiranih obveznosti⁵⁹ oziroma po posamezni kvalificirani obveznosti. Izračun poplačila za posameznega tožnika (glede na njegovo imetništvo instrumentov) pa je nato računska operacija.

Zato se predlaga, da Banka Slovenije, po pravnomočnosti vmesne sodbe s katero sodišče ugotovi, da obstoji podlaga za obveznost Banke Slovenije⁶⁰, po nalogu sodečega sodišča v roku tridesetih dni pripravi in sodišču vroči poimenski seznam višine škode, ki so jo utrpeli tožniki. Zaradi varstva osebnih podatkov in zaradi zagotovitve popolne obveščенosti tožnikov Banka Slovenije hkrati pripravi in posameznemu tožniku vroči individualni izračun višine škode, ki jo je ta utrpel. Pri tem je treba poudariti, da Banka Slovenije ne določa odškodnine, temveč le pripravi izračun, ki ga predloži sodišču. V tem primeru nikakor ne gre za oblastno ravnanje Banke Slovenije, temveč tovrstni izračun predstavlja pomoč sodečemu sodišču pri kasnejšem določanju višine škode.

Ker prej omenjeni poimenski seznam višine škode pripravi ena od strank postopka je, zaradi spoštovanja načela kontradiktornosti, določeno, da ima vsak tožnik možnost podati pripombe na seznam. Prav tako je pomembno, da bo končno višino škode samostojno določilo sodišče.

V tretjem odstavku tega člena se določa, da v postopku ugotavljanja utemeljenosti posameznih tožbenih zahtevkov po višini tožniki nimajo več položaja enotnih sospornikov. Namen te določbe je omogočiti možnost sklepanja (individualnih) sodnih poravnav med Banko Slovenije in tožniki hkrati pa tudi ne ovirati tistih tožnikov, ki bi želeli nadaljevati sodni postopek v tem delu.

K 23. členu:

⁵⁸ Smiselno primerjaj 16. točko prvega odstavka 3. člena Zakona o kolektivnih tožbah (Uradni list RS, št. 55/17).

⁵⁹ »Iz navedenega izhaja, da so vse kvalificirane pravice upnikov do bank podrejene navadnim terjatvam, pri čemer je 261.a člen ZBan-1 določal, da so tudi te kvalificirane pravice med seboj, glede na razvrstitev v štiri "rede", v razmerjih podrejenosti in nadrejenosti, v pretežni meri tako, kot to izhaja že iz splošnih opredelitev posameznih sestavin kapitala banke.« 88. točka odločbe 295/13.

⁶⁰ »Zavrnjena sodba pa je vedno končna sodba, medtem ko se z vmesno sodbo lahko izreče le, da je tožbeni zahtevak delno ali v celoti utemeljen po podlagi, ne pa, da ni utemeljen.«; pravno mnenje, sprejeto na občni seji Vrhovnega sodišča dne 18. 12. 2018.

Sodišče bo o višini tožbenega zahtevka za vsakega posameznega tožnika odločilo na podlagi poimenskega seznama in pripomb podanih nanj ter postavljenih samostojnih tožbenih zahtevkov. Sodišče bo samostojno in neodvisno, na podlagi dejstev in dokazov, odločilo o višini odškodnine za vsakega posameznega tožnika.

K 24. členu:

Predlagani člen določa, da tožena stranka, tj. Banka Slovenije, tožnikom izplača morebitno odškodnino. Banka Slovenije izplača odškodnine tožnikom do višine za ta namen oblikovanih rezervacij in splošnih rezerv, ki so oblikovane v skladu z Zakonom o Banki Slovenije (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 59/11 in 55/17; v nadaljnjem besedilu: ZBS-1).

Če odškodnina presega višino za ta namen oblikovanih rezervacij in splošnih rezerv razliko sredstev začasno založi Republike Slovenije. Republika Slovenija in Banka Slovenija uredita medsebojna razmerja in postopke za začasno izplačilo denarnih sredstev v dogovoru, ki ga skleneta v dvanajstih mesecih po uveljavitvi tega zakona. V dogovoru bodo določeni postopki in merila za izračun in določitev višine denarnih sredstev, ki so potrebna za začasno založitev. Ker bi v tem primeru šlo za sodno ugotovljeno odgovornost Banke Slovenije za škodo se s tem členom tudi določa, da mora Banka Slovenije povračilo začasno založenih denarnih sredstev načrtovati v svojem finančnem načrtu. Povračilo začasno založenih sredstev mora biti načrtovano na način, da se ne povzroči primanjkljaja prihodkov nad odhodki, ki ga ni mogoče pokriti iz obstoječih splošnih rezerv Banke Slovenije. S tem se želi zagotoviti, da se ne bi uporabil drugi odstavek 51. člen⁶¹ ZBS-1, saj bi v nasprotnem primeru prišlo do situacije, ko bi se začasno založena denarna sredstva dejansko povrnila iz državnega proračuna in ne iz sredstev Banke Slovenije.

123. člen Pogodbe o delovanju Evropske unije prepoveduje prekoračitve pozitivnega stanja na računu in druge oblike kreditov⁶² pri nacionalnih centralnih bankah držav članic v korist javnega sektorja, vključno z institucionalnimi enotami centralne ravni države in drugimi osebami javnega prava. Iz tega sledi, da navedena določba prepoveduje vsakršno finančno pomoč nacionalne centralne banke državi članici. Pomembno je, da je predlog zakona skladen s prej navedenim členom.

Potrebno je poudariti, da v primeru morebitne ugotovitve nastanka škode tožnikom (nekdanjim imetnikom) ne bi šlo za financiranje obveznosti države nasproti tretjim osebam. V konkretnem primeru bi šlo za poplačilo obveznosti, ki izhaja iz odškodninske odgovornosti Banke Slovenije. Morebitna obveznost poplačila tožnikov bi temeljila na pravnomočni sodni odločbi in ne na samovoljno izdanem aktu izvršilnega (ali upravnega) organa države. Prav tako je izjemno pomembno tudi dejstvo, da Republika Slovenija ne bi bila deležna nikakršnih posrednih ali neposrednih koristi pri tovrstnem poplačilu.

V skladu z Ustavo Republike Slovenije in ZBS-1 je Banka Slovenije samostojna in neodvisna in pri opravljanju svojih nalog ni vezana na sklepe, stališča in navodila državnih ali katerihkoli organov, niti se ne sme nanje obračati po navodila ali usmeritve.⁶³ V skladu s tem je Banka Slovenije samostojno in neodvisno izrekala izredne ukrepe za izrek katerih je bila, v skladu z 350.a členom ZBan-1, tudi izrecno odškodninsko odgovorna. Pri tem je pomembno, da je

⁶¹ »Sredstva za pokrivanje primanjkljaja prihodkov nad odhodki, ki ga ni mogoče pokriti na način iz prvega odstavka tega člena, se zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije.«

⁶² Uredba Sveta (ES) št. 3603/93 opredeljuje „druge vrste kreditov“ med drugim kot „vsa financiranja obveznosti javnega sektorja nasproti tretjim osebam“.

⁶³ Enako tudi 130. člen Pogodbe o delovanju Evropske unije.

zakonodajaja na podlagi katere je potekal izrek izrednih ukrepov bila spoznana za ustavno skladno (šesta in sedma točka izreka odločbe U-I-295/13), zato je za pravilnost izvrševanje te zakonodaje prvenstveno odškodninsko odgovorna Banka Slovenije in ne Republika Slovenija.

K 25. členu:

Zaradi zagotavljanja učinkovitosti varovanja dokumentov in podatkov v podatkovni sobi se s predlaganim členom določajo globe za kršitve določb tega zakona, ki urejajo varovanje dokumentov in podatkov.

Ker ima Banka Slovenije v skladu s 14. členom Zakonom o bančništvu (Uradni list RS, št. 25/15, 44/16 – ZRPPB, 77/16 – ZCKR in 41/17; v nadaljnjem besedilu: ZBan-2) obveznost varovanja zaupnih informacij se s predlaganim členom določa Banka Slovenije za prekrškovni organ, ki odloča o prekrških, storjenih po tem predlogu zakona in ki izreka globe v skladu z Zakonom o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 – uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13, 74/14 – odl. US, 92/14 – odl. US, 32/16 in 15/17 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZP-1). Postopek o prekršku vodi in v njem odloča pooblaščen uradna oseba Banke Slovenije, ki izpolnjuje pogoje po ZP-1 in na njegovi podlagi sprejetih predpisih. Zato Banka Slovenije z notranjim aktom, ki ureja organizacijo in sistemizacijo delovnih mest, podrobneje določi pogoje in način za podelitev in prenehanje pooblastila osebi, ki se šteje za pooblaščen uradno osebo Banke Slovenije iz prejšnjega stavka. Zoper odločbe o prekrških, ki jih izda Banka Slovenije je, v skladu z ZP-1, omogočeno sodno varstvo⁶⁴.

Predlagane globe so sorazmerne (razumne) glede na težo kršitev in bistveno ne odstopajo od predpisanih glob za kršitev dolžnosti varovanja zaupnih podatkov v skladu z 126. členom ZBan-2.⁶⁵

K 26. členu:

Predlog člena obvezuje Banko Slovenije, da mora v 15 dneh po začetku veljavnosti predloga zakona na svoji spletni strani objaviti podatke in dokumente iz prvega odstavka 6. člena tega zakona.

S predlaganim členom se določa rok, v katerem mora Banka Slovenije vzpostaviti podatkovno sobo in omogočiti dostop do dokumentov, ki so taksativno naštetih v prvem odstavku 7. člena. Tako mora v predvidenem roku Banka Slovenije vzpostaviti vse organizacijske in tehnične postopke in ukrepe, ki bodo omogočali nekdanjim imetnikom dostop do teh dokumentov in pregled le teh. Prav tako mora Banka Slovenije omogočati nekdanjim imetnikom dostop do podatkovne sobe do izteka roka za vložitev tožbe. Po preteku roka iz prejšnjega stavka nekdanji imetniki, ki ne bodo vložili tožb, ne bodo več imeli dostopa do podatkovne sobe, saj za to ne bodo imeli pravnega interesa. V skladu z 11. členom predloga zakona pa se dostop do podatkovne sobe ohranja za tožnike.

⁶⁴ »Pravica do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave je pravica vsakogar, da o njegovih pravicah in dolžnostih ter o obtožbah proti njemu brez nepotrebnega odlašanja odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom ustanovljeno sodišče. V skladu z ustaljeno ustavnosodno presojo prvi odstavek 23. člena Ustave vsakomur zagotavlja pravico do poštenega sodnega postopka ter možnost predložitve zadeve sodišču, ki bo v zadevi v razumnem času vsebinsko (meritorno) odločilo. Vlagatelju zahteve za sodno varstvo omogoča predložitev prekrškovne zahteve sodišču, ki bo o tem, ali je zahteva za sodno varstvo zoper odločbo prekrškovnega organa po materialnem in procesnem pravu utemeljena, vsebinsko odločilo ter s tem zagotovilo učinkovito in celovito vsebinsko sodno kontrolo.« 10. točka odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije št U-I-173/14 z dne 9. 3. 2017.

⁶⁵ Primerjaj sedmi odstavek 373. člena ZBan-2 v zvezi s 33. točko prvega odstavka istega člena.

K 27. členu:

Člen določa rok, v katerem se lahko vloži tožba iz 9. člena predloga zakona. Dvanajstmesečni (efektivni) rok je primeren, saj omogoča dovolj časa za pridobitev in proučitev dokumentov in podatkov ter pripravo in vložitev tožbe. Treba je poudariti, da je z zakonom predvidena možnost stopničaste tožbe. Kot je že bilo opisano pri razlagi k 8. členu predloga zakona, pri stopničasti tožbi sodišče določi še dodaten primeren rok, v katerem lahko tožniki dodatno pridobljene dokumente in podatke proučijo in opredelijo zahtevek, ki se glasi na povrnitev škode, ter navedejo dejstva in dokaze, na katere opirajo ta zahtevek. Prav tako je navedeni rok primeren in zadosten za obveščanje in organiziranje nekdanjih imetnikov, ki bi izrazili interes, da bi (organizirano) sodelovali v pravdi.

Ker sta zaradi pričakovanega velikega števila strank, tožb in vlog strank potrebno izvesti določena (tehnična) opravila (prilagoditev in nadgradnja vpisnika, vzpostavitev podatkovne sobe), je tožbo možno vložiti po preteku treh mesecev od uveljavitve predloga zakona.

K 28. členu:

Ustavno sodišče Republike Slovenije je v 132. točki odločbe U-I-295/13 zapisalo: »Za že vložene in v prihodnosti (a pred uveljavitvijo nove ustavnoskladne ureditve) vložene odškodninske tožbe je namreč treba z ex lege prekinitvijo pravnih postopkov zagotoviti, da se bodo že od začetka, za vse imetnike kvalificiranih pravic obravnavale pod novimi, ustavnoskladnimi pogoji, ki jih mora zakonodajalec šele doreči.«

Zaradi zagotavljanja načela dispozitivnosti se določa, da lahko tožnik spremeni tožbo in jo prilagodi tožbi iz 9. člena tega zakona. Tožba se lahko spremeni do roka, ki velja tudi za vložitev tožb; t.j. petnajst mesecev od začetka veljavnosti tega zakona. Ne glede na to, ali je že vložena tožba Banki Slovenije vročena ali ne, za spremembo tožbe ni potrebna njena privolitev. Če tožba v navedenem roku ni prilagojena tožbi iz 9. člena se, v skladu s tretjim odstavkom zavrže.

Le uporaba istih pravil v postopku, ne glede na čas vložitve tožbe, omogoča dejansko združevanje postopkov in nadaljnji potek postopka v skladu s tem zakonom ter posledično tudi hitrost, ekonomičnost in uniformnost odločanja.

K 29. členu:

Da bi se zagotovili čim večja ekonomičnost in hitrost postopka, člen določa, da Center za informatiko Vrhovnega sodišča Republike Slovenije sporoči Ministrstvu za finance in Banki Slovenije elektronsko obliko zapisa seznama strank v elektronski obliki iz petega odstavka 9. člena tega zakona ter obliko zapisa dokumentov in podatkov v elektronski obliki iz četrtega odstavka 17. člena tega zakona. To obliko elektronskega zapisa na svojih spletnih straneh objavijo Vrhovno sodišče, Ministrstvo za finance in Banka Slovenije.

Dalje člen določa, da mora centralna depotna družba (v Sloveniji KDD – Centralna klirinško depotna družba d. d.), ki vodi centralni register, v katerem so bile vpisane kvalificirane obveznosti, ki so z odločbo Banke Slovenije v celoti prenehale, v elektronski obliki posredovati identifikacijske podatke o imetnikih teh kvalificiranih obveznosti, ki jih vodi v centralnem registru.

Z navedenim členom se bo bistveno zmanjšala količina potrebnega dela in stroškov ter obremenitev sodišča, saj se bodo lahko pridobljeni podatki v elektronski obliki obdelovali z

različnimi informacijsko podprtimi orodji. Cilj določbe je, da se potreba po ročnem vnosu podatkov v vpisnik kar najbolj zmanjša.

K 30. členu:

Ustavno sodišče Republike Slovenije je v odločbi U-I-295/13 ugotovilo, da je 350.a člen ZBan-1 delno neustaven. Neustaven je v delu, ki določa, da morajo oškodovanci za upravičenost do odškodnine škodo dokazati. Glede na odločbo U-I-295/13 bi bilo člen treba spremeniti, vendar je ta že razveljavljen z ZRPPB, ki pa hkrati določa, da se 350.a člen ZBan-1 uporablja še naprej. Ker je 350.a člen ZBan-1 razveljavljen, ga ni mogoče spremeniti. Njegova protiustavnost se lahko odpravi le, če se preneha uporabljati.

K 31. členu:

Člen določa, da začne zakon veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

S predlogom zakona se razveljavlja 265. člen Zakona o reševanju in prisilnem prenehanju bank (Uradni list RS, št. 44/16 in 71/16 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZRPPB).

Besedilo 265. člena ZRPPB

»265. člen
(postopki v teku)

Postopki sodnega varstva zoper odločbe Banke Slovenije, ki so bile izdane pred uveljavitvijo tega zakona, se končajo po določbah Zakona o bančništvu (Uradni list RS, št. 99/10 – uradno prečiščeno besedilo, 52/11 – popr., 9/11 – ZPlaSS-B, 35/11, 59/11, 85/11, 48/12, 105/12, 56/13, 63/13 – ZS-K, 96/13, 25/15 – ZBan-2 in 27/16 – ZSJV).«

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM POSTOPKU

/

VI. PRILOGE

/